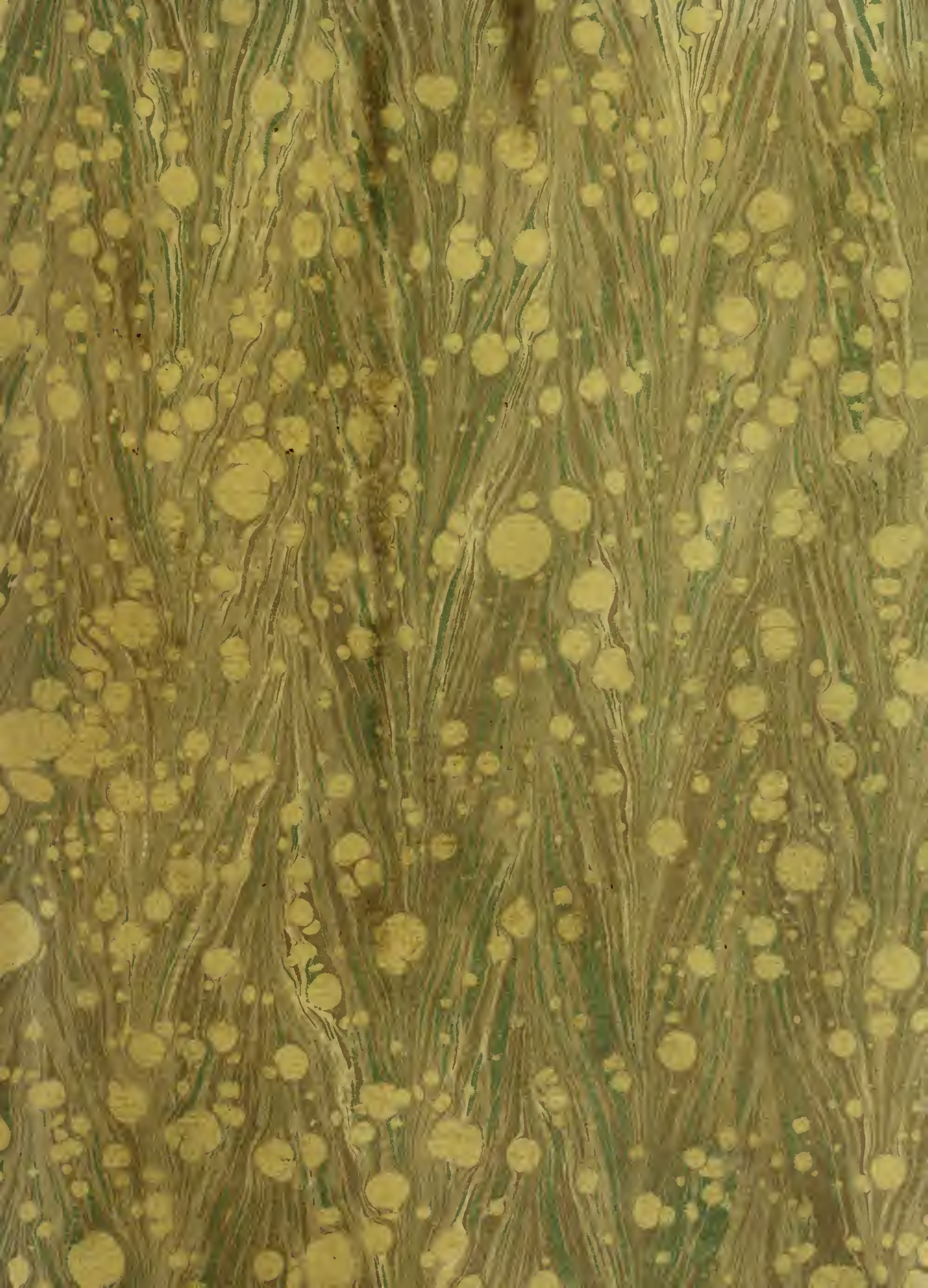

IO. BAP. PORTAE NEAPOLITANI

DE DISTILLATIONE

LIB. IX.

Quibus certa methodo, multipliciq; artificio, penitioribus naturæ arcanis detectis, cuiuslibet mixti in propria elementa resolutio, perfectè docetur.

ROMAE, M.DC.VIII

Ex Typographia Reu. Cameræ Apostolicæ.

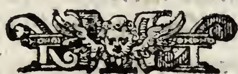
SVPERIORVM PERMISSV.

MVM MVM

IN CLARISS. AC DOCTISS. VIRVM IO. BAPT. PORTAM NEAPOLITANVM

Varia Epigrammata.

אַךְ זֶה כּוֹלֵל   פּוֹעֲלֵי אֵל   כּוֹ יִתְהַלֵּל   אֶת־צִבְאוֹתָם
יִתְעָרֵב־לוֹ   כָּל־אִישׁ לִבּוֹ   יַטֶּה אָזְנוֹ   אֶל תּוֹעַלְתָּם
פּוֹרְטָא יֹאמַר   הַפִּילוֹסוֹף   עַל־כָּל־טֶבַע   אֶת תִּפְאַרְתָּם
עוֹלֶה עַל עָב   יַחְקֹר תַּחְתִּית   כֶּסֶף זָהָב   כִּמְעוֹלָתָם
יְסַפֵּר שִׂיחַ   שָׂרֶה יִצְמַח   יָבֵשׁ אוֹרָה   רֵן סִבּוֹתָם
יַגִּיד כֹּחָם   יָבִין סוֹדָם   גּוּפָם צוּרָם   וּתְהִלָּתָם
יַשְׂכִּיל מִקְרָם   אֶל כָּל־מַטְעָם   אֶת אֵיכוּתָם   גַּם מָהוּתָם
עֵשֶׂב יָקָר   מָתוֹק אוֹ מָר   לַשְׁקוֹת זוּגָם   יִדְלוֹף אוֹתָם
דֶּרֶךְ לִקְצוֹר   יוֹם טוֹב לִקְטוֹף   כָּל־סוֹד לִשְׂרוֹף   עַד תַּכְלִיתָם
כָּל־טוֹב מִיָּם   עֵת יְבֵשָׁם   אֶת צִבְאוֹתָם   גַּם מִפְעֲלָתָם
אֶמְשַׁל סֵפֶר   אֶל גַּן שֶׁפֶר   בֹּשֶׂם וָמֹר   עִם סוֹדוֹתָם
וּלְהֶעָנֵן   רָם כִּרְבִיבָיו   כָּל־עֵץ תִּחְיֶה   עַל אַרְצוֹתָם
כֵּן הוּא נִפְאָר   כֵּן הוּא נֶהְדָּר   כַּכּוֹכָבִים   בִּמְסִילּוֹתָם
חַסְדְּךָ יוֹרֶה   תַּלְמִיד מוֹרֶה   חָכְמַת קוֹנֶה   כִּקְהִלָּתָם
יִתֵּן שֶׁבַח   כָּל־אָדָם לָךְ   יָרוּם אוֹתָךְ   עִם בִּרְכָתָם

Ex Hebræo.

PArue liber, quod finxit opus fabricator Olympi
Obtegis angusto, concelebrasq; sinu.
Illecebris animos, aures dulcedine mulces,
Quæ non PORTA tuum pectora cogit opus!
Tu sublime feris diuino vertice cœlum;
Et tibi (pro Superi) sydera, terra patet.
Percupis ignotas rerum tentare latebras,
Eruis è cœco fulua metalla solo.
Herbarum varias causas, viresq; recenses,
Et memoras formas, munera picta Deùm.
Pandis odoratos iucundo rore sapores
Quosq; parit succos, igne tepente focus.
Tempore quo debent rorantia gramina carpi,
Et quo siccari sole micante, doces.
Qualis Orontœo manantia Balsama trunco
Hortus alit Myrrhæ sæpe rigatus aquis.
Qualia vel gelido nigrantia nubila cœlo
Lapsa rigant virides arboris imbre comas.
Talis culte liber toto es celeberrimus orbe,
Et nites vt rutilo fulgida stella polo.
Quisquis adest, quem docta suum Tritonis alumnum
Finxerit, & plenus numine quisquis adest,
Persoluat grates, & debita premia laudùm
Reddat, reddat honos, gloria, fama, decus.

Ὁ μὲν ἀνθεμόεντας εὔσκοπος ἴδμονι τέχνῃ
Γράψε τύπους, γλυκεροῖς ἄμμορον ἀμβροσίης.
Ἀλλὰ τεὴ καὶ τῶνδε βροτοῖς διεπέφραδε μῆτις:
Ὅσσα νόον νικᾷ σῆς φρενὸς ἔργα πέλει.

E Græco.

ARte coloratos flores imitatur Apelles,
Sed viridi nullus cespite manat odor.
Pingit odoratos BAPTISTA. quod effugit artem,
Ingenium PORTAE nobile fingit opus.

BLandus honos, Virtusq; ſimul delubra tenebant;
Sed binis templis vnica PORTA fuit.
Tu quoq; virtutem coniunctam nactus honori,
Amborum digne PORTA vocandus eris.

ܒܡܚܣܦܡܬܗ ܠܐ ܡܕܒܪ ܐܒܪܐ:
ܦܘ̈ܠܗܣ ܡܫܡܫ ܢܐ..
ܚܢܒܡܐ ܘܡܡܒܡ ܚܘܡܢܐ:
ܬܘܐܐ ܢܒܪܐ ܕܡܢ̈ܐ..
ܐܠܐ ܘܟܡܗ ܚܝ ܟܗܢܐ:
ܗܦܦܐ: ܘܐܚܝ ܚܢܠܐ ܝܐ..
ܘܠܐ ܡܘܠܐܩܐ ܠܐܘܒܟܢܐ:
ܘܠܐ ܡܫܘܒܡܗ ܘܐܚܘܐ ܐܢܐ..

Ex Chaldæo.

TV, quem Palladia ſapientia reddidit arte
Inſignem, Natura ſuum formauit alumnum,
Et res edocuit cœca caligine merſas.
Carminibus, BAPTISTA, meis indictus abibis?
Sed quia mellitæ non eſt mihi copia linguæ.
En ſileo, Patrijsq; notis, cultisq; libellis
PORTA tuis, meritarum impono pondera laudum.

آنکی که بود در آسمان قطب زمان
علامهٔ علم و فاخری ادمیان
افلاطون حکمت بقراط جهان
در بحر معانی در یکتا و نهان

E Persico.

Haud aliter fulget rutilo virtutis olympo,
Quàm Polus. Hunc celebrat fama, Minerua, decus.
AEqualis Cooq; seni, doctoq; Platoni,
Immensi est Sophiæ lucida concha maris.

Свѐ славе од свита, и свака̀ ташћина,
Ка ђур по̀ сва лита, би када чувена,
Ни такаа ниже бит, каа ђесу господина,
Ки се порта зове̏, племенита рода,
Своју славу с҆овωм, никωр не посади,
Срамотом великωм, да не чуђе ђади,
Поклеђе толика, да нијеђедан ђазик,
На пуно споведат, неже можи вик,
Затω господину, овому буд дика,
И слава велика, каа живе до вика,
Коју неже можи, нигдорму попасти.
Аниже хтит тлачит, нењу же узвишити,

Ex Illyrico.

QVicquid Fama loquax Orbis celebrauit in oris.
Quicquid honos peperit quidquid prænuncia laudũ
Gloria iam cecinit, cunctis placidissima seclis.
Virtuti cedat PORTAE, concedat honori.
Nemo suas laudes componere laudibus ausit
BAPTISTAE, Nemesis sumet pro crimine penas;
Quis decus, & tantæ dicet præconia famæ?
Ergo dum Cœlum radiantia sydera pascet,
Dulce per ora virum volitet memorabile nomen.
Quod nullum poterit fallax euertere tempus,
Et pressum, sublime volans, æquabit Olympo.

Աներա գիրքս է գովասան
Այս է գերեալ իմաստնոյ բան
Ճարտարաբանոք անտ ընթանան
Խոլամտեաց դորն է միան
Եւ գերողին է գովասան
Նայ իշխանաց յոյժ է պարծան
Այն նոյն իմաստութեան
Որ էութեան մէր գերեցան
Յոյժ իմաստունք ոյք իմացան
Արծաթեաւ աւանիւ չուր է հան
Ոչ թէ դաշտի խուտե մինն
Այլ ամէն ծաղկոց որկան
Այն մարդու հրամանտութեան
Փառք եւ պատիւ իմաստութեան
Որք բնութեան բանն բանման

Ex Armeno.

ARte laboratos dum ſcripſit PORTA libellos,
Doctiloquis Sophiæ cauſa, modusq́; fuit.
Vnde ſuam viuax PORTAM ſapientia dixit,
Et tulit inſigni laude, grauesq́; viros.
Si ſpectes libros, nulli virtute ſecundum.
His etenim miris defluit vnda modis.
Cogitur in guttas argentea bractea flammis,
Inq́; leues auras aureus imber abit.
AEraq́; tabeſcunt, rorantesq́; ignibus herbæ,
Lætaq́; vis florum victa calore, fluit.
Quis tot (iò Superi) mortalibus extudit artes?
Cælicolæ, an Genius maximè PORTA tuus?

Dictorum ἀνακεφαλαίωσις.

Ἔθνεα te celebrant ἐπερίθεγα, Graius ἀείδει,
ἴδμονα μῆτιν Arabs, Auſonius σοφίην.
Et νόον Armenius, Γεραρὴν Taulantius Artem,
Μῆχος Idumæus, δήνεα magna Syrus.
Omnes εἰν ἔργοις πάντεσσι δαήμονα laudant
Πατρῴοις numeris, carmine μουσοτόκῳ.
Vox ἴα, non οἴη, ſed ἴην ſapientia fundit,
Θέσκελον eximiæ σῆς decus ἰδμοσύνης.

**

IOANNES BAPTISTA PORTA NEAPOLITANVS ANNO ÆTATIS SVÆ LXIIII
I·Laurus f.

ILL.^MO D. D.
FEDERICO CAESIO MONTIS COELII MARCHIONI II. ETC.

IO. BAPTISTA PORTA Neapolitanus fœlicitatem.

QVO me munere (macte virtute noua, & maiore ſpe Adoleſcens Illuſtriſsime) à tot tantisq; beneficijs, & amore redimam, quibus me quotidie nectis, & diſtringis, ne ingratitudinis notam, mihi maximè inuram? Non enim tanti ſunt (noſco meas imbecilles vires) vt poſsint tuis meritis æquari: ſed quantuluſcumq; ſim quantulæcũq; vires fuerint omni cura, & ſtudio enitar, vt ſi à propoſito ſigno aberrem ſaltem in te mei amoris, & obſeruantiæ memoria ſemper extet. Sed tuæ fortunæ, & naturæ magnitudines narraturus, ita me earum exuberans cumulus deterret, vt vnde exordiar, non ſat ſciam: Videor enim

eum imitari, qui firmamenti ſtellas enumera re studens, nunc ab inſignioribus, nunc à mini mis, nunc à fulgentioribus, tandem à tanto numero obrutus ab enumeratione deſiſtit. Sed coactus tandem incipiam. De CÆSIA gente dicturus aliquid altius exordiar. Ab Herculis Thebani Nepote Cæſo (Teſte Pauſania) Argiuorum Rege, cuius Poſteri è Græcia in eam Italiæ partem, quæ Magna nuncupabatur, venere, & illinc Romam, Cæſiam Gentem nomen, & originem duxiſſe, Græcorum monumenta teſtantur. Vnde ſi Cæſios omnes, qui in Romana Rep. domi, foriſq; tùm ſacris, tùm profanis dignitatibus præſtitere, quiq; tandem in Pannonijs ſibi Imperium compararunt, vellem recenſere, longè epiſtolæ modum narratio ſuperaret, eorum namq; bella, Vrbium euerſiones, Regnorum excidia, temporum longinquitas ſub ſeculorum tenebris aboleuerunt memoriam. Sed ad recentiora tempora deuenientes ex Aquitania Galliæ Prouincia Cæſios prodijſſe vetus eiuſdem familiæ Chronicon indicat. Hinc primum Probus ille Narnienſis Epiſcopus numeratur, cuius ope Otho II. Imperator à Pyratis captus, Romæ Imperioq; inco-

colu-

columis restitutus est, quo maximò beneficio astrictus Cæsar, in causa fuit cur Otho filius Imperij hæres, omni studio contenderit, non solum, vt Gerebertus, qui Syluester II. fuit appellatus Probi Nepos summus Philosophus, omnibusq; scientijs eruditus, ad Pontificatus apicem veheretur, verum etiam Federicum eius fratrem Cæsiæ Familiæ Primum in Italia restitutorem, castris, pagis, dominijs, Cæsareisq; muneribus auxerit, & ornauerit. Qui Castrum Aquitanum prope Spoletum in Vmbria, ne Aquitaniæ nomen periret, construxit. Aliud Oppidum ibidem restitutum Cæsium à nomine Familiæ eius posteri denominarunt. Sed quis, Cæsios omnes enumerabit, qui Romæ dignitatibus, & prærogatiuis effulsere? Petrus Cæsius Aquitanus S. Francisci Assisinatis socius viuente Diuino illo viro primus Ordinis Minorum Prępositus Generalis electus, adeò sanctitate, & miraculis clarus enituit, vt Beati nomen meruerit. Paulum Leo X. P. M. eximiæ virtutis ergò inter purpuratos primum adscripsit. Federicus scientiarum ornamentis, prudentiæ pariter, ac prouidentiæ insignitus à Paulo III. Cardinalis creatur, mox, & Petrus Donatus post dignissi-

mas legationes purpureo galero donatur, quorum omnium virtutes, & dignitatem Illustrissimus Cardinalis Bartholomeus Patruus tuus exęquat. Tacebo Episcopos, Archiepiscopos, Apostolicæ Cameræ Clericos per multos Præturis, Ecclesiasticisq; dignitatibus cohonestatos, strenuos milites, qui propria virtute multorum Oppidorum, & Castrorum dominia sibi, posterisq; peperere. Riccardus Beati Petri Frater Federici Imperatoris Camerarius Arnulphæ Terræ comitatum obtinuit. Benedictus, & Simon fratres palatini Comites, pro Carolo IIII. Imperatore Vmbriam gubernarunt. Antonius Cæsius oppressam à Ladislao Rege, & Bracchio Montono Narniam strenuè defendit, atq; in Pōtificis fidem detinuit, ob id Pontificis publica vectigalia, & immunitates concessere. Pientissimus Petrus ter Vrbis Senator Menzani Comes creatur. Ioannes Iacobus Aquæ Spartæ, & Suillatûm dominium obtinuit, quod modo ab Excellentissimo Duce Federico Patre tuo pluribus Oppidis adauctum, possidetur; quid Cæræ etiam Ducatum, Monticellorum, & Riani Marchionatus, totq; alia castra, quæ pariter à Cæsijs dominantur? Quamobrem dici poterit Cæsiam

fami-

familiam, Episcoporum, Cardinalium, Pontificum, summorumq; Procerum seminarium extitisse. Omittimus matrimonia cum nobilissimis Italiæ familijs contracta, Liuiana, Catamelata ex strenuis Venetorum Ducibus Bartholomeo, & Erasmo, Varana, Corbaria, Monaldense, Malatesta, Ballionia, Actia, Anguillaria, Caietana, Vrsina, Sabella, & alijs. Omittimus Templa, Cœnobia, Pagos, Arces, Palatia, Viridaria, & Magnifica ædificia ab eisdem constructa. Sed ne videamur in minus necessarijs immorari, missa hæc faciamus, quæ fortasse cum alijs Principibus communia habes: dicamus quę propria sunt, ac perpaucis concessa, vix enim decimum, & nonum agens annum philosophiæ, & vniuersæ matheseos scientias emensus, ad reliquas assequendas inflammatus, ita te cunctis admirabilem reddis, vt ijs solum natus videaris. Quis animi tui mirificum candorem, fraudis inscium, doli expertem, nulla labe commaculatum non laudauerit? comitatem morum, suauitatē, atq; vrbanitatem ingenij, genijq; acumen? verè non immeritò in te quadrare poterit, quod sapientissimus ille vates cecinit.

In te

bona

In te mixta fluunt, & quæ diuisa beatos
Efficiunt collecta tenes

Quibus illecti virtutibus insigniores philosophi, doctioresq; viri ita frequenter vndiq; ad te concurrunt, vt ad Lycæum concedere sibi videantur, quibus cum perpetuo versando tuam domum veluti nobilissimam Academiam illis exhibes, & ita inter eos excellis, vt omnium animos in tui amorem, & admirationem conuertas, & virtutum splendore maiorum tuorum decora, vel æques, vel superes, quæ cum temporum iniuria diu latuerint ex cineribus rediuiua immortalia surgunt, nec solum pristinum nomen recipiunt, sed maiore gloriæ splendore refulgent. Iure igitur, te in mei libelli de Distillatione Patronum nuncupare non dubitaui; ille enim, vt spiritus puriores, & quintas rerum essentias modum extrahendi pertractat, mirabiles secretiores naturæ vires ostendit; ita fœlicissimo ingenio tuo naturalium causarum solertissimo scrutatori, aliquale præbebit pabulum, meæq; erga te deuotionis monumentum testabitur. Hoc interim fruere, mox alius à me donaberis. Vale. Neapoli 20. Iulij 1604.

PROOEMIVM.

O semper genio, & ingenio fui, benignissime lector, vt ea studia me magnopere delectarent, in quibus admiranda Naturæ secreta complecterentur, humano generi necessaria fuissent, & laudem, & gloriam parere potuissent. Sed inter innumeras, & varias artes, & scientias, quas in mundo monstrifica hominum ingenia peperere, nulla est profectò distillationis arti anteferēda, tùm ad multiplices medicinæ vsus, ad humani corporis ornatum, & decorem, tùm quod eam viri maximi ingenij, & rerum celebritate perspicui maximè exercuerint, & coluerint. Hæc enim perutilis ars naturam æmulatur, illamq; coadiuuat, tàm mira efficiendo, vt vix oculis, & operibus fidem præstes. Mirificos in Medicina effectus pari. Simplicium nobilissimæ, & tenuissimæ

par-

partes, viuifici Spiritus, proprietates ipsæ, quæ in medio Naturæ sinu, abditis penetralibus, quasi in proprijs suis sedibus nidulantur, & fouentur, huius perelegantis artis ope ex corporea, & ignaua mole ob suæ impuritatis vinculis expurgatæ, vindicatæq; cum in apertum veniunt in medendis humani corporis malis visenda, suspiciendaq; efficiunt opera. Naturalium rerum vires in suo corpore obtusæ, & consopitæ, dum languent ægri, qui ex his salutem, & medelam implorant, coguntur magnam molis quantitatem absorbere, vt quamplurimis diebus vix quicquam salutis nanciscantur. At nunc varijs distillationibus occultæ vires foras eductæ in parua quantitate, & maximo temporis compendio festinam opem, & vitam largiuntur, & ægri, qui tunc temporis momento, morosiore palato laborantes turbida, fœtulentaq; decocta nauseabundo stomacho respuebant, nunc lympidissimis, odoratisq; aquis cum maxima stomachi iucunditate, & oris oblectamento expetuntur. Ex Guaiaco Rhabarbaro, metallis, lapidibusq; penitissimæ rerum essentiæ extrahuntur, visu, gustuq; periucundæ, longeq; viribus vegetiores. Aqua in qua maximum vitæ momentum ex locis, quæ lambit venenosas, & pessimas qualitates adsciscit, vix gustata perceptibiles, distillatione innoxia redditur, & præstat fluuiali, pluuialiq;, quam Hippocrates multum extollit, cum nunquam putrescat, & si quid sordidi habet, respuit. Qui vitæ diuturnitati, & commoditati student, non nisi distillatas aquas ebibunt, vt à quãplurimis magnatibus factitatum vidimus. Hac arte incendiaria parantur olea; facillimæ incensionis, difficillimæ extinctionis, in bellicis operibus multas vtilitates afferentia. Quis narrare poterit balsama, quæ breui temporis momento vulnera ad cicatricem conducunt, imò vt eorum vix remaneat vestigium? Quis aquas, & olea ad hominum, mulierumq; ornamenta, & myropolis ad suauissima odoramenta constituenda? Quis elixires ad innumera Medicinæ opera? Immensi profectò laboris hæc erit enumerare. Hac arte emendantur.

dantur.

dantur, permutantur, intenduntur, remittunturq; simplicium vires. Calcanthum calidissimum est, & per se solum obest stomacho, sed oleum ab eo extractum ventriculum amissis viribus languentem, cum ingestos cibos coquere, & suo officio fungi nequeat, roborat, instaurat, appetentiam excitat, humorum putredinem tollit, corpus refrigerando. Elicitur è vino aqua, quæ ex innumeris, quæ præstat vitæ operibus, Vitæ aquam vocant. præstantissima est ad extrahendas rerum essentias, quibus omnibus ferè vitæ periculis occurritur, infirmitates pellendo, sanitatem confirmando, vt quasi cerui, serpentes, ac nouellæ phœnices senectam exuamus, & immortalitatem ferè consequamur, nec solum ad viuendum, sed etiam ad sanè, commodèq; viuendum conducunt, sine qua humana vita manca, & deficiens esset. Sed artis ea semper dignitas fuit, & excellentia, eademq; authoritas, vt nobilissimi quique Principes, & Reges nomine, & ingenio celebres apud se nasci, apud se foueri, & honestum, & gloriosum existimarunt. Ex tot illustrium virorum numero hi nunc in mentem occurrunt. Scribit Albucasi, orientales Indiæ Reges, & præcipuè Ambracue huic scientiæ maximam operam nauasse, Thomas Phrygius, Britanniæ, ac Daniæ Reges plurimum se hac scientia delectasse. Itidem Robertus Neapolis, & Franciscus Galliæ Reges, Hercules, & Alphonsus Ferrariæ Duces, eam proprijs studijs maximè decorarunt. Nec postremo annumerandi sunt Cosmus, Franciscus, & Ferdinandus Magni Hetruriæ Duces, qui rudem adhuc artem, nec absolutam suis liberalibus auspicijs susceptam, nulli diligentiæ, studio, laboribus, & impensis parcendo, quicquid succisiuis nanciscerentur ocij horis, ex grauibus dominij curis respirantes, his studijs curam impendendo, ad culmen perduxerunt; Vnde plurimum excellentiæ, & venustatis his artibus accessisse, & sibi gloriæ, & authoramenti, eis tàm præclarè hominum sanitati consuluisse, ob id semper grata in hominum memoria viuent egregium nomen

men tanto posterum beneficio comparati, quorum æmulatione ad non paruæ authoritatis principes fama demigrauit, vt ipsi omni conatu, & opere his studijs impensè delectentur, & veluti solertissimi abstrusarum rerum indagatores, noua quotidie inuestigentur, ars semper augetur, vt omne eis acceptum referendum sit, nec parum subsecuta ætas eis debet. Nec defuerunt viri ingenio, & doctrina præstantes, qui huic scientiæ magnum ornamentum addidere, Hermes, Geber Arabs, Gigil, totq; Philosophi, qui in turba numerantur, & apud nos, Hortolanus, Restius, Raymundus Lullius, Arnaldus de Villanoua, cæteriq;, quos ne tædio lectores afficiam, omittere decreui.

IO. BAPT. PORTAE NEAPOLITANI De diſtillatione.

LIBER PRIMVS.

Primordia pandit diſtillationis, eiusq; cauſas, & inſtrumenta.

Vtrum diſtillatio ſit veterum, vel recentiorum inuentum. Cap. I.

VM à curioſis ingenijs ſedulo perquireretur, vtrum diſtillationis ars ſit veterum, vel recentiorum inuentum, quod rationi cõſonum videtur, in medium afferre decreui. Cum apud antiquiores Græcos nullam de his artibus mentionem factam vidiſſem, iudicaui penitus illis incognitam; nam Dioſcorides modum picem diſtillandi deſcribens, ita inquit. Excipitur, dum coquitur pix velleribus puris ſupra eius halitum expanſis, & cum illo permaduerint expreſſis in vas, hoc fit quandiu percoquitur. Alij quoq; hoc artificio

ex corrupta aqua puram eliciunt: supra magnam ollam componebant ligneos bacillos, cancellatim contextos, extendentes lanam optimè lotam, subiectis mox cãdentibus prunis, vaporarios habitus suggerentes excipientes exprimebant. Grapaldus ex Fumanello excipiens Arabum inuentum tradit. Auicenna, qui sexcentis ab hinc annis vixit, de catarro loquens alembici, & distillationis meminit. Cum alimenti superfluitates in ventre non excernuntur in vapores abeunt, qui in cerebrum impetu facto, caput replent, hos suo rigore in humorem vertit, qui per nares defluit, veluti in alembico, & alueo subiecto, in pileum vaporibus ascendentibus per vasis nares ad inferiora fit defluxus. Idemq; rosaceæ aquæ meminit. Arabes, qui de Chirurgia scripsere, apud se natam, & educatam dixere. Rasis, & Albucasi eiusdem familiæ odoratam aquam ex rosis extrahere docent eo modo, quo Reges extrahere consueuere. Geber de hac re luculentissimè scripsit. Sed quid sentiam explicabo. Distillationis artem Alchimiæ germanam, eodemq; partu natam semper existimaui, cum quamplurimæ Alchymiæ operationes sine distillatione fieri nequeant, & dum artifices metallicam artem exquirerent, multa distillationum secreta repererunt. Hermes antiquissimus scriptor de philosophorum lapide loquens dicebat. Portauit ventus in ventre suo, & vt cuncti interpretes vnanimiter sentiunt, de distillatione locutum dicunt, nam res in halitus soluta, summa petens, indeq; relabens, videtur ventum in suo

ven-

ventre portare, doctiſſimiq́; Arabes philoſophi eum ſecuti, qui de lapide ſcripſerunt, antiquiſſimi fuere. Sed nouiſſimè ad Græcos & Latinos manauit, apud quos multis temporibus intentata iacuit. Nicander de roſacea loquens aqua, alembicum, & deſtillatorium deſcribit.

Quid ſit diſtillatio. *Cap. II.*

Iſtillatio Græcis καταςαλαγμὸς dicitur, proprieq́; ſignificare videtur paulatim fluere, & quia alembicorum roſtra paulatim & guttatim ſtillant, ideò diſtillare dixerunt. Virgilius

diſtillat ab inguine virus.

Diſtillatoriũ vas Grapaldus vocat, quo, ſuppoſito igne, ſimplicia in aquam verſa diſtillando per epiſtomium tranſeunt. Geber in ſumma perfectionis, diſtillationem ait eſſe vaporum aqueorum in vaſe eleuationem. Sed hæc definitio mihi deficiens & inania videtur. Nam inter diſtillationis ſpecies, eam, quæ per filtrum fit, cõnumerat, quæ per vaporum eleuationem non fit, neque per vas, Præterea neq; caloris vim meminit, ex qua totum fit. neq; diſtillatio per deſcenſum fit per vaporum eleuationem. Aliqui velut inopi vim ignis addiderunt: ſed potius vi caloris dicere debuerunt; nam non ſolum vi ignis: ſed fimi, calcis, ſolis, rerumq́; aliarum calidarum eleuatio generatur vaporum. Langius ita

definit. Diſtillatio eſt humoris per calorem in vaporem reſoluti à frigore rurſum inſpiſſati eliquatio. Sed in diſtillatione humor non eliquatur: ſed reſoluitur in vaporem, nec ſemper frigore vapor inſpiſſatur, nam in valentium aquarum diſtillationibus vapores ſumma pilei petentes non frigori occurrunt, ſed calidiſſimo, & ferè igneo, ideò non ſemper ex frigore vapores in aquam coguntur. Fumanellus verò ait eſſe humoris extractionem (ſiuè ſecretionem) vi caloris guttatim per vas fluentem ad varia medicamenta paranda, Meſuem ſecutus, qui ſcribit, quod in ſimplicibus ſunt partes heterogeneæ concretæ, quæ chymiſtarum ope, à calore operante, ſegregantur, vt eiuſmodi diſtillationes, ſiuè ſublimationes neq; aqua, neq; oleum ſunt, ſed diuerſa ſubſtantia, antequam diſtillandam propoſuiſſes, vnde artem diſtillandi, & ſublimandi vocant, quaſi omnis diſtillatio per ſublimationem fieret, nam plerumq; fit per deſcenſum. Nobis autem hæc videtur decentior. Diſtillatio eſt humidarum partium vi caloris in vaporem reſolutio, quæ frigore, & conſtipatione occurſantibus in liquorem vertuntur. Vapor enim in pileo eleuatur, & ſi frigido occurret, niſi ibi multiplicetur, conſtipeturq́; prius, in liquorem non vertitur, vt diximus de aquis valentibus, & cum ſæpiſſimè ex maxima conſtipatione rumpantur vaſa, tota domus vix egredientis fumi capax eſt, qui loco tàm arcto cogebatur, vt in noſtris meteoris latius tractauimus, quando de pluuiarum ortu diſputauimus.

Quod

Quod à natura nobis ars diſtillandi ſit indicata. Cap. III.

Am multipliciter diſtillationis ars à natura demonſtrata eſt omnibus in rebus, vt valdè mirer, cur tàm nouiſſimè nobis innotuerit. Admonere nos poterant videntes in magno mundo, quod terræ ſuperficies vi ſolis concalefacta, per latentes ſui corporis meatus vapores quoſdam, ſiuè rapidos ſpiritus in auras ſolutos, expirabat, qui in æthera ſubuecti, frigidæ cœli regioni occurſantes, rurſus vna coeuntes, ſuo rigore reflui facti, quaſi ſtillatitij iterum terram irrorabant. In hoc paruo mundo homine Hippocrates ſudores deſcribens libro de flatibus, diſtillationem demonſtrans ait. Liquefit quicquid vis ignea attingit, hinc inde ſpiritus, cum ad corporis meatus irruerint, fiunt ſudores, ſiquidem ſpiritus compactus in aquam tranſmutatur, & per meatus penetrans, foras prorumpit. Eodem planè modo, quo in feruentibus aquis vapor eleuatus, ſi obſtaculum habuerit in quod impingere oporteat, pingueſcit, ac condenſatur, guttæq; diſtillant ab his corporibus, quibus vapor ille fuerit impactus. Vidimus præterea ſuperius ex Auicenna in catharro, quomodo vapores ex corpore à naturali calore ad cerebrum diffuſi, ſua frigiditate in aquam cogantur, & diffugia quærentes per narium canales corriuentur, & deflu-

defluxus facientes quasi per alembici rostrum exprimuntur. Videbant præterea cum homines calidas dapes in patinis cooperirent, ne refrigescant pauculo temporis curriculo, cum patinas discooperirent, in aquam versas, considerantes vaporem humidum à rei calore expulsum, operculum petijsse, quod sua frigiditate vaporem illum costringendo, in bullas cogebat. mox magis conspissando in guttellas delabentes fluere faciebat, vt subiectam fideliam stillatitia repleret aqua. Poterant maiores nostri his exemplis edocti, distillationis artem citius percalluisse.

De distillationum generibus, & de eo quod fit per ascensum per ignem. Cap. IIII.

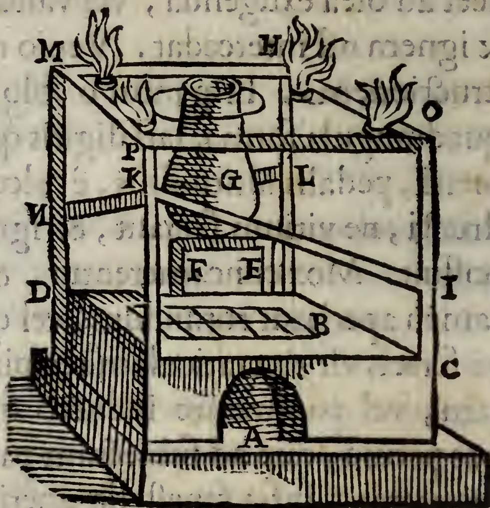
Ria sunt distillationum, quemadmodum motuum, discrimina, vnum sursum rectà tendens, alterum deorsum vergens, alterum in decliuè leuiter depressum, vel accubans, & hæc ex peculiari herbarum ingenij propensione, quædam enim subtilioris spiritus, & tenuioris compendio rectè sursum feruntur, aliæ terrestri materia constantes, & fæculenti infra trahuntur, aliæ medio modo se habentes, in accliue offerri desiderant; ideò organa distillationi seruientia comparanda simili modo erunt, vt quæ flatulenta, vaporosaq; distillantur, vasibus sursum versus erectis vtantur, quæ spirituum, & flatuum expertia, deorsum versus, &

quæ

quæ medio modo ſe habent accubantibus, vt herbarum genijs accommodentur. Vnum quodq; horum diſcrimen iterum in quatuor diſterminatur pro numero elementorum, ſcilicet per ignem, per terram, per aerem, & aquam, ex quo colligitur duodecim eſſe diſtillationum diſcrimina. De ſingulis verba faciemus, & primo de eo, quod fit per ignem. Nos potiſſimum vtimur hoc diſtillationis genere, cum humores, vel ſpiritus penitius in terrenis partibus reſidentes, volumus vi magna vrgentis ignis ex aquas extorquere, ſcilicet ad olea exugenda, vel validas aquas, vt inter vas, & ignem nil intercedat. Venio nunc ad fornacis conſtructionem. Erigantur è ſolo parietes rotundi, vel quadrangula forma, lati digitis quatuor, bipedalis diametri, pedalis altitudinis, è calce, vel forti luto conſtructi, ne vitium faciant, & ignis iniuriam ſufferre poſſint. Mox concamerentur, & ſupra cameram foramen aperiatur rotundum, vel quadrangulum, quod ex ferreis virgis craticulam recipiat cancellatim contextam, vel pauimento inducto frequentibus foraminibus peruio, quo ad ſubiectam partem cinerum deſcenſus pateat. Infra feneſtella aperiatur, ex qua decidui cineres eximantur. Supra cameram parietes ſurrigantur ſeſquipedalis altitudinis, ſtatim ſupra craticulam feneſtella pateat pedalis laxitatis, per quam carbones, & ligna inijciantur. Supra parietes duos ferreos bacillos à ſe inuicem diſtantes firmabis, vas quod diſtillanda contineat excepturos. Supra ferreas virgas pedalis alti-

altitudinis parietes erigantur concamerati, vt ſupra, os pateat, per quod vas intromittatur, Vt cum ignis ſubijcitur eluctantes flammæ à teſtudine repercuſſæ ſupra vas faciant repulſus, ac vi caloris aſcendant vapores, qui in pileo cogantur, & ex pluribus mox deſcendentibus guttulis ſe ſe in cauitate colligentes per teſtum in receptaculum excludantur. In quatuor turris angulos quatuor ſpiramenta excauentur rotunda duorum digitorum latitudine, quibus fumi pateat egreſſus. Cuius hæc forma.

Fornax, H, M, C, D, inferius oſtium A, ex quo cineres eximēdi, B, Craticula, E, F, Feneſtella, ex qua ligna inijciuntur G, Vas I, K, L, N, Bacilli ferrei vas fulcientes. Quatuor ſpiramenta, H, M, O, P.

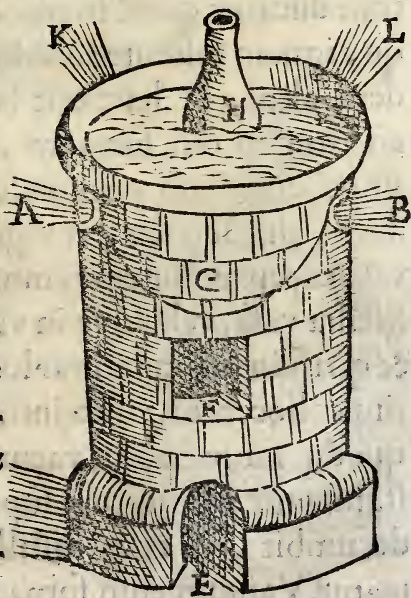

Diſtillatio per aſcenſum per Terram. Cap. V.

DIſtillatione per terram vtimur, cum mitius quàm quod per ignem agendum eſt, cum tenuiores quas quærimus partes & ſpiritus non tàm penitus terræ gremio deliteſcunt. Fornacis ratio ita

ita ſe habet.fornax ſit primæ aſſimilis, ſed cacumen ſine teſtudine,rotundum,vt catinum recipiat hemicycli forma ex optima argilla,vel æreum,quod aſperiorem ignẽ ſuſcipere poſſit,ſuffultum ferrea virga , quæ pondus impoſitarum rerum ſufferre valeat. Summa vaſis orci fornaci adamuſſim coæquentur, claudanturq; luto, ne flamma aut fumus expiret foris vaſi nociturus. Relictis in lateribus quatuor infumibulis ex more, per quæ fumus,& flamma eluctare poſſint.Cinis anguſto cribro incernẽdus,ſternaturq; ſupra hemicycli fundum,digitum altus , accommodeturque ſupra vas vitreum, affundaturq; affatim cinis vſque donec vitrea ampulla vſque ad collum obruatur.At ſi velis rem acrius exagitare, ſabulum cribrato , & acerrimè limata ferri ſcobe, ſupra pileum tundito , vt intra ſe inferioris vaſis collum ſuſcipiat, & commiſſuras oblito luto, reſiccari ſinito, ne hiaſcens, per rimas ſpirituoſum halitum eructet, nam tempus,& opus luſeris, poſtremò accendatur ignis, vrgeatque induſtrius artifex, quouſque deſtillandæ rei neceſſitas poſtulauerit. *Ecce fornacis fabrica*

Fornax A, B, C, D,
Ferrea virga ſuſtinens hemiſpherium, A, B, G,

B Ampulla

Ampulla H, Cinis, I, Feneſtella carbonum F, Fen. extrahendi cineris, Infumibula, A, B, K, L,

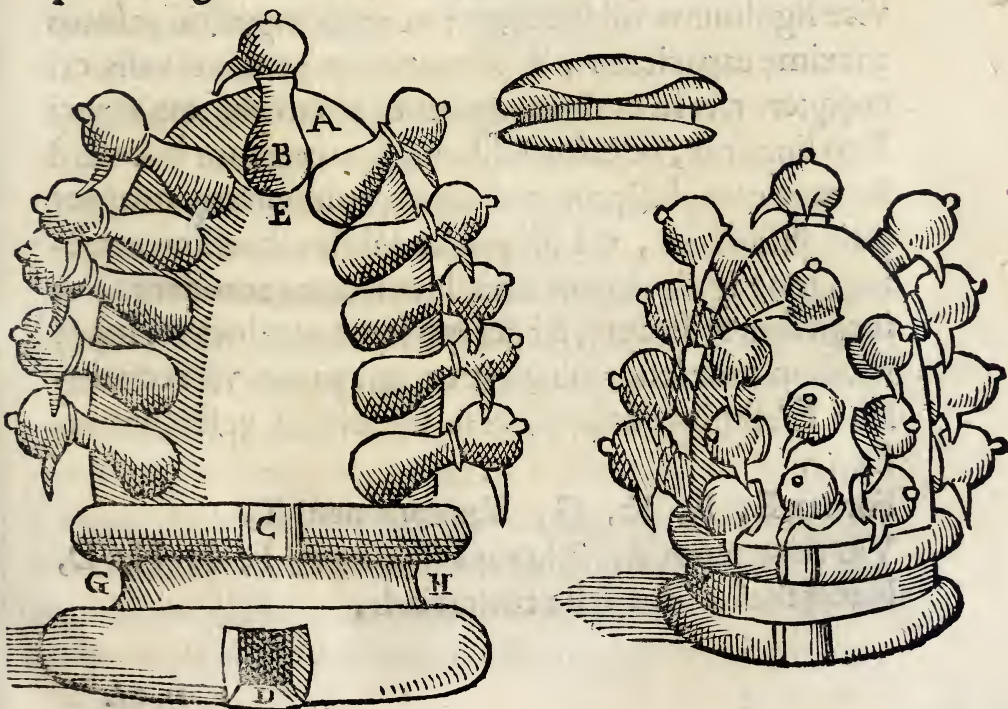
Diſtillatio per aſcenſum per aerem. Cap. VI.

Ornacum quæ calidum aerem reddunt, duo ſunt genera, nam calor excitatus in aere, vel ab igne, vel ab aqua eſt, poſteriori vtimur, cum remiſſius quam cum per ignitum aerem agendum ſit. Exordiemur à primo. Ab initio fornacis baſim formabimus quę duobus pedibus ab humo ſuſtollitur ex tegulis, vel laterculis conſtructa, ne cito labaſcat, ſed diutius perennet & ad ferendum fornacis, & vaſis pondus, ſufficiat. In ima parte pateat feneſtella, ex qua ſubtrahatur cinis ex cõbuſtis lignis, vel carbonibus decidens, ſupra pauimentum ducatur, quod in medio ferream tegetem ſuſcipiat, quæ ignem ſuſtentet. Mox attollatur murus ſeſquipedem altus, & hæc erit baſis. Supra baſim teſtudo erigatur in oui formam, cuius latitudo, & altitudo imponendorum vaſuum ſit capax, latitudo quatuor pedum, altitudo ſex, vt viginti, vel triginta diſtillatoria vaſa capere poſſit, cuius murus perforetur, in quorũ cauis fictilia vaſa, vel vitrea in vrinalis formã intromittãtur, & quaſi in ſuis cubilibus locentur, ſupra, infra, alternatim collocentur, tanto intra ſe ſpatio diſtantia, vt vnum quodq; ſuum habeat vacuum infra, in quo receptacula ſtatuantur, recepturum ſuperioris vaſis roſtrum in quod decumbit, vt cum diſtillatæ aquæ fiat fluxio excipiatur, Vaſuum cum fornacis muro ità luto obſtruantur

com-

commiſſuræ,ne calor,vel fumus transſmeet, ſed intus ad vaſa reluctetur ſupra baſim quatuor aperiātur ſpiritalia foramina,quæ foras fumum tranſmittant, & igni dētur ſpiramenta:ne ignis vndiq; obſtructus,ſuffocetur. Vaſuū ſi vitrea fuerint,fundi lutēa cruſta loricentur,ne vi caloris diſſileant,& fruſtrà labor ſuſcipiatur, & ſumptus pereant. Vaſa ſimplicibus compleantur, ac pileo tegantur, & qua parte ſe comitantur, luto paleato muniantur. Inijciantur ſupra crates carbones querni, vel roborei, quo diutius durent,& æquabilem ignem miniſtrent. fumus, & calor ſumma petentes aerem calefaciant, mox vaſa miniſtri,qui aſsident,curent, ne ignis violentior quam par ſit, vrgeatur. *Fornax ità fabricetur.*

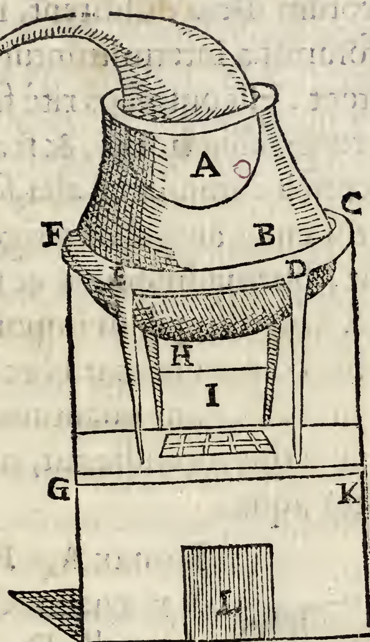

Fornacis partes A, Vaſa diſtillatoria B, Locus ignis C, Vnde eximitur cinis D, Fornacis teſtudo E, Baſis fornacis G, H,

At quæ tenuiſſimo calore opus habent, eadem fornax cũ aheno aquę pleno ſuccedit vicaria eius muneri, quod ſupra cratem ferream conſtituatur, nam & ſi ignis iugiter, & luculenter infra vrgeatur, ex aqua blandi ſpiritus exhalantur, & vapores ex ſimplicibus tenues elicit, ſine vſtulationis labe, magnoque nobis erit emolumento in aquis eliciendis, quę ore abſorbentur. At ſi in vaſe diſtillandum erit, hoc modo extruenda eſt fornax, Vas diſtillatorium materiam ſuo alueo continendam ęneo vaſe complectatur, & ſi ahenum promptum non fuerit, eius vice figulinum ſubſtituatur; os verò anguſtius, alueus maximę capacitatis, & os continens contenti vaſis ori coęquetur, vt in vnum cohęreant, & vtriuſq; ora tenaci luto linantur, ne calor diffletur, ſed magnum hoc vas à fornace complectatur, vel ſupra pauimentum quatuor pilis ſuffultum, vel aliquibus ſubſtructionibus firmetur, mox ignis circum circa luculenter incendatur, vt incaleſcat, & ferueat; ſic aer qui intus continetur, ſupra modum exardens, materiam cogat paruo vaſe concluſam ſublimius euolare, & in ſubiectum vaſculum effluere.

Fornax E, F, K, G, Vas continens B,
Vas contentum A, Pilę vas ſuſtinentes, E, F, H, D,
Feneſtella I, Feneſtella cineraria L,

Diſtil-

Diſtillatio per aſcenſum per aquam. *Cap. VII.*

DIſtillationem per aquam, nos per balneum dicimus, in cuius opere ſimili antedictę vtimur. In hoc inter eas diſconuenit, quod in ſuperiori fornace ęnea concha conſtituitur vacua, in hac ſupra ęnei vaſis fundum, gramina, lana, vel ſimilia conſternuntur craſſitudine trium digitorum, ne ampulla durioris fundi obiectu frangatur, ijsdemq; cooperitur vndiq; vſque ad ampullæ collum. Supra ſarmenta, vel lignei bacilli concinnantur aliquo pnduſculo firmati, ne aquę ſuper iniectu eleuentur vaſa, ſed pondere depreſſa immobiliter iaceant:

nam

nam facilè ex eorum illesu dissilirent, in cuius marginibus spiritalia foramina intermittuntur, quibus ignis, & fumus transpirent. His omnibus ritè factis superfundatur aqua, & prunæ subijciantur. & si aqua bulliendo, & exhalando decrescit, infundatur alia, sed calefacta, nam si frigida supercalentes ampullas tetigerit, frigoris contactu dissilient, quemadmodum & si calentes frigido afflentur vento. Ampullis pileus imponatur ex ea parte, qua se eorum ora committuntur. Hæc distillatio à combustionis labe tuta est, nam quantumuis acrius vrgetur ignis aut prunæ acrius incendantur, nunquam fumi nidore infestabitur aqua.

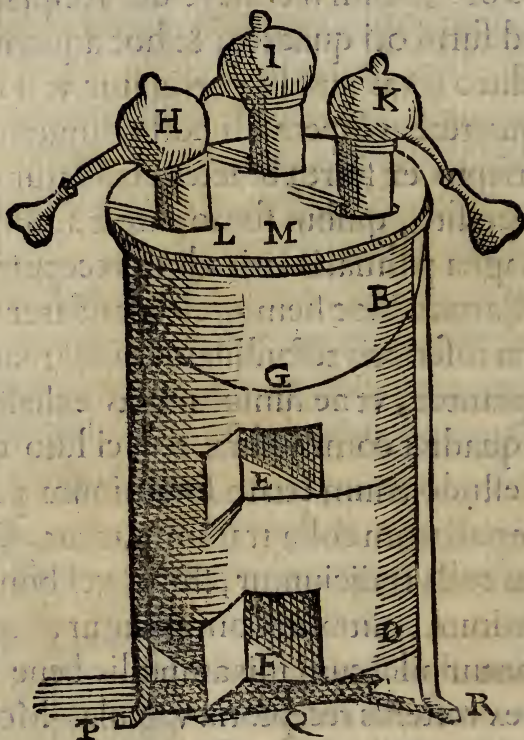
Fornax A, B,
Vas æneum C, aqua plenum.
Ampulla D,
Basis plumbea E, ex qua catenulis vas firmatur.
Fenestella carbonum F,
Cineraria G,

Alio apud nos vtuntur artifices distillatorio, quod quia nullo modo fumi, vel nidoris tędio nos afficit, in domesticis cubiculis asseruamus. ex ferreis bracteis turris efformetur quatuor pedum altitudinis, sesquipedali diametro, duo habeat ferrea intersepta cum suis fenestellis, vnam, in qua ignis agitetur, alteram, quæ caducos cineres accipiat. Infra tribus columnellis firmetur.

Supremo

Supremo suo ore æneum hæmicyclum recipiat, pedem altum, quod furni ori quadret; & hoc aquam continebit. Eximo alueo foras canalis porrigatur, vt si bulliendo exiccetur aqua, recens superaddi possit. Supremum hemicycli os intersepto ex ferrea bractea claudatur, crebris foraminulis lacessito, quibus fumo pateat aditus, & alia foramina magna palmaris latitudinis receptura fundos trium ampullarum. Hoc hemicyclo claudatur suo operculo in forma inferioris testudinato, cuius margines ità inter se recipiantur, vt ne fumum foras exhalent, & si non affabre quadret commissuræ tenaci luto conglutinentur. Testudo trium etiam foraminum per via sit, ex quibus ampullarum colla transmittantur. Commissuræ, per quas colla traijciuntur, stupa, vel bombice stipentur, ne spiritum emittant. Compleantur ampullæ simplicibus, indantur pilei cum suis ampullis bene districtis & pendeant ex rostellis receptoria vascula. Mox incensis carbonibus fenestellæ ferreis suis ostiolis recludantur, ne vllum in conclaue exhalare halitum possint. Vrgente igne aqua concalescit, calor vasa penetrans intus simplicia concalescit, cogitq; vt in pileos excidant quærentes in frigido diffugia. refrigeratoria vis facit deciduum in rostrum, & in concauum receptaculum. *Vt sequens pictura demonstrat*. Turris ex bracteis ferreis A, B, C, D, Fenestella igniũ, E, Cinerum F, Hemicyclum inferius A, G, B, aqua plenum. Superius L, M, Tres ampullæ cum suis receptaculis. H, I, K, Interseptũ N, O, intus cum suis foraminulis, Tres pilæ turrim sustinentes. P, Q, R.

Distil-

Distillatio per descensum per ignem. *Cap. VIII.*

RAtio distillationis per descensum, vt ex Gebro habetur, fuit, vt ex vegetabilibus oleũ eliceretur, nam pinguia difficilius ascendunt propter pondus; infra verò facilè dilabuntur. Ad oleum exugendum è lignis magna vis ignium necesse est, cum penitius in suis sedibus hæreat, & ligna natura accensibilia inflammentur, & ne hæc eueniant incommoda, vt descendant olea, consti-

constitutum est. Distillationis per descensum quatuor sunt discrimina, quorum alterum ab altero differt, figura, & materia ab antedictis. Fornax hac ratione construitur. Fiat lateritia à pauimento sesquicubitum alta latitudine vasis excipiendi, in imo testudinetur. Testudo in medio perforetur, exceptura distillatorij collum. Supra in modum lacunæ subsideat pauimentum, quod in suo loculamento ventrosam cucurbitam capere possit, & parietes supra vas per semipedem surrigantur in suo complexu conuexum fundi vasis includat. Distillator cucurbitam fictilem suscipiat, vel sanati luto loricatam, vel æneam, vt quam diutissimè vim igneã ferre possit. Hac distillanda materia reple vsque ad duas tertias, atq; ex citharæ ferreis fidibus, vel aurichalceis glomerulum coarctatum in collum inijce vsque ad ventrem; nam vbi libertatem nanciscetur, se relaxabit, prohibebitq; ne imposita materia descendat. Obuerte vas, & per foramen collum submitte, ex quo se collum furno committitur, orificium luto circumline, & collum in receptorium traijciatur, & lutetur, ne quid cineris, vel carbonis in receptaculum decidere possit, quod infra accommodabitur. Fornax anteriori parte fenestrata esse debet, vt quicquid ex superiori distillet cucurbita, videatur in receptaculum fluere. Demum ignis circum quaq; excitatur semper paulatim augendo. Primo videbis aquam effluere in subiectum vas, cum nulla sit materia, quæ aliqua vacet humiditate; nam si subito ignem auxeris, suo excessu humiditas cum oleo absumitur. Vbi aqua fluere desierit, descen-

det oleum, tunc amoue receptaculum, & aliud impone, vt oleum recipiat; At oleo fluere incipiente, augeto ignẽ, vt vas incandeat, donec effluere desierit, mox supersede ignitioni, quousque vas refrixerit. Alij tribus ferreis bacillis quasi pilis supra ad circulum relegatis, & in ima parte deuaricatis, vt stabilius fermentur quasi scamnum, accomodant. Intra circulum ferream concham imponunt pertuso fundo; per quos vasis collum traijciatur, & ita supra ignem accendunt.

Fornacula D, E, F, G; Cucurbita, A, Conca ænea D, E, Fenestella inferior C, Receptaculum B.

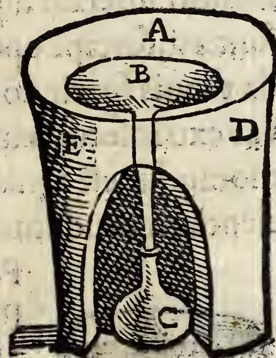
Distillatio per descensum per terram. *Cap. IX.*

NVnc per terram distillationem per descensum trademus similem esse diximus distillandi rationem per ignem, & per terram, sed duplex ratio: nam sunt simplicia quæ minus distillationi repugnant, & quæ magis, nunc videamus vtra cuique conueniat, vel neutra.

Distillatio

Diſtillatio per deſcenſum per tertam mitius agitur, ideò illis adhibemus, quę diſtillationi vnius repugnant, quæ tenacius per ignem. Nunc pręſenti vtemur, cum remiſſius agendum ſit. fornacula eadem quæ ſuperius, diſcrimen inter eas erit, quod ſupra inuerſam ampullam cinerem, duos digitos, vel tres altam, anguſto cribro ſuccernimus; mox ſupra ſucctetam prunas, & ligna accendimus, quod vbi factum fuerit infra receptaculum oleum, & aqua defluet.

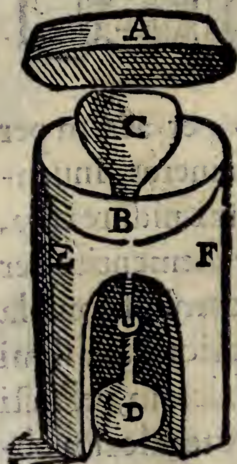

A, Vacuum cinere replendum,
B, Vas diſtillatorium.
D, E, Fornax.
C, Receptaculum.

Diſtillatio per deſcenſum per aerem. Cap. X.

Aulo lenior erit diſtillatio per aerem per deſcenſum quàm cum per cineres. Inuentio diſtillationis fuit, ne fumi nidore olea, vel aquæ inficerētur, at ſi vehementius aer incendatur, furit ignis, & combuſtionis labe olea, & aquæ polluentur. fornax erit prioribus aſſimilis. niſi quod ſupra pilam habebit orichalceam, vel fictilem bifedam. ſed ſi fictilis erit exterius lutea lorica obducta ſit, vel diutius igni reſiſtat. Inferior pars caua per medium foretur, per quod vaſis collum tranſmittatur.

Superior operculi pars in tuber rotundum emineat, vterque cuique conueniat, vt optimè concludi poſſint. Intus ampulla accommodetur, quæ in ventre diſtillandam materiam habeat, collum per inferius foramen tranſmittatur, ampullæ corpus per ſemipedem à lateribus vaſis diſtet. Mox operculum imponitur, & foris accenditur ignis, calor per operculi craſſitiem penetrans, aerem in vaſis cameram exiſtentem incendit, quæ ampullam in ſui medio commorantem incendit. Sic materiam in vaſculum inferius aquam, & oleum exudabit. vbi oleum fluxerit, forcipe operculum eximitur. At ſi res diſtillanda tenuis fuerit cõſiſtentiæ. veremurq; nidoris tædium, vas extrinſecus leuius incaleſcat, nec ſupra diutius immorandus eſt ignis, ſed cum videris liquorem ad ſufficientiam exudatum, ignem amoue.

Fornacula E, F,
Pila orichalcea bifida A, B,
Vas diſtillatorium C,
Receptaculum D,

Diſtillatio per deſcenſum per aquam. Cap. XI.

Ed cum mitiſſimè cum rebus tenuiſſimæ eſſentiæ agẽdum ſit, vereturq; maximè fumi nidor eiuſmodi diſtillatione vtemur. Ad opus tale vas olim excogitauimus. Surgat à terra

forna-

fornacula trium pedum altitudinis, ſupra lacunoſum cauum excauetur, vt intra æneam pilam, vel ſimauis ouum recipiat per medium diuiſum. Infra foramen apertum habeat vti tuba ænea infigitur ad modum infundibuli, efformatum, quæ penetret vſque ad ſubiecti vaſis fundum, infra cum vaſe ferruminetur, ne aqua dilabi poſſit. Poſt ampulla materia repleatur, inuertaturq;, collum per tubam immittatur, affuſa mox aqua vſque ad tubę ora; Inudatur operculum anſatum, anſę cum ferreo filo ligentur, ne cum aquæ feruor intumuerit, operculum abijciat. Vaſis commiſſuræ tenui luto linendæ, nam niſi ſpiracula claudantur, rapidi aquæ ſpiritus tranſmeant. Infra vaſculum ſubijciatur, vt vaſis collum intra ſe recipiat, lutoq; obline, ne ſi aquæ gutta è tuba extillauerit, quæ in vaſis ſuper vas ventre feruet, intus penetret, & oleum, & aquam conturbet ſua mixtione. Mox ignis ſupra vas incenditur, qui vt aqua calefit, ſuis vaporibus calidis vaſis cameras replebit, ſpiritus infra vaſculum deturbabunt, qui frigoris aſperitate coacti, in aquam, & oleum abeunt. Fornax deſcenſoria A, Vas æneum cauum. Anſę GG, Ampulla vitrea. Tuba ęnea C, Operculum anſatum E, Anſę F F, Collum inuerſum ſtillanti

lanti humori excipiendo ſubditum I, Vaſculum recipiens I.

Diſtillatio per inclinationem per ignem. *Cap. XII.*

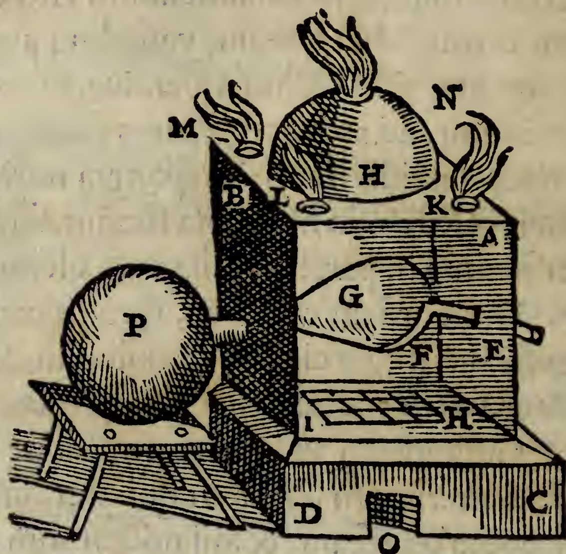

Diximus de diſtillationibus per aſcenſum, & deſcenſum; nunc de ijs quæ medio modo ſe habent, ſcilicet per inclinationem, ideſt per latera decliuia. In his varijs fornaculis, varijs vaſis, & diſtillandi modis vtemur, præſertim in rebus, quæ arduæ aſcenſionis, & deſcenſionis fuerint, quæ non niſi eiuſmodi modo petent, vt in aquis validis, & oleo vitrioli fornacula lateritia rotunda, vel quadrangula conſtituitur in duas cameras diſtincta, quarum ſuperior teſtudinata, vt flammæ per teſtudinem eluctantes ſuper ampullæ alueum reuerberentur. Inferior cancellos contineat ex ferreis bacillis, quæ feneſtrata erit. In medio ferrea virga parietibus formetur, quæ in ſui medio in ſemicirculi formam curuetur tantæ craſſitudinis, vt & vim ignis, & ampullæ graue onus ſufferre poſſent, hæc ſui cauo ampullæ alueum recipiet. Super craticulam ligna, & carbones inijciantur, & forcipe ferrea carbones, & ligna circa ampullam accumulentur, & vt in cineres conuerſa ſunt, per cancellos recidant inferius. Quatuor angulis quatuor relinquantur infumibula, per quæ fumus tranſpiret. Parato furno, capiatur ampulla vitrea ex optimo vitro facta pura, & ſine macula, quæ tenaci luto loricanda eſt, vt ignis ardorem;

rem,& excādeſcentiam ferre poſſit. Collum è furno per foramen extramittatur,poſt claudendum eſt,ne vllus ilac aeri detur exitus. Mox exterius vaſculum accōmodetur,in cuius os ampullæ collum inſeratur, & coumiſſuræ luto moniantur, ne ardentes ſpiritus euomant. Vaſculum ſemper madidis lineis, & ſpongia refrigeretur, ne ſi ſimplicia diſtillanda halituoſa fuerint,fortè validis halitibus difflentur,in partes diſſiliant,& oleum,& opera pereant. Dum ardent carbones, ſi cratis cancelli nimium anguſti fuerint,ne cineres cumulentur,& aditum aeri excludant,ferreo vncinato bacillo decutias, ne ignis ſuffocetur. Curandum, vt ſine intermiſſione ignis ardeat,miniſtris alternatim poſitis,vt qui diurnum munus perfecerint,noctu quieſcant, & alij nocturnum exequantur. Sic aliquibus diebus ardentibus prunis oleum, & aqua extillabit. At cum receptaculum albis fumis repleri cernes, ſignum eſt perfectionis operis, ignem amplius non vrgeto. Vbi ignis cum cinere reſedit vas amoue,& oleum & aquam colliges.

Fornax A, B, C, D.
Ferrum fulciens vas cauum E, F.
Ampulla, G;
Teſtudo S,
Crates ferrea H, I,
Quatuor infumibula K, L, M, N,
Feneſtra carbonum H, I,
Feneſtra cinerum O,
Receptaculum P,

Diſtil-

Distillatio per inclinationem per terram. Cap. XIII.

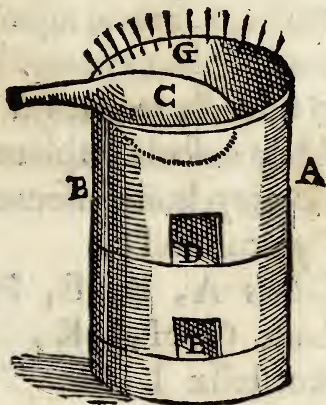

Ac distillatione vtemur, cum simplicia vix perplexo calore in bullas, tumēt, vt vasis al ueū suis excrescentijs cōpleant, & per vasis collum in receptaculum euomantur vt fe rè resinæ omnes sunt. Surgat à pauimento quadrangula, vel rotunda turris. Supra planum pedem altum sit, sit interseptum, in quo ferrea crates in summo testudinetur, sed testudo inuersa, vt superius pauimentum in cauum subsideat. Cauitas illa lato foramine aperta sit, in quo assideat vasis venter, luto munitus collum in rectum extensum. Vas testudo, seu leu-

tum

tum uocatur quod distillandarum rerum compleatur. Supra spargatur cinis angusto cribro excretus, digitum altus. Supra incendantur prunæ,& aqua, & oleo, fluere incipientibus, augeto supra ignem, nam excrescentes bullas calor reprimet,in liquorem soluet, & oleum fluere faciet. Tunc infra leuis ignis accendendus, vt citius sine excrescentiæ timore fluat, ne vstionis labe oleum polluatur.

Turris rotunda A, B,
Vas leutum dictum C,
Fenestra ignis D,
Cinerum E,
Ignis supra vas accensus F, G,

Distillatio per inclinationem per aerem. Cap. 14.

Istillatio hæc per inclinationem per aerem haud multo dissimilis est ab eis, quas supra diximus,solum differt ab vtraq;, quod oportet modum excogitare, quomodo vasa inclinata per aerem distillare commode possint,quod nos adinuenimus. Fiat vas æneum, vel testaceum:sed optimæ terræ, rotundum, vel ouatum, per medium diuisum: sed diuisuræ vicissim coeant,vt altera alteram in suo sinu recipiat,vt vix spiritum transmittant. Inferius hemisphe rium in summo foramina habeat,per quæ colla ampul-

latum traijciatur, quorum alueos ferrei circuli fulciant, qui à lateribus vasis suspendantur, vt in medio vasis pendeant. Repleantur distillandarum rerum vitreæ ampullæ; mox in medio circulorum firmentur. Repleatur inferius hemicyclium aqua post operculetur, & ligentur ferreis filis ansæ, ne vis spiritus recludat illud. Conglutinentur commissuræ. Vas supra furnum superius descriptum imponatur, & accendantur deorsum prunæ, vt ferueat aqua, quæ calidis vaporibus, aerem accendet, & aer vitreos alueos, & sic aqua, & oleum diffluet in subiecta recipientia vascula.

Recta vascula distillantia.
Hemicyclium inferius C,
Operculum D,
Turris A, B, E, F,
Ansæ G, H, I, K,
Fenestellæ L, M,

Distillatio per inclinationem per aquam. Cap. XV.

Vando mitissimè cum distillandis rebus agendum est, hoc distillationis vtemur modo. Vbi ad quatuor pedum altitudinis assurrexerunt parietes, quemadmodum sæpè nouimus, excauetur

uetur in ſuperiori teſtudine alueus, qui æneum hemiſpherium in ſuo ſinu recipiat, rotundum, vt ſuperius deſignauimus, ſed hoc diſcrimen inter ea, quod duo foramina à latere inferius habet, cum ſuis canaliculis, per quos ampullarum colla tranſmittantur. Ampullæ ſupra ferreas bracteas ligantur, ne aquis eleuentur, moueanturq́; , mox inferius vas aqua repleatur, vt ampullarum aluei mergantur ſub ea. Canaliculi ſtupa, & lino ſtipentur, ne aquam, & ſpiritus euomant. Subiectis prunis feruet ahænum, & bulliens aqua ſimplicia in vapores ſoluit, qui à frigore in aquam concreti excipiuntur à ſuppoſitis vaſculis. Hoc vaſe vſi ſumus in diſtillatione florum Roſmarini, Gelſemini, Violarum, & eiuſmodi farinæ florum.

De diſtillatione per Solis calorem.
Cap. XVI.

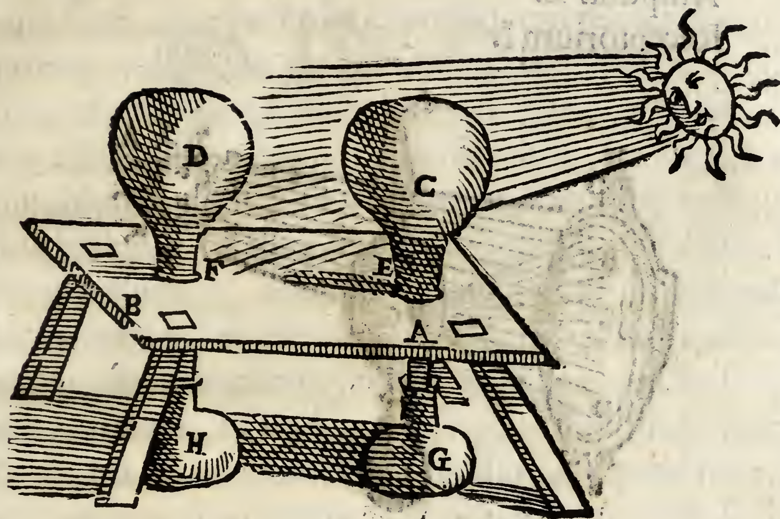

Xpleuimus diſtillationes per ignis calorem, nunc pro ſolis, fimi, vini, fecum, calcis eius vicaria, & ſimilium. Solis, non ſolum per ſe ſolum, ſed per reflexionem. Vtuntur ijs non ſolum in ignis carentia, ſed ad maiorem vim medicaminum. Vidimus nanque ex igne ſimplicium aquam extractam aduentitias aliquas & mordacitatem recepiſſe, quod non euenit ex ſole, vt in oculorum medicaminibus experti ſumus. Vtemur quoque in odoribus, qui quàm maximè

aduſtionem formidant, tàm tenuis ſunt eſſentiæ. Paretur ſcamnum trium pedum altitudinis, ſemipedes craſſitudinis, tantæq; longitudinis, quantæ vaſorum imponendorum voto reſpondeat. Pars illa ſcamni, quæ ſoli obuertitur, tabulis claudatur, ne ſol in receptoria vaſa illabens, & calefaciens, ea cogat aquam iterum in vaporem abire, & redire, vnde egreſſi fuerint. Vbi ſol Geminos emenſus fuerit (nam ſolo ęſtiuo tempore hoc diſtillationis modo vti poterimus) ſcamnum ſub dio ſoli opponito. Mane herbis bene lotis, & exiccatis repleto vaſa, ori vaporum aurichalceę fides citharæ glomerulum virga intromittantur, quod vbi illatum fuerit, relaxabitur, prohibebitq; exitum ſimplicibus. Colla mox ſubmittantur uaſorum, ut tranſeant per foramina ſcamni. Infra ſunt vaſcula ampullarum colla receptura, mox claudantur ſpiramenta. Sol enim cœli medium ſcandens adeò ampullæ alueos intentiſſimus æſtus excalefaciet, vt herbæ in liquorem, & poſt in puluerem ſoluet, ipſe guttatim in inferiora vaſcula diffluet.

Scamnum A, B.
Vaſa C, D.
Foramina E, F.
Subiectæ ampullæ G, H.
Tabula obiecta ſoli I, K.
Relucens Sol L.

Sed

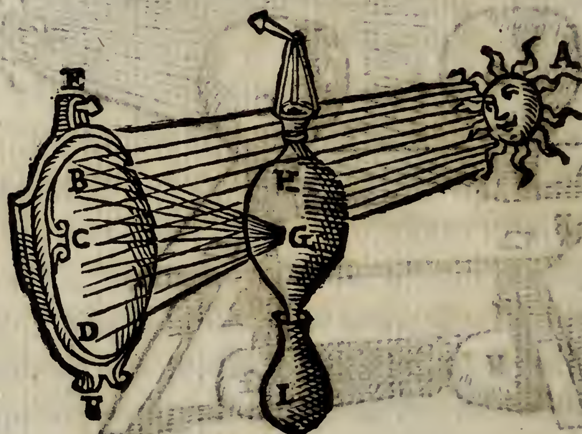

Sed frigidis regionibus ubi Sol obliquè non tàm incalescit, alio modo utendum erit, scilicet per reflexionem speculorum. Speculum enim concauum ophæreale, uel melius parabolicum soli obuertunt, quod reflexos radios ampullæ conuertit, stabit enim distillanda ampulla in medio solis, & speculi; radij enim in ampullæ alueum reuerberantes, non solum calorem: sed ignem excitabit, ut latius in nostra naturali Magia, & exemplum.

Sol A.
Radij A, B, C, D.
Speculum E, F.
Radij reflexi B, G, C, G, D, G, M, G.

Ampul-

Ampulla L.
Receptorium I.

De distillationibus per alios calores.
Cap. XVII.

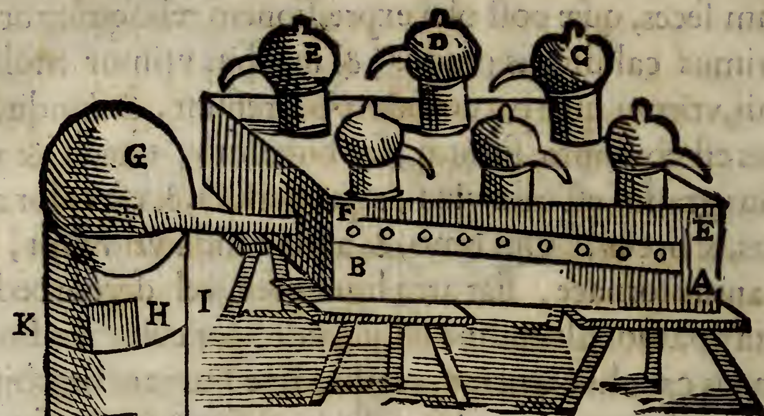

Vnt, & aliæ caloris species, ut uinacea, oliuarum feces, quæ post olei expressionem relinquuntur, fimus equinus, siuè bubulus, & calx uiua; quæ etiam putrefactiones dici possunt. Sunt, & quædam distillationum species, quæ mediæ sunt inter putrefactionem, & distillationem, & erit quando concha, quæ equinum fimum continebit, & foraminulis peruia supra balneum accommodata est, quæ à furno feruentis aquæ concalefacta duplicem calorem exhibet, & est distillatio calida, & humida, & est medium quoddam inter

inter putrefactionem, & balneum. Vinacea, & oliuarum feces, quæ post olei expressionem relinquuntur, est primus caliditatis gradus; & in rebus vtimur mollissimis, vtimur quæ paruo calore putrefiunt. Secundus gradus est equinum fimum, seu bubalum, tertius & vltimus gradus est calx viua, aqua perfusa, & est calor calidus, & siccus. Qui fimo, & aqua calida vti velint, hac vtantur fornace. fiat arca lignea sex, vel decem pedum lata quatuor altitudine sesquipede, per cuius medium æneus canalis excurrat, crassitudine humani brachij, foraminulentus, vt vndiq; fissuris, & foraminulis scateat. Repleatur arca equino fimo, vel bubalo, quod intra se vitreas ampullas contineat, vndiq; stipatus cum suis pileis, & receptaculis ex rebus distillandis. Canalis foras egrediatur, cuius os ęreo vase figatur aquæ pleno cum suo operculo benè ostructo. Vas hac fornace adaptetur, qua igne excalescente per aquam in vase transit per canalem, & equinum limum calefacit per sua foraminula, cogitq; repleri hoc, ac suarum calore simplicia, vt in vase distillentur.

A, B, Arca lignea fimi plena.
D,E, C, vasa distillatoria.
E, F, Canalis foraminulentus discurrens per medium.
G, Vas æneum, ex quo discurrit canalis.
I, K, Fornacula.
H, Fenestella ignis.

Vtrum

Vtrum ſimplicium qualitates in diſtillatione extrahantur. Cap. XVIII.

On multum diſtillatores, & inuidi quidam Medici phiſicarum artium contemptores, & craſſæ inſcitiæ inter ſe conueniunt, & inter ancipites ſententias diſtracti ambigunt; vtrum ex diſtillatione ſimplicia præpollentes, uel inefficaces qualitates nanciſcantur. & hæ in proprias, & congeneres, uel in contrarias abeant. Res maximę conſiderationis, & mirę vtilitatis. Manardus in ſuis epiſtolis ait ex diſtillatione nil neque ſaporē neque odorem conſeruari: ſed pleruną; in varias, & contrarias tranſire. Abſinthium inquit amarore præditum, multoq; odore donatum per plumbeum alembi-

alembicum distillatum aquam donat, quæ neque amarorem resipit, neque absinthium redolet. Ocymum fragrantissimi odoris distillatum non solum nil odoris nactum, sed ingratius redditur, quæ omnia sibi fidem faciunt, quod aqua non eisdem viribus donata profluat, quibus planta pollebat. Cardanus contrarium ausus est decernere, & fortasse rectius, nam non solum itidem qualitatis: sed longè maiores adsciscì, calefaciendo, humectando, arefaciendo, & similia. Exemplum esse vinum distillatum, quod ardentem aquam efficit, quæ longè validiores vires possidet, & quanto magis distilletur, eò calidius, acutius, & penetrantius fieri. Aqua rosacea ex flore extrahitur, eximij coloris, odoris, & virium. Vrceus aquæ plantaginis manantem vndequaque sanguinem sistit, & lactuca ijsdem viribus prædita, & si natura algentior easdem vires non possidet. Melissa quæ triduo in vino maduerit, memoriam ab obliuione vindicat, vnde his experimentis motus, in contrariam abit sententiam. Distillatio tenuiorem semper, & calidiorem aquam effecit. Aristoteles in problematibus ait, quod sol suas exercens vires in aquas, leuissimas simul, & dulcissimas partes trahit, quod ab Hippocrate desumpsit, libro de aere, aquis, & locis. quod aquæ pluuiales, lęuissimę, tenuissimæ, & dulcissimæ sunt, quia sol, cit de aquis quod tenuissimum, & leuissimum est, & ob id mare salsum, quia remanet quod graue, crassum, & salsum est, cum sol educere non possit. Quod si sol blandè ca-

lefaciens hæc agit, quid ſperandum de igne ęſtuante in alembicis? & quod leue, & tenue calidum eſt, quia ad ignis naturam accedit, ſed dum hæc meditaremur ex varijs opinionum fluctibus, & animi anguſtia, ita hæc iudicamus. Sciendum primo, quod vnumquodq́; viuens, tribus viuit ſubſtantijs, alimentaria primo, qua vnaquæq; alitur planta, & quotidie à terra haurit, & à cœlo, eaq́; deficiente deficit vita. Clarius id contemplatur in herbis quæ non ſumma terræ cute viuunt, & leone terram ſubeunte, ſol ſupra modum incaleſcit, & penitius exaret, radices quotidie deficientes humore exareſcunt. Si quis virentes plantarum ramos igni demandarit, ęgrius ardent, propterea quod multo ſcatent humore, alimentum quod à terra ſibi hauſerunt, & ſi ab vno extremo accendantur, ex altero humorem exudāt, qui ab igne fugatur. Si quis vaporario uirentes plantas iniecerit, illicò in humorem ſoluuntur guttatim fluentem, ex ſiccis tardius, parciusq́;, & fortaſſe nihil, quia alimentario carent humore cum uita. Secundus humor ſubſtantialis dicitur, in quo plantarum ſubſtantia reſidet, & hic non in ſuperficie, ſed interius abſconditur, & in diſtillationibus poſt alimentarium defluit, & difficilius exugitur: nam cum partem in materia, partem in humore reſideat, eandem diſtillationem viciſſim tertio, & quarto faciundo, ſupra fæces infundendo, digeſtione, & putrefactione poſtremo elicitur, vt ſuis locis demonſtrabimus. Fernelius in albo oleo hunc humorem latere dixit, & verum ſubſtantialem in ru-

beo,

beo, ſed ego inter album, & rubrum oleum paruam, vel nullam differentiam iudico, & tanti viri pace, in hoc mihi defeciſſe videtur. Tertius eſt vitalis humor, in quo tota ſubſtantia, virtus, & proprietas reſidet, & oleum erit. odor, ſapor, & virtus in ſupremo excellentiæ gradu reperitur. propria ſedes ſpiritus, & caloris, & in qua tota eſſentia fouetur, & extracto illo, non niſi ſimplicium cadauer remanet, vt corpus vita penitus viduatum. His etiam prælibatis quæſtionem determinare valde arduum erit, cum variæ, & multifariæ ſint plantarum vires, naturæ, & proprietates: nam alia in aquis, alia in oleis, alia in ipſo denique ſale, & aliæ in cæcis corporum receſſibus abſconduntur, vt vniuerſo hoc opere videbimus. Quod alij dicunt in aquis vires non remanere, exemplum adducentes de abſinthij aqua quod dulcis, nec in ea aliquid amaritudinis reſideat, hoc euenit ex plumbo. Quid enim aliud ceruſſa eſt quam ſupra late oris fictile labellum plumbea lamella expanſa? infuſoq; intus quàm acerrimo aceto, cuius halitus ad ſumma delatus, ſoluit plumbum in ceruſſam, indè deraſo, ceu ſitu impoſito, colligitur, & ſapore dulcis eſt. Cum igitur in plumbeo alembico acres Abſinthij vapores pilei ſumma petunt, ſoluunt plumbum in ceruſſam, quæ defluens, decidit per canales in receptaculum, videturq; in craſſamento cum transfunditur. Vnde vix mirum videri debet ſi amaritudinem non reſipit, & ſtomacho potius negocium faceſſit, quam demeretur, & ſuam amaritudinem fallit? & ſi

certius vis fieri in rosaceam, vel florum aranceorum aquam vitrioli olei guttam instillabis, & illico cernes turbari eius lympiditatem, & cerussam in vino subsidere. At si remoto alembico plumbeo, vitreis vasis in aquæ vaporibus distilletur, suum retinere colorem, saporem, odorem, & vires non inficiabitur, & magis hoc conspicuum erit in suo oleo, in supremum enim gradum, in eo odor, sapor, & calor conspicabitur. Vnde generalibus præceptis hæc coarctari nequeunt, ità omnium proprietates in diuersum abeunt, ob id nos in proprijs capitibus singulorum qualitates recensebimus, ne quos reprehendimus, imitemur, cum eos falsos viderimus, vna regula cunctorum naturam comprehendentes. Id tamen inficiari non potest, iterata distillatione recipi tenuitatem caliditatemq; , & humiditatem, frigiditatemq; minui. Auena frigidæ est qualitatis: sed stillatitia eius aqua caput tentat, inebriatq;, & apud Tartaros referunt hoc distillatum inebriare.

De varijs vasuum generibus. Cap. XIX.

QVot rerum distillandarum, tot vasuum sunt genera, immò ex varia excogitantium ingenia, vt suo quisq; ex voto varia fingat, & effingat, vt propè infinita reperta sint, oblonga, breuia, in se recurrentia, curua resta, anfractuosa, & spiralia: Sed profectò maximo ingenio, & arte à solertioribus herbarum virtutum

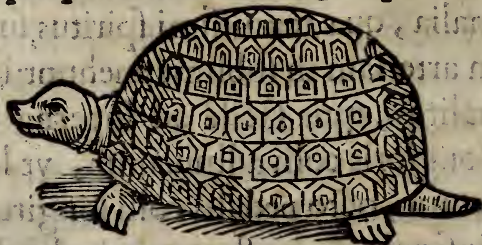
vestiga-

vestigatoribus aliqua excogitata sunt tàm optima, vt sine ijs manca, & difficilis aliquibus existimari possit; nam distillationes ad destillandorum simplicium ingenia, qualitates, & naturas attemperarunt, & instituerunt, & hæc ex animalium formis, & naturis mutuati sunt. Quippè animalia, quæ tenuissimi spiritus sunt, halitum per longam arteriam in sublime euehunt; ideò plantæ tenuissimi halitus, quia facilè ad superna eleuantur, ob id vasa longioris colli adhibentur, vt longiori itinere sublimentur, octo pedalis colli longitudine, quod litera A, insignitum prostrat, quo in distillanda aqua vitæ sæpissimè vtemur, nam per longissimum iter spiritus ascendendo humiditatibus, & recrementis exoneratur, vt laborando tenuitatem maximam acquirat (vulgus matarozzo vocat) nos Struthiocamelinũ, Camelo pardalem, vel gruale vas nuncupauimus.

Contra si quæ sunt simplicia terrestris siccitatis, crassarumq; partium minimè

minimè vaporosa, flatulentaq; ad eorum distillationem organa ampla, eademq; humilia requiruntur. Animal est testudo satis terrestre siccum rigido tegmine intectum ex terrestri, qua constat parte, amplo corpore, semper prona, inclinatoq; capite incedit, domifera, tardigrada, vndè simplicia terrestria, vt sales, vitrioli, & alia mineralia, quæ non ascendunt, his testudinibus vtimur, vulgus leuto vocat, quia in testudinis animalis modum efformata sunt, vel musici instrumenti testudo, vel leuto vocati.

Hęc vasa testa veluti accubantia, vt etiam testudo animal incedit, in fornaculis accommodatur, vt vi ignis prolectus liquor, in subiectam illico ampullam fluat.

Sunt

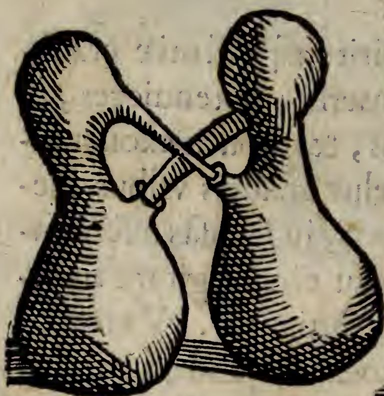
Sunt quoque, & simplicia humidarum partium, crassarumq; sed parum halituosa, vt animal Vrsum imitentur, crassum, terrestre, viscosum, stolidum, informe, formatum, vt totum corpus, & caput appareant sine collò, corpore amplo, carnoso, breui. Vas ad eius similitudinem efformant, vulgus vrsale, vel vrinale vocat, in quo simplicia minimè spirituosa, vel difficilis ascensus, vt viscositatem, crassitiemq; eorum exuant, & breui, & amplo tractu deferantur.

Sed si simplicium partes spirituosę essentiæ crassamentis, & terrenis fęcibus immersæ, vt tenuiores, & puriores euadant, & crassis illis, & impuris exonerentur, & in fęcibus relinquant, velut medicis vsibus ineptæ, oportet multiplicatis viribus, in se ipsas resoluantur, & reducantur, vt assiduo motu circumgiratæ nobiliorem vim, & magis egregiam sortiantur. Vas excogitatum est, quod Pelicanum vocant, quod ad auis Pelicani figuram adumbratũ est, in quo simplicium par-

tes

tes magis tenues per collum eductæ, & per rostrum in apertum pectus infixum quasi in ventum super feces regerantur, iterumq; per collum sublatæ indefatigabili motu aquositatē, crassitiem recipiētem paulatim exhauriant, & simplicia assidua rotatione non solum depurentur: sed etiam altius virtutes exaltentur. Vas E, litera insignitur.

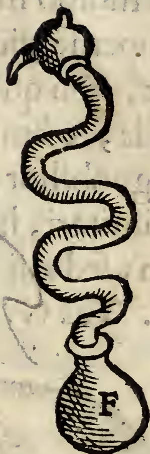

Alij verò alio modo effingunt. Duo vasa capiunt, quod alter alter innectatur et quod vnū recipit alteri reddit, vtrūq; alterius altero aluo rostro infigitur, quemadmodum gemini fratres mutuo se amplectuntur, vnde honesta nomenclatura hæc vasa gemellos vocant, vt crebra circumlatione se extenuent, & ab omni sorde, & fęce expurgata, nobiliores vires consequantur. Sunt quædam quoque simplicia, quæ per longum, & anfractuosum iter deferri coguntur vt naturam sublimiorem acquirant, nam dum per hos anfractus Serpentes altius euehuntur, continuò humidiores, grauioresq; partes relinquant, & infra detineantur, contra puriores sublimius gradiantur, &

quia

quia in orbes reuolutos ſerpentinos gratius imitatur, ſerpentinum vocant. Nos quoque in aquæ vitæ extractione ſæpiſſimè hoc vſi ſumus, vt tenuiorem naturam, puriorem, penetrantioremq́; ſortiantur in ſublime per flexuoſas ambages anguſtiores, & productiores à toto phlegmate exonerentur. Vas F, litera adumbratur.

Vtimur quoq; in aqua vitæ educenda vaſe quodam, quod octo, vel decem pileis conſtat quorum alterius vertex alterius al-

F ueo

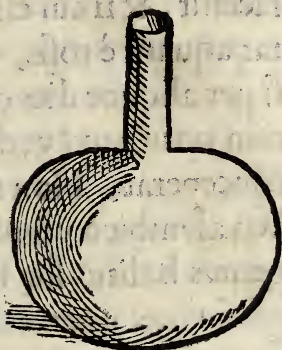
ueo mutuo inſeritur, & dum ignis vim maximè vrgente ſuperne viuum euehitur, variæ notę vitæ aquam perficit, non quo altius extollitur, eò tenuior, quæ tardigrada, & humidior, craſſior ac phlegmate redundans, eò ignobilior, quod quia hydræ colla, & capita videntur imitari, herculeam hydram vocamus ſeptem capitum, ſed alij æneo, vel aurichalceo, alij vitreo vtuntur. Vas G, litera notatur.

Vtimur quoq; recuruo vaſe, ſcilicet collo: ſed amplo alueo in ijs ſimplicibus, quæ minimè aſcendere poſſunt, quod quia Ciconiæ collum imitatur, Ciconias, vel ſtortas vulgus vocat; eoq; in diſtillandis validis aquis vtimur. Et quia torquet collum nos retortas vocamus, vt quæ ſublimari contumaces, peruicaceſq; ſunt vi ignis vrgentis, per retortæ collum libentius illabantur.

Neq; in vaſum nomenclatione à plantarum, fructuum ſimilitudine abſtinuimus, nam ſimplicia diſtillando, quæ validi halitus, & vrgentis ſpiritus in ſalamoniacum,

moniacum, & ſalinitrum in aquis validis, amplo ventroſo, & capaci vaſe indigemus, & quia in cucurbitæ ſimilitudinem efformatur, cucurbitam vocamus: nam ſi anguſto vaſe vim illam ſpirituum coercere conabimur, in maximum abeunt crepitum, & vaſa in mille fragmenta diſſiliunt; oportet igitur amplo vaſe, quo laxius vehementes illi ſpiritus vagari poſſint; vt ab occurſante frigore flatulenti illi halitus in liquorem ſolui poſſint.

De diſtillatitiorum materia. Cap. XX.

ANtiquitus dum adhuc rudis, & imperfecta eſſet diſtillandi ars, plumbeis, vel æneis vaſis vtebantur in extrahendis rerum eſſentijs, quod tantæ erant humanis corporibus perniciei, vt in varios mirum in modum noxios morbos inciderent. Galenus in libro medicamentorum ſecundum loca, horrore habendam aquam monet, quæ per plumbeos canales deriuetur, nam limum, & craſſamentum quoddam retinent, vt qui eiuſmodi aquam copioſius hauſerint, dyſenteria corripiantur. Præterea fumi, & vſtilagines inſigni faſtidio non vacant: ſed ſorbentibus aquam non modo moleſtum, ſed mirum in modum noxiæ: nam ſtoma-

cho, pectori, iecinori, omnibusq; visceribus negocium facessit; & si cui clarius experiri cordi fuerit, animaduer tat aquam è rosis, vel aurantij mali floribus exuctam, si per aliquot dies consederit, inueniet in fundo sedentem cerussam (vt diximus) quæ ex plumbeo alembico conceperat. Non tamen inficiandum, quod qui plumbeo alembico vtuntur, plus aquæ eliciant, quippe surrigentes halitus sua frigiditate in guttas cogit, & indè copiosius per nares exudat. Nec dissimiliter de ęneis, vel ferreis vasis nam ex acrium simplicium distillationibus ęruginem, vel ferruginem contrahunt, quæ aquis immixta tantum haurientibus eam periculi affert, quantum ipsa ęrugo, & ferrugo, cerrussa illa nocentior est: sed his meliora sunt figulina vasa, intus vitro sublita. & qui iniurias ignium formidant, poterunt, & paleato luto loricare sic diutius quoque ignibus perennat. Sed omnium optima sunt vitrea, nam purissimum vitrum est, nullam ascitiam qualitatem recipit, & vires, quibus donantur adamussim retinent: Sed si talium metallorum vasis vtendum sit in oleis extrahendis, vbi insita vis residet saltem chymicis vsibus, vel medicamentis extra corpus liniendis, non autem potu absorbeantur.

De varijs ignium gradibus. *Cap. XXI.*

Onsultum est inter distillatores ignis remissionem intensionemve in gradus distinguere, vt cuique suus conueniens caliditatis gradus constituatur; sunt enim simplicia aliqua humidissima, &

leuia,

leuia, aliqua coctioni repugnantia, vt vehementiorem ignem flagitent. Mox simplicium natura non violentanda est ignium excrescentia, philosophorum est cunctorum sentẽtia naturam non vehementissimè vrgendam. nec violentari patitur. corrumpitur enim nimio coactu. Primi gradus ignis est balnei, cum aqua adeò calida est, vt in eam manus sine lęsione immitti possit; ex hoc igne flores, & fructus, & eiusmodi similia mollia pituitosæ substãtiæ, seù phlegmaticæ tenues, & euaporabiles, quæ leui quaq; caliditate flatum generant. Secundus gradus, quando aqua calidissima est; non tamen bullit, nec potest manu tangi, & est ignis simplicium crassioris substantiæ, quæ ex materiæ grossitie, non tàm facilè vaporantur. Tertius gradus, quando aqua bullit; Quartus verò quando inter ignem, & vas nihil intercedit, quo in validis aquis vtimur. Sunt qui gradus etiam in tres partes diuidant, vt Secunda pars primi gradus est aquæ tepiditas, & sic de singulis.

IO. BAPT. PORTAE NEAPOLITANI Diſtillationum,

LIBER SECVNDVS.

De odoratis aquis eliciendis.

PROHEMIVM.

Iam quid fuerit diſtillatio, eius varietates, & cauſas recẽſuimus, iam tempus opportunum erit operationes inire, & à diſtillationibus odoratarũ aquarum exordiri, & à Roſacea incipiemus, vt cę teris notior, vulgariorq́;, eiuſq; exemplo ad diffi ciliora, & ſecretiora progrediemur.

De aqua roſacea odorata elicienda. Cap. I.

Oſtrum initium à roſa erit, quæ hortorum eſt decus, & orbis delitiæ, vt rectè Lycophron Poeta Lyricus, & Achilles Tatius in Leucippes, & Clitophõtis amoribus, dicunt. Quod ſi Deus Principem, vel Regem inter flores conſtituere voluiſſet, ipſam proculdubio conſtituiſſet. Græcè admirandam illam pulchri-

tudinem,

tudinem, odorisq́; ſuauitatem à Venere donatam dicũt, quod Dea Adonidis amore capta, in ſui profuſi cruoris memoriam, in rubeam roſam conuertiſſet. Rectè ab ea auſpicabimur, tum quod prima florum fuerit, ex qua extillatitia aqua exttacta ſit; ſi Auicennæ, & Arabibus credimus, tum facilitate, & ſuauiſſimo, quem eructat, odore, quodq; pręclariſſimis medicamentis admiſcetur, quibus humanæ vitæ ſuccurritur, aliјq́; flores eius exemplo diſtillari cępti ſint.

De aqua roſacea diſtillanda reponenda.

AD odorem roſæ, & iucunditatem cœlum conferre videtur, & cœli temperies, nam quibuſdam locis minus odorata prouenit, præterea ſiccis, quàm humidis odoratior contenta ruderibus, odore præſtat, quibus pars ima ſcabra. Serenis diebus lecta, odoratior. Decerpitur etiam intumeſcente alabaſtro faſtigiato, cõuolutis foliorum panniculis, paulatim rubeſcens dehiſcit, priuſquam explicetur in folia, & ſe pandat, reiectis luteis apicibus in medio calicis inſidentibus veluti capillamentis. Sole ſupra horizontem euecto cum ſuę pollentis efficaciæ viribus. Roſæ illæ capiantur, quæ quia candido rubore renident, nos incarnatas dicimus, ex his enim præſtantior elicitur aqua, nam quæ ſanguinea purpura pumicant, & flammea, vel quæ in virginis genis viſitur, ſalubrius ad medicum vſum veniunt caninæ roſæ vocatæ. Recipiuntur vel quæ nullo rore madefactæ

defactæ extabuerint, vel madeſcant, quæ oſcitantes folijs dehiſcent. Hæ vitreo vrinali reponuntur, ac iniecto pileo obturantur, & muniuntur vaſculorum iuncturæ, nec ex his rapidus ſpiritus euadens, in tenues auras abeat. roſtro additur receptaculum in balneo mergitur, mox vrgeto ignem, donec aqua eliciatur. Obruuntur etiam cineribus: ſed maxima opus eſt vigilantia, ne flores comburantur, & aqua fumidum virus, & nidorem redoleat, nam ſi tantillum vſtæ rei fumum reſipiet, reijcienda potius, quàm inter odoratas con numeranda. E ſiccis roſis etiam exugitur aqua, nam exiccatione eius odor non exoleſcit. humido loco reponantur, non vt muceſcant, aut ſitum contrahant, vel ſemidiei ſpatio in aqua medeſcant, ſic vitreis organis iniectæ ſuauem etiam aquam effundunt. Tandem omni paratu odoratus latex, ex eis elicitur. nam odor non ſolum in folijs: ſed omnibus partibus reſidet, vt in folijs aurantij, mirti, ſpicæ, aliorumq́;.

Roſacea aqua venalis.

SEd qui roſaceam aquam venalem exponunt, aliter parant, ſtudentq́; lucro potius, & quantitati, quàm odoris fragrantiæ, vt ementes fallant. Aſſumunt centum libras fontanæ aquæ, & in æneum vas illam conijciunt, roſarum decem, non reiectis alabaſtris, vel in medio ſtantibus luteis apicibus, nec proiectis viridibus folijs, illis barbulis vaſculum ambientibus: ſed integras,

vt decerpuntur, & subiecto igne triginta aquæ libras excipiunt, mox ignem subducunt, deinde aperto alueo distillata iã rosarum folia exprimunt in vas æneũ, mox proijciunt,& alias tricenas aquæ libras addunt, ac denas rosarum, & ignem augent,eundem modum reiterantes, vt ex triginta rosarum libris, centum odoratæ aquæ eliciant venalis. Alij recrementa illa, ex quibus pharmacopolæ ex decocto rosarum cremor elicitur,proiecta, in aqua maceranda per diei quadrantem imponunt, demum distillant, & ex eis etiam odoratam eliciunt aquam venalem. Fertur supra aquam pinguedo quædam innatans, quæ penna excipitur, rosę fragans oleum, vt dicemus. Tot modis rosacea aqua adulteratur.

Rosarum aqua, cuius pars vna multas fontanæ aquæ odoratas reddat.

QVod si maiorem rosarum fragrantiam efflagitas, vt cæteras antecellat, cuius cochlear vnum in amphoram fontanæ aquæ iniectum, fragrantem reddat,ità parato. Distillentur rosæ,vt prius diximus, mox distillatam aquam super aliàs recentes rosas irrorato in vitrei vasis alueo eiusdem quantitatis, & denuo distillabis, ac ità tertio efficies, & sic tàm largum odoris effluuium emittit, vt sæpius odorata caput offendat,cuius pars vna supra decem fontanæ aquæ odoratissimas reddit, & ita parata, fricato diligenter vase ad odoramenta paranda reponitur. Hęc aqua cor ro-

borat, capitis doloris mulcet: nam cit corpus, quia eius subtilis caliditas igne dissociata abijt.

Aqua ex Arantiorum floribus odorata.
Cap. II.

Ost odoratissimam rosarum aquam præstantissima sequitur ex Arantiorum floribus, nec odoris pręstantia primæ quicquam honoris cedit. Hic Neapoli maxima elicitur florum aquæ quantitas per omnes mundi partes deferenda in qua semper veris temperies arridet, & cuncta nostra viridaria his scatent.

Aqua ex Arantiorum floribus reponenda.

COlliguntur non qui ex suis arboribus delapsi in terram iacent flores, nam hi euanidi sunt odoris, sed manibus decerpti. Non roridi, sed aliquibus horis in vmbra passi, sed neque per diem odorem remittunt; ità tenaciter odor suis partibus inhęret. Compleantur vitrea vasa, & in aquę balneo reponantur, vel cineribus, indantur rostrati pilei, obstructis optimè iuncturis, ne tenuissimus odor elabatur. Tunc subiecto igne roridus vapor in summo pilei subreptus, ac frigori occursans ipsum irrorat, mox liquor refluus factus, in subiectum vas labitur: exceptus aliquibus diebus optimè clausus insolatur, ne quid tetri odoris fumi resi-

piat,

piat, quem vi ignis receperat, demum ad vsum reponitur. Distillatur etiam aqua ex citriorum, limonum, ac omnium acruminum generum floribus eximij etiã odoris: Sed in ea quæ ad sorbitionẽ paratur, recipiuntur tantum folia, reiectis calicibus, & fructuum rudimentis in medio floris stantibus, ne amarorem ex his resipiat, ac vitreis organis distillentur.

Aqua ex Arantiorum floribus venalis.

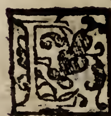
AQua mirum in modum venalis est, tùm condiendis magnatum cibis, tum ad odoramenta paranda, maximè ab vnguentarijs expetitur, & ad medicos vsus apprimè vtilis. Flores sine delectu in alueum ęneum conijciuntur cum maxima aquę quantitate, vt in rosis diximus. Distillant etiam florum recrementa, quę ab vnguentarijs reijciuntur, qui in condiendis pellibus ad chyrothecas, & thoraces, vtuntur, & eliciendo odorato oleo. Substratas enim pelles, ac nuda amigdala triduo floribus cumulant, bis in die recentes permutando; mox tusis amygdalis, & organo expressis, odoratum oleum eliciunt. Hos igitur neglectos per diem aqua madentes, post distillantes fragrantem aquam eliciunt. In Gallia Cisalpina, alijsq; frigidis locis ex frigida cœli intemperie, plantę ad flores non perueniunt: sed vix vitam ducũt, ob id ex plantarum citriorum summitatibus, & teneris foliolis aquam eliciunt, sed non primæ comparandam; Aquam per ci-

nerem exuctam per aliquos dies insolant, donec exuat, si quã ex ignis violentia vstulationis labem conceperit.

Arantiorum aqua eximiæ fragrantiæ.

QVod si aquam fragrantioris odoris fieri voles, quemadmodum de rosis diximus ità de arantijs floribus faciendum iubemus, scilicet vt prius aqua distillata super recentiores flores irroretur, & quò pluries irroraueris super alios decerptos flores, & denuò distillaueris, eò valẽtiorem odoris effluuium, & operandi violentiam nancisceris, cuius exigua pars supra multam proiecta eiusmodi ferè odoris reddet. Aqua hæc ad medicamenta apprimè vtilis. Ad pestilentes febres vtilissimè propinatur, præcipuè quæ ex anthematibus veniunt, quia putredini maximè aduersatur. Selibra pota per sudorem à corde contagiosos humores expellit. Venenorum vim eludere, & retundere solet. Ore subinde colluto halitus suauitatem comendat. Odor ad animi deliquia præualet. Distillata Limonum aqua mulierum facies expolit, victiligines, & maculas emendat, varos delet, & acoros interimit. Cor roborat, eiusq; palpitationi salutare remedium est.

Odorata aqua ex Myrti floribus. Cap. III.

EX myrti quoq; floribus distillata aqua, suauitate, & odore præstat, hortorum delitiæ, & ornamentum, maximè myropolis expetita. Myrsinum pulcherrimam puellam in hanc plantam muta-

tam fingunt Græcorum fabulæ, quod sui odoris præstantia, ac insignium virtutum cumulo virginibus præstaret. Vt iam dictis ante floribus tertio gradu respondet, ideò & tertium ei locum ascripsimus, & suis etiam terrestribus partibus intestinus odor insidet, vt ex ea aqua & oleum insigne eliciatur, vt dicemus, quod non alijs omnibus euenit.

Aqua odorata ex Myrti floribus reponenda.

AQuam hæc est faciundi ratio, decerpuntur flores è nostrate Myrto syluestri, cuius folia dilutius virent, & aliquanto maiora sunt; nam vniuersus hic Neapolitanus tractus montes, & littora sponte eam fundunt, vt hæc odore celebrior. Vitreo vase inijciuntur, vas aquæ balneo, vel cineribus mergitur, cui pileus, & receptaculum iungitur, obturatis, picatisq; iuncturis, tunc è pileo illapsus latex odoratissimus erit.

Aqua ex Myrto venalis.

QVi vero myropolis distillant, ęneo vase magnam fontanæ aquæ partem inijciunt, ac cauliculos teneros ramorum cum floribus decerptos, nam, & frondes ęmulum odorem proferunt, vti Romæ, & Cisalpina in Gallia fieri vidimus, vbi plantæ ob frigoris violentiam malè hospitantur, vt vix ad florem perueniant.

Aqua

Aqua myrti mirae fragrantiae.

SI vt ſuperius de floribus diximus extracta aqua ſuper flores iterum atque iterum proieceris, & diſtillando eundem laborem ſuſceperis, aqua miram acquiret odoris ſuauitatem Aqua conſtringentis eſt facultatis. Pota halitus oris commendat. Ad oris item vlcera valet, & etiam ſuper generoſa obſonia inſpergitur.

Odorata florum, Lauendulae aqua. Cap. IIII.

X odorata ſtirpe illa, quam herbariorum vulgus lauendulam vocat, nardi ſpecie, vt verius pſeudonardus dici deberet, quod odore nardum æmulatur. aqua diſtillata madendis linteis gratiore, & ſuauiore odore commendat tanta odoris fragrantia, vt omnes flores odoris iucunditate prouocet, qua de re veſtibus etiam inſeritur, & in manuales faſciculos digeritur, balneis & hominum lauacris expetitur, elotaq; omnia, ſi permiſceatur, odorata reddit, ob id vitioſa quadam vocabuli corruptione lauandulam vocant. Inſolata ſeruatur etiam ad varios odorum vſus. Conſtat terreis ſpirituoſiſq; partibus, ob id flores, frondes, ac tota deniq; ſtirps aquam, & oleum odoratum reddunt. Decerpantur flores veris exitu Iunio, & Iulio menſibus, purpurei frequentibus ſpicis ſparſi, ex locis apricis & petroſis,

petrosis, nam grauius redolent, vitreis organis inditi, ac balneo, vel cineribus distillandi imponuntur, & aqua ex eis emanans ad omnes vsus odoratissima. Frondes etiam distillantur, & eumdem fere odorem spirant. Si recentes flores habere non poterimus, siccos aqua biduo macerabimus fontana, vel rosacea mox subiectis ignibus fragrans elicitur aqua. Si olei quod nobis ex Gallia euehitur aliquot stillę in fontanam irrorentur aquã, commixta, & commota ex oleo aqua, suauissimum odorem concipiet. Vel si siccos flores aquæ madendos impones, ac soli bene operculato in vase exposueris, eamdem odoris commendationem representabit. Stillatitius odoratus latex fronte, & temporibus illitus catalepsi, & leuiori hemiplexia, comitiali morbo, & sincope laborantibus succurrit.

Aqua odorata ex odorato Trifolio. *Cap. V.*

ODoratum Trifolium sui odoris commendatione distillatorijs Neapolitanis officinis frequentius venit, quod Tribulum vocant vrbanæ Loti speciem. Referunt flores, & frondes eumdem odorem, & etiam resiccata plenius redolet. In tempestatibus odor intenditur, vt locum in quo herba sata residet, suo odore repleat. Lætioribus locis oritur, videturq; ad odorem, & hominum volupe nata herba. Syluestris odoris est infirmioris: Sed miror apud incolas, & peregrinos hu-

ius

ius herbæ odorem in prętio non haberi, niſi in cauſa fuerit, non omnibus in locis odoris iucunditate ſeri: ſed eius odorem pro locorum varietate intendi, & remitti, Hic maximus apud vnguentarios vſus, aqua per ſe ſola. & cum alijs floribus commixta, eximiam odoris redolentiam repreſentat. Decerpuntur floridi apices cum teneris frondibus veris initio, diſtillanturq; balneo, vel cineribus.

Odorata aqua ex Iaſeminis. *Cap. VI.*

Naſcuntur apud nos Iaſemini, vel Gelſomini flores odorati, & prętioſi tanta copia, vt nulla ſint viridaria, nullæ mulieres, quæ in fictilibus vaſculis non alant ob ſui ſpecioſitatem, & ſuaueolentiam, & ornamentum, videnturq; florum omnium odorem ſuperare, vt principatum facilem ſibi vendicent. Et mane in viridarijs deambulantes propè floridas plantas experiuntur ex eis gratum odorem halare, & ita animum exhilarare, vt homines huius ſuauitate capti, & odoris iucunditate illecti, ab eis diſcedere non patiątur, magnetina odoris virtute. Flores enim manipulatim componuntur, vt ſemper in manibus habeamus, quouſq; odoris gratiam exuant. Duo apud nos genera naſcuntur, ſatiuum quod tota Aeſtate floret, & Autumno iucundiſſimi, & validiſſimi odoris, & ſylueſtre, quod remiſſius halat. Vitreis organis ex his difficillimè

mè odorata aqua extrahitur, nam tenuissima odoris vis in summa florum cute residet, vt leuissimo quoq; igne abeat in auras, & odoris gratiam exuat, quod hoc argumento probatur. Si diutius in Sole manserint inolescit suaueolentia, & inodori remanent flores, ijdemq; sicci, nil prorsus odoris spirantes in totum reijciuntur, & si digitis flores compresseris inolidis terrestribus partibus cum superficiarijs olentibus se permiscentibus suauitas illa madore intrinseco retusa, ignauo fętore contaminatur, cum minor pars olida à maiori inolida suppeditetur, & mira odoris suauitas illa non pertinax cum inolidis partibus compensatur. ob id mea tempestate hominem non cognoui qui stillarijs organis ex his suaueolentem aquam exugeret, nec vnquàm venalem expositā vidi. Nitemur igitur, & si odor in tenuibus, & superficiarijs partibus insideat, maxima sedulitate, & industria extrahere, vt & si odor citissimè è floribus expiret, in aquis potissimum, & oleis apud nos commorare cogamus.

Odorata aqua ex Iaseminis.

QVia pars illa superficiaria flatulenta est, & vaporosa, ne cum fœtidis immisceatur, ob id organa ampla, eademq; humilia requirit, ne debiles illi flatus, & vapores subnixi in ascendendo laborēt, & inclinato etiam vase. Replentur igitur ex satiuis Iasiminis vitrea vasa recentibus, & non resiccatis, nam potius ingrati, quàm grati odoris aqua eliceretur, &

aquæ balneo collocentur inditis pileis, & optime commessuris emplastratis, & picatis, leui igne breui temporis interuallo coquantur, vt tenuissimum illum aerem expirent. Nec nimis flos incalescat, quia si ex totius cõposito manaret vapor, ingrati esset odoris, sic vix exortus vapor in receptaculum exoneretur. Ac vbi paululum extillauerint, subducto igne amoueatur vas, & exceptam aquam super alios recentes flores irrorabis, & eamdem operam impendes; sic secundo gratioris odoris fluet aqua. Vnde ter, & quater effeceris, & magnum acquiret aqua odoris effluuium. & si odore fragrat maximis etiam ad animi recreationem pollet viribus.

Aqua odorata ex Moschatulis rosis. Cap. VII.

IN eodem distillationis genere difficillimæ sunt rosæ albæ ab insigni moschi odore, moschatulæ dictæ: habẽt enim & ipse in summa superficie tenuioris odores aurã inspersam: ob id digitis cõfricatę, nec moschum olent, nec eximia illa odoris suauitate delectant. Vnde sedulam operam nauare oportet, vt distillatione eius odor eliciatur. Decerpantur igitur non quæ à Sole exuctæ sero pallidum colorem contraxerint; nec folia in terram delapsa; nam his nullus odor: sed quæ adhuc in folliculis conuolutæ, & conglobatæ iam iam in folia explicantur, non proiectis luteis illis apicibus in medio florum stantibus. Hæ in vitreum vri-

nale

nale collocentur, latum & contractum, sic leui aquæ balneo ne laboret aſcendendo vapor. Excepta aqua, denuo ſuper recentes irrorabis, vt diximus, & diſtillabis, vt placidiorem magis paulo teneat odoris auram. Syl- ueſtres etiam quæ paſſim in dumetis luxuriant, & ſi mi- noris odoris, non tamen diſpari odore indonatæ, nam ſi videntur ſylueſtrem habitum induiſſe, non ità tamen odore viduatæ ſunt, vt ne odoris commendatione diſtil lari nequeant.

Aqua odorata ex purpureis Violis. *Cap. VIII.*

VT veris prænuntia, & prima inter ver- nos flores emicat viola, ita præcipuè odo- ris commendationis, & vtilitatis exiſtit, vt videatur naturam ad hominum vtili- tatem creaſſe. Nam ſi eam ſpectes, ma- ximè ſaturata illa ſua virente purpura oculos recreat, & ſi per locum ambulabis, vbi illæ conſitæ ſint, non pa- rum olfactus miro illo ſuo odoris oblectamento capie- tur. In eadem ſpecie florum ſunt qui ſuperficiarium illum vapidum odoris ſpiritum poſſident; vt niſi citò diſcerpas, odoris effluuium expiret. Vndè prius decer- pantur, oportet, quam ſolis vim experianrur, nam il- lico exoleſcit odor, & ſiccæ nil penitus redolent, nec ro- ribus madidæ, quia obtunditur. Decerpantur igitur tempore quo Solis calor virtutem non reſoluerit. eli- gantur nigriores, nam quæ ſaturatiore purpura nitent,

præſtantioris odoris fragrãtia magis olfactui blandiuntur, non albæ vel delutioris coloris; nam euanidi odoris ſunt, nec ortæ humidis, vel vmbroſis locis. Diſtillantur eo more quo de alijs diximus, & recentibus aquis diſtillatis ſuperiniectis denuo diſtillentur. Si enim in fontanam aquam inſperſeris, ac per diei quadrantem immorari patieris, aquæ ſuũ odorem conciliabunt, & ſi id ter, quater repetes, maiorem violarum odoris gratiam ſine diſtillatione nanciſcentur.

Ex Caryophyllis floribus odorata aqua. Cap. IX.

NOn in vltimis ponendus eſt ſpecioſus, & odoratus Caryophyllorum flos, quippè cum omnibus de pulchritudine viribus, & odoris prẹſtantia certet. Hi figulinis in vaſculis à mulieribus fouentur, his hortorum areæ decorantur, & faſciculi olfactorij in hominum manibus verſantur ad odoris gratiam, & animi vires recreandas. Aqua non minus difficulter quàm ex ſuperioribus elicitur. Seligantur non albi, nec qui in candidis folijs cruoris notulis inficiuntur, non qui languido rutilant cocco, non ſylueſtres, nam non vt ſuperiores odorem tribuunt: ſed qui ſaturato cruore renident, & qui ex multiplicibus foliolis flores conflatos gerunt. Proijciantur calathi, & quæ in medio ſtamina ſe oſtendunt, reiectis etiam forfice vnguibus ita enim vocamus partes illas albas, quæ petiolo, & calatho inſerun-

inſeruntur. Frondes in vitream ampullam conijciuntur atque in aquam tepidè bullientem collocantur, vt tenuiſſimus vapor in ſummis frondibns inſidens ſurrigatur ad pilei teſtudinem, & extillet. Si pulueris aliquid Indorum cariophyllorum in pilei canali circumdabitur, mirum in modum aquæ odorem augebit. Vires eius validiſſimæ ad animi deliquia: nam qui animi deliquio conſternuntur, ſi olfactui appropinquetur, maximè reficiuntur. Ad peſtis contagia præſtantiſſimè ſum expertus, & ad febres contagioſas, & melancholicas cordis paſſiones.

De odorata Liliorum aqua. Cap. X.

Eſtatis decus, & honor eſt Lilium ſuo incontaminati candoris nitore, ac venuſtate, ac blando ſuauis odoris effluuio ab omnibus concupitum, vt flos florum dici poſſit; ob id Iunonis roſam, & Veneris volupe vocatum: ſed ab eo odoratam elicere aquã vix poteſt arte nanciſci. nam vix Sole illuſtrati ſuum expirant odorem: nam tenuiſſima floris ſubſtantia, in qua odor ille reſidet, illico efflatur, vt ne veſtigium quidem odoris conſeruet. Eligantur igitur ſolæ frondes vix è caliculo dehiſcentes, reijciantur ſtamina, mox vitrea in ampulla optimè ſtipatis iuncturis, aquæ balneo reponantur, ac ſubdito molliuſculo igne tantiſper coquantur, vt vix flores videantur contabuiſſe maxima

ſedulita-

ſedulitate, ne voto fruſtreris, & ſic odorata elicitur aqua. Stillatitia eius aqua parturientibus maximã præſtat opem, ac pellendis ſecundis. Maculas è mulierum viſu abſtergit, rugas delet, candiditatem carni conciliat.

De odorata Narciſſi aqua. Cap. XI.

Oſt Lilium Narciſſum dicemus cognatione odoris, qui plerunq; in Lilium degenerat. Sunt, & Narciſſi odore ipſo ſuauiſſimi, cuius plura ſunt genera; illum nos diſtillabimus qui croceis intus foliolis, foris albis cingentibus, vt Ouidius canit ſuauiſſimi, & violenti odoris, ferè ſoporiferi adeoq; vberi odoris, vt ſæpius odorati caput tentent, dicunturq; à ναρκῶ quaſi torpeo, quod caput grauet torpedine. Si modo quem ſuperius diximus, diſtillabitur, odoratam fundet aquam, immò illius violentiæ magnam partem exuunt, vt tutius odorari poſſit, & violentiæ loco ſuauitatem recipiant. Eandem operam impendendo ex cæruleo Hyacintho odorata effluet aqua.

Aqua odorata ex Azadarach floribus. Cap. XII.

Rborem illam, quam alij Loton, Arabes Azadarach dicunt, in Italia arbor Paradiſi vocari cœpta. nomenq; inde poſitũ, quod flores pergrato odoris effluuio nares oblectet veluti Paradiſi, cuius fructu Hiſpani ad numerandas

das preces vtuntur. Arbor conspicuæ venustatis, & odoris est. Flores hi per aquæ balneum opera, & sedulitate vt superius diximus, distillati fragrantem aquam effundunt, quia flos tenuis vt Iaseminis, ideo parem illis operam exposcunt.

Aqua odorata ex herbis. *Cap. XIII.*

EX herbis etiam odorata elicitur aqua, quarum hoc capite aliquas commemorabimus, & per se solę odoratæ sunt, & cum alijs commixtæ, & odorem, & salutem nobis conferunt. & primo de Ocimo dicamus, Græci Basilicon vocant, quasi regium, quod regio eius odore, regio nomine dignum sit. Ex hoc extracta aqua suauiter redolet: sed odoratior ex genere illo, quod minimis constat folijs, & odore celebrius; Neapolitanum vulgus Basilicum gentilem vocat. Aliud est genus ab insigni exoticorum odore Caryophyllorũ, Caryophyllatum vocant. odoratissimam aquam effundit. Aliud est quoq; quod ab odore mali citrij, vt nulla inter frondes, & citrium intersit differentia, Citratum vocamus, quorum aquæ olfactu cordi, & capiti prosunt, & animi mętorem ex atra bile ortam emendat; & hilarem, & lętum reddit, & in animi deliquio salutare est. Caryophyllatum ad cordis affectus, illudq́; roborandum, cæteris aptius animiq; deliquijs præstat. Est altera Ocimi species, quam Acinon vocant, Neapo-

litani

litani Ardichella à maxima cum vrticæ floribus similitudine in aquæ balneo odoratam manat aquam. Melissa ab insigni Citri odore Citraginem vocat, cuius distillata aqua cor roborat, & animi mę rores ex atra bile ortos expellit. Ad cardiacos effectus, vt citrium etiam prodest quod si nares consulas non nisi citrium olet. Ex radicibus caryophyllatæ herbæ odoratis aqua exugitur, quæ eosdem cum caryophyllis exotericis effectus retinet.

Aqua odorata ex pluribus commixtis. Cap. XIIII.

Iximus de simplicibus, nunc de compositis. Sæpissimè in distillationibus solemus, flores, & frondes commiscere, tùm ad odoratiorem aquam parandam, tùm ad medicos vsus, tùm ad mulieres decorandas. Aquam rosaceam, vel aliorum florum moschatam conficies, si locatis in ampulla floribus moschi granum in pilei canali, vel rostri extremitate accōmodaueris, et extillans aqua, & per moschum illabens, moschi odorem recipiet, & sic maximam moschatæ aquæ quantitatem parabis; id tamen moneo animaduertendum in compositionibus, vt non ex omnibus ęquale pondus adijcias: nam quæ valentioris sunt odoris, infirmiores obtundunt, & inolfactu suppeditantur, vt discerni nequeant: sed potentioris odoris minor, languidioris maior pars opponatur, vt consonans ex his consurgat

odoris

odoris harmonia. Exemplum damus, Rosarum partes duæ, Aurantiorum florum vna, Lauendulæ dimidia, Trifolij odorati pars quarta, Myrti vna & dimidia, indantur in vitreo vase, in cuius pilei nare Moschum collocetur, vt indè delabens aqua moschi odorem recipiat, & odoratissima manabit aqua; Vel capiantur Rosarum, Arantiorum, Myrti, Trifolij odorati quantitates iam dictæ, &alternatim in ampullæ alueo collocentur, quibus adde Sambuci flores, Rosas moschatas, Lilia, summitates ramorum Citrij, ac vitrea in ampulla locentur. Interea in ollula vitro intus illita, Stirax, Belzoinum, Caryophylli, & Lignum aloes bulliant parumper; indè aqua supra flores spargatur in alueo operculato, & picato, & in rostri osculo granum Moschi accommodabis, Zibeti, & Ambaræ, ac leuibus prunis per aquæ balneum stillantem aquam excipies. Vel recipiantur Basilici frondes, Mentæ, Mari, Iridis radicum, Saluiæ, Melissæ, Lauendulæ, & Rorismarini, & his adijciantur Caryophylli, Cinnamomi, Nucis myrsticæ pauca quantitas, ac Citrij cortices. Hęc omnia in aquis odoratis supradictis triduo macerabis, indè per aquæ balneum extillabis.

I Quomo-

Quomodo flores in distillatione suos colores, seu vires conseruent. Cap. XV.

Via colores in plerisq; sunt essentiæ simplicium, vt in auro, floribus, & alijs, ob id maxima sedulitate, attendendum, q vt colores cum aquis extrahātur, vt suo loco declarabimus posterius: qui non minus oculos oblectant, quàm ad medicos vsus præstāt; nam in distillatione flores non solum vires, sed colores conseruant, & fortasse locupletius, & vt à rosis incipiamus. Excipiuntur rosarum florum frondes, & præcipuè quæ saturato cruore micant, caninæ vulgò dictæ, vitreo paruo vasculo accommodantur patuli oris, hoc vas intra aliud vas laxioris aluei inditur, quod substratas habeat rosas cuiuscunq; coloris fuerint, pileus, & receptaculum imponuntur, & picantur, & substrato igne vapor ex rosis subreptus in vasculum illabens, colorem ex rosis elicit, & cum succo admiscetur, & peracta distillatione, sumatur vas ex magni vasis alueo, & in fundo rosaceo, vel sanguineo colore tinctam reperies, & ex pilei nare clarissimam distillabit aquam, vt vtramq; habeas, & cruentam, & claram; cruenta tàm vehementis erit odoris, vt sæpius odorata caput tentet. Potest, & alio modo colorari. Vase rosis repleto extinctæ frondes in pilei canali accommodabis, & mox clauso vase, ignem subijcias: nam vapor pilei testudinem tangens

frigido vitro occurrens, vertitur in aquam per pilei latera in canalem defluens per narem, coloratam aquam extillabit, secum habens odorem, colorem, & vires. Id etiam experiemur in purpureis violis, cuius si frondes in pilei canali circumpones, & alios flores in alueo ex pileo illabens calida aqua per canalem decurrens coloratur, & in receptaculum purpurea manabit aqua.

Quod hæc maioris sit virtutis, quàm simpliciter extillatæ, experti sumus aquam rosarum cruentam madefactis lineis frustulis, ac tempori circumpositis, capitis dolorum illico amouere, quod non euenit ex clara distillata.

IO. BAPT. PORTAE NEAPOLITANI

Distillationum,

LIBER TERTIVS.

In quo de oleorum distillatione tractatur.

PROOEMIVM.

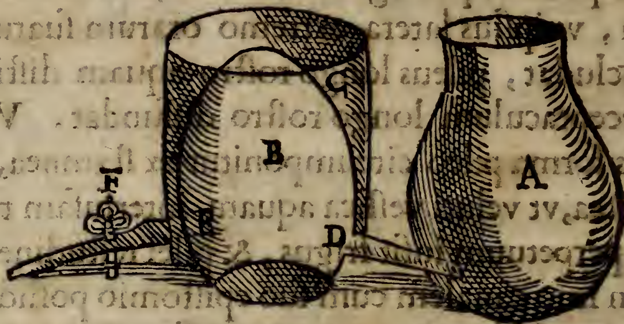
Diximus superiori libro ex floribus, & herbis odoratis de aquarum distillationibus, nunc ad oleorum extractiones properabimus, res digna admodum, & industria, labore, paratuq; magno perficitur. In oleis, vt diximus eximiæ rerum virtutes, & mirabiles latent operandi vires, & si alijs vasis extrahi posse non negamus; nos tamen peculiariter hoc vno vtemur, quo vstrinę dubium, & operantis socordiam non timemus: Sed fornacem, & vas constituamus.

Descriptio vasis, & fornacis ad oleorum extractionem. Cap. I.

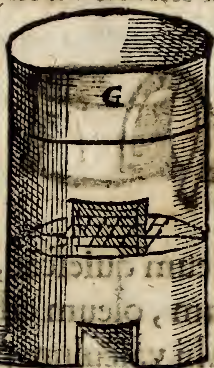
T si multifariam multisq; modis olea ex herbis, & floribus extrahi possunt, hoc tamen modo contenti erimus; nam eo quot quot vidimus, & experti sumus, nullum commodius, & opportunius reperimus. Fiat ahenum ad oui similitudinem capacius, cuius latitudo duorum pedum, profunditas verò trium, In summitate collum angustum bene, & latum semipedale, pileo grandiori recipiendo accommodatum, vt ipsius latera extremo orarum suarum ambitu includat, pileus longo rostro aquam distillatam in receptaculum longo rostro diffundat. Vasis mox turris forma pileo circumponitur ex stamnea, vel ferrea bractea, vt veluti vessica aquam interfusam recipiat, quo perpetuum insit frigus, & pilei testudinem superet. In imo canalem cum suo epistomio possideat, qua calefacta ad libitum exinaniri possit. Fornacula hoc modo paratur. A solo bicubitalis surgat rotunda, vel quadrangula forma è calce, & lateribus, pede supra planum erecta, pauimentum sternatur in cuius medio fenestretur. Fenestra ferrea tegete cooperiatur, qua laxius cinis egeratur. In summo rotunda erit tantæ laxitatis, vt ahenum vas in se recipiat. Infra vas transuer-

so ferro fulciatur tantę soliditatis, vt ignis ardorem, & vasis pondus substentet. Fenestella e regione ferreæ tegetis aperiatur, per quam ligna, & carbones inijciantur, eximia fenestella cineres e crate cadentes exerantur. Vasis hic erit vsus. Repletur tertia pars florum, mox aqua fontana lympida infunditur, vt flores, & herbas per semipedem excrescat; inditur pileus circumlitis orificijs, & imponitur fornaci, ac suppositis flagrantibus prunis incalescat; nam quamuis flagrantibus prunis suppositis stillatitia aqua vstrinæ labe non maculabitur, vbi pilei aqua nimium incalescit, effusa extrinsecus aqua calida, frigida super infunditur, vt pileus frigescat semper, nam ex pilei rigore copiosior elicitur aqua.

Ahenum A,
Pileus B,
Turris stamnea C,
Rostrum pilei D,
Canalis Turris E,
Epistomium F.

Turris G.

Prope pileum catinus aqua frigida plenus maneat, vt effusa in alium catinum calida, recens frigida super inijciatur.

Quomodo oleum ab aqua separetur.

Cap. II.

QVia hic vase oleum simul cum aqua exugitur, non parua nos tangit difficultas, vt separatorium quo aquam ab oleo segregemus, paremus; nos multa describimus, vt suo quisq; libito melius seligat. Aliqui infundibulum vitreum habent, intus aquam, & oleum effundunt, oleum supernatat, aqua fundum occupat, indice digito inferius os occupante, vbi quieuerint, amoto inferius digito, aquam effluere sinunt, vbi tota effluxerit aqua, & oleum propè digitum descenderit, relaxando digitus parumper osculum, aquam guttatim effluere sinũt, vbi aqua effluere desierit, relaxato digito, oleum in ampullam effluere permittunt.

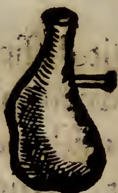
Alij hoc modo segregant per Siphonẽ paruum intortum tantę altitudinis, vt intra vas positus, altera pars foris descendat, Siphonis crus

vnum imum va sis petit in quo residet aqua, mox flatu

aquam ad se trahunt, illico aqua effluet, vbi aqua effluxerit, ad oleum deuentum est, vt oleum in Siphonis cruore extrinseco erit, tunc digito osculum comprimũt, vt oleum quiescat, mox à vase amoto super aliam ampullam, oleum effluere sinunt.

Alij vasculum parant, quod prope collum canalem angustum habeat, mox intus aquam, & oleum ingerunt, quousq; ad canalis os perueniat oleum; nam semper aqua fundum, oleum summa petit, oleum è regione canalis peruentum inclinato parumper vase, per canalem effluet.

At nos hoc vase contenti erimus, quod ex tot, tãtisq; optimum experti sumus. Receptaculum surgentis aluei parant, quod in ventre canaliculum habeat satis angustum hoc vaporarij rostro subijcimus, & vbi distillare desierit, & oleum & aqua in eius alueo promiscuè fuerit, imposito osculo vasis indice, obuertimus vas, vt

oleum supra innatet, & aqua in imo suprà canalem resideat, tunc amoto digito, aquam per canalẽ effluere sinamus paulatim, quo ad tota effluxerit, vbi oleum canali appropinquabit, rostello indicem apponimus, vt per angustissimum osculũ aqua guttatim

guttatim effluat, vbi verò ſolum oleum in roſtello erit ſuppoſita alia ampulla, amoto digito, oleum effluere ſinamus.

Odoratum oleum ex floribus Aurantij diſtillare. Cap. III.

HOc modo qui ſequitur, parari conſueuit. Capiantur Aurantij florum quadraginta circiter libræ, ac memorato iam vaſe indantur, quibus ſuperfundantur quindecim aquæ fontanæ, & ſubiecto igne, vrgeto quantum vales cum memorata pilei infrigidatione, ſic quatuor, aut quinq; horis tota diſtillabitur aqua. Supra aliquæ olei guttæ ſupernatabunt rubei coloris. Maxima diligentia, & arte ſeparandæ ſunt, fragrantiſſimi odoris, nec aqua à ſuo odore degenerabit, quam venalem exponunt. Prolectum oleum erit paucæ quantitatis, vt vix ex ſexcentis libris, vna olei vncia excipiatur. Sunt etiam qui vitreo vrinali in aquæ balneo ex ſolis floribus oleum cum aqua eliciunt, aurei coloris, mirabiliſq; odoris: ſed quàm minimæ quantitatis. Si aquam quæ prius ex alijs floribus manauit, ſuper alios flores irroraueris, mox diſtillabis ex aqua prætioſiori odoris, & olei maioris quãtitatis erit. Ex tot, & infinitis plenè vtilitatibus vidi melancoliæ febribus contagioſis, ſtomacho, & matricis doloribus præſtantiſſimum eſſe pharmacum.

Odoratum oleum ex Citriorum floribus, & corticibus.
Cap. IIII.

Odem modo è floribus Citrij educitur oleum, & ex quadraginta florum libris, vix dragma elicietur. Differt ab eo, quod ſit colore candidius, & odore infirmius.

Oleum odoratum ex corticibus Citrij.

CItrij cortices inciduntur vſque ad album medullæ, induntur vitreo vrinali cum fontana aqua, ad ignium cinerem, ex ducentis fructibus vncia elicitur præcioſi olei, quod cum aqua promiſcuè effluit, ſegregaturq; ab aqua. Plus ex acerbis quam ex nimium maturis excurrit. Si cum foraminulenta radicula, corticis ramenta fiant, parcius oleum colligitur, quia maior ſpirituum pars euaneſcit in auras, & odor difflatur. Sed ſi taleolis dimidiati ferè digiti diſſectis, ac fruſtillatim conciſis vteris minor iactura ſpirituum fiet. Si prius aqua cortices macerentur, eademq; aqua diſtillaueris, plus reddet olei. Ex paruis limonibus, quos vulgò Calabreſche vocamus numero quinquaginta, vix duas drachmas elicies aurei coloris, in vitreo vrinali cum aqua collocantur cum ignis violentia, quia combuſtionis labem non extimeſcimus. Vires eius. Si oleum cum vino hauſeris, viperarum, Scorpionumq; medeberis

ris veneno linendo vulnera cum lino. Perunctę nares contra febres peſtilentes, & peſtem ſe muniunt. Gulam, pulſus manuum, pedumq; linendo contra melancholiam valet, roborat ſtomachum, & confert digeſtioni. oleum extractum ex primis fructuum rudimentis Aurantij ad lapides in veſſica frangendos efficax. Ex ſex fructuum libris vnciam olei clari, & odorati extraximus.

Odoratum oleum ex Roſarum floribus. Cap. V.

Mnium difficillimæ extractionis eſt Roſarum oleum, atq; in minima quantitate: ſed ſuauiſſimi odoris, vt reſerato vaſe, in quo oleum conditur, in Roſarij medio florentis commorare videaris. In ſupra memorato vaſe decem librę aquæ infundantur, atq; florum quadraginta, ac ingentis vi ignis maxima aquæ quantitas educitur cum oleo, quod delabitur in receptaculum, difficillimèq; quoq; colligitur. Stillatitia aqua in longiſſimi, & anguſti colli phialam inditur, vſque donec infundendo, vt ad ſummum os perueniat. Inſolari ſinito pluſculis diebus: nam oleum ſolis calore ab aquis ſeparatur, & plus aeris nactum, leuiusq; factum, ſurſum euolat, & in oleum abit; nam bulla ſtatim in fundo orta altum petit, cuius rei ego ſpectator mirabundus ſuper natans oleum pluma deraſi, & collegi. Nos id caſu animaduertimus, quod nunquàm

putaramus ex rosis oleum colligi, cum non pinguis essent substantiæ. Ex hoc experimento edocti alios modos in alijs tentauimus, voto successit, & amicis indicauimus. Ex Rosarum decoctionibus ramenta, quæ à pharmacopolis reijciuntur denuò cum aquis distillata, & aquam odoratam, & supra aquam pingue quoddam odoratum in album oleum reduximus.

Oleum odoratum ex Myrti floribus. Cap. VI.

SI triginta florum libræ Myrti in vaporario reponantur cum sexaginta libris aquæ fontanæ vrgente vi ignis in pilei rostro, labuntur in receptaculum trigintaquinque odoratæ aquæ libræ; atque per summa aquæ oleum supernatabit: sed paruæ quantitatis odoratissimum. Et si super extractam aquã tantumdem florum admiseris, & aqua fragrantior, & mira olei quantitas recipietur. Ex teneris ramorum summitatibus Myrti aquam extraximus etiam odoratam, & oleum: sed oleum nigri coloris prolicitur.

Oleum florum Caryophyllorum odoratum. Cap. VII.

NOn paruæ erit diligentiæ si paucitas odorati spiritus qui in sublimitate frondium subsistunt, foueanturq; ab impura sui mole vindicabis. Ex tribus libris frondium Caryophyllorum cum pauca

aqua

aqua vrgente vi ignis, cum aqua oleũ eduximus rubicundum odoratiſſimum, ſimile illi quod extrahitur ab exteris Caryophyllis. Exit cum aqua lactea, argumentum quod ſub ea oleum lateat. erit olei quantitas pauciſſima, vt vix duas oculi lachrymas æquet.

Oleum odoratum ex Iaſemini floribus. Cap. VIII.

SI aquam, quam à vaſe vitreo teſtudine dicto vaporario ex domeſtico Iaſimino prolexeris in vas anguſti, longiſſimiq; colli indideris, mox ad inſolãdum apposueris, quemadmodum in Roſis diximus, aſcendent paulatim bullæ quæ in ſumme ſuæ aquæ in oleum abeunt. Supernatans colligitur puriſſima penna, recondiẽdum vitreo vaſculo bene operculato. Vel ſi mauis, erit quædam vnctuoſitas preciosi, & fragrantiſſimi ſui floris.

Oleum odoratum ex floribus Lauendulæ. Cap. IX.

HErba, & Flores fouentur in vino prius, vel aqua aliquantiſper, mox diſtillantur. Sic quoquomodo diſtillaueris, prolapſum oleum, & aqua odoratiſſima erit, quippè odor in ſua tota ſubſtantia mergitur. Aeneo in vaſe quod ſupra memorauimus merguntur flores Lauendulæ in magna aquæ fontanę quantitate, & ſubiectis candentibus prunis, foras oleum, & aquam extillabit violentiſſimi

lentiſſimi

lentissimi odoris. Extrahitur etiam è frondibus, & simul ex floribus, & frondibus olei color in nigro rufescens. è spica fragrantior excipitur, vt illud quod ex Gallia prouenit, vbi florum ingens copia.

Oleum odoratum ex Rorismarini floribus. Cap. X.

VT ex floribus, ità ex frondibus etiam Rorismarini præstantissimum elicitur oleũ. In mense igitur Maio, quando planta plus satis eo tempore floribus, & frondibus veluti quodam viscoso humore, & lentore scatet; carpuntur flores, & summitatis ramulorum florentium, qui æneo vase repositi, effusa vbertim aqua, subijciantur ardentissimæ prunæ, videbitur illicò è rostro lapsum in receptaculum oleũ coloris aurei, & ex solis frondibus viridis obscuri. Oleum quod supra innatat, colligitur ex siccis frondibus minus olei: sed plus coloris. Contrarium ex viridibus. Pręter innumerabiles Rorismarini virtutes, quibus scatent Medicorum libri, validissimum experti sumus ad stomachum confirmandum, ad omnes neruorum infirmitates tensos liniendo. Roborat caput, epilepticos iuuat in vino haustum. Ad fugandos descensus, ad vocem deperditam ex frigida causa.

Oleum

Oleum odoratum ex Abſinthij floribus.
Cap. XI.

X Abſinthij floribus oleum exugitur validiſſimum contra quam cæteri cærulei coloris. Colliguntur igitur floridæ comæ Abſinthij in ramulorum cuſpidibus virentes, quæ in æneo vaſe cum aquis mergantur, ſuppoſitisq; ignibus manat copioſa aqua cum oleo cæruleo validiſſimo, odorato, & amaro. Ex herba ſicca oleum non exit adeò viſcoſum: ſed minori copia. Eſt & aliud genus ſylueſtris vbiq; fruticans in ruderibus Puteolanis, & maritimis, vulgatius, amarius, & odoratius, floribus racematim congeſtis. Ex hoc cõmendatius oleum aromaticum non coloris tàm cærulei, & maiori florum copia. Si obſcurum oleum denuò cum aqua diſtilletur, clarius euadit, & hoc denuò diſtillatum tranſparentius profectò: ſed ſuum retinet colorem: nam ſemper ad cęruleum tendit. Vires innumeræ: Sed nos his tantum contenti erimus. Mirificè ſtomachum roborat foris illinendo. Si puerorum alui eo linantur vermes interficiẽdo, ex imo eijcit. Conducit corporis fluxui. tollit obſtructiones, obſtat venenis.

Odora-

Odoratum oleum ex Maro. Cap. XII.

Ruticat apud nos herbula quædam vulgaris notitiæ, quam Sampſuchum Marum, vel Amaracum vocant, puto noſtratem Maioranam eſſe, vegeti, & fragrantiſſimi odoris, cuius ſpicatæ ſummitates, & floridæ carpuntur, & vaſis iam dictis induntur, nec inſolenti more exploditur aqua, & oleum coloris aurei, & ſi nares conſulantur, cæteris odoratius. Præſtantiſſimi eſt vſus ad cerebrum, quaſi à Deo ad hũc ſolum vſum creatum, roborat memoriam; capitis doloribus prodeſt. oleum aqua immixtum, & agitatum, naſo abſumptum ad ſtillicidia iuuat; ſtomachum reſtaurat.

Odoratum oleum Menthæ, & Calaminthæ. Cap. XIII.

Rato menſas odore percurrit Mentha in acetarijs, & dapibus noſtris, ob id ad medicamenta eius oleum accerſitur, vnde maximo ſpirituum oblectamento è Menta exugitur oleum. Colliguntur è caulicu lorum faſtigijs tenues ſpicati purpurei flores in ſiccis lo cis enati, nam pinguibus, & riguis hebeſcit odor. Compoſiti in ſupraenarrato vaſe, eodemq; modo diſtillati, è viridi herba, oleum viride nigrans exugitur, ſine flore,

vel

vel ſemine parum, aut ferè nihil excipies. Ex trecentis frondium libris ferè vncia labitur. Eodem modo ex calamentho (quaſi pulchra Mentha) oleum elicitur coloris auri vegetius, & præſtantioribus viribus, vt natura eſt feris herbis, cum Mentha ſatiua ſit. Olei munus eſt illitum lac coire non poſſe, roborat ſtomachum; contra ſerpentum venena valet, fronti illitum, ſi capitis dolorem non tollit; ferè mulcet.

Odoratum oleum è Pulegio. *Cap.* XIIII.

Olliguntur verticellati floridiq; vertices Pulegij tempore ſuo, tempore, quo floribus, & ſeminibus ditiſſimi. Poſſunt etiam in ſolſtitijs diſtillari, quia eo tempore etiam florent: nam à parente etiam reuulſum, & penſile, & in carnarijs ipſis brumali tempore refloret. Flores & ramuli æneo vaſe induntur, ac ſolito more oleum exugitur lutei coloris ex ſiueſcentibus. Oleum aqua remixtum, ac naribus hauſtum prodeſt cerebri diſtillationibus, roborat ſtomachū. Vuluæ doloribus prodeſt, ac prouocat menſtrua; Serpentum venena hebetat; gargarizatum prodeſt ſchirantię, valet ad tentos neruos, & fętidos, oris halitus emendat, reuocat eos qui animo deficiunt.

Odoratum Origani oleum. *Cap. XV.*

Acumina prętēuium cauliculorum origani colliguntur cum suis spicatis thyrsulis semine, & floribus confertis, simul etiam cum frondibus, nam immortali viret coma. Eliguntur è locis soli conditione lætis: nam ibi lætius fruticant: hæc vase æneo induntur, & vrgenti igne supposito, elicitur oleum aurei coloris iucundi: sed violenti odoris; Serpentum venenis vino potum aduersatur; linitum febrili malignitati obstat.

Odoratum oleum è Saluia. *Cap. XVI.*

Via idem modus, eademq; operatio, ideò repetita doctrina non eget. Colliguntur fasciculi floridi purpurei Saluię ex locis asperis, & siccis, cum suis seminibus, reijciuntur folia scabra, squalida, retorrida semper, & exucca; nam si spicæ floridæ, seminosæq; non fuerint, vix pusillum, vel nullum dabunt oleum; si plusculum quæris cum madidis linteis alternatim positis, & depositis à grassantis vi caloris ignis defendantur. Cuius vis ad muliebres locos ad stomachum roborandum, & contra animalium venena.

Odora-

Odoratum oleum Chamæmeli. Cap. XVII.

X Chamæmelo, quæ in macro ſolo naſcitur, colliguntur flores in ſummis cauliculis aurei bullati, ſuaueolentes, quando florere incipit, nam à ſummo contra cæterorum morem florem auſpicatur. Ex centum florum libris non niſi olei binę drachmæ manant viridi coloris. Bibitur contra Serpentum ictus & calculos. Linitum febricitantes ſanat, ſi mox operimentis integatur, vt ſudor euocetur.

Odoratum oleum Artemiſiæ. Cap. XVIII.

Chamęmeli floribus non variat, niſi odoris diſparilitate; ob id ramuli decerpuntur, qui fuſtigentur auri colore bullis, ex trecentis libris vix vna excipitur olei vncia. Ex viridi plus olei: ſed minus colorati, è ſicca minus olei plus coloris nempè aurei. Muliebribus malis medetur; ob id parthenia prius vocata, partus enectus extrahit, menſes & ſecundas cit, calculos deturbat.

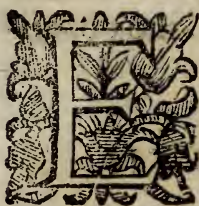
Oleum Rutæ odoratum. Cap. XIX.

X locis apricis, & ſiccaneis decerpuntur ex rutaceis fructibus flores lutei cum ſuis capitulatis ſiliquis, grauiſſimi odoris, & ſaporis æſtate hiantibus. Syluestris longè acrior. Induntur vaſi, &

feruidis fornaculæ ignibus imposito cum aqua, oleum, & aqua iugi confluuio, irrequietoq; stillat, grauem vibrans odorem. Ex quinquaginta libris vix duæ drachmæ eliciuntur coloris viridis. Auribus in surditate infunditur. Contra morsus venenosorum animalium efficax; visus aciem exacuit.

Fœniculi odoratum oleum. *Cap. XIX.*

EX locis apricis, & modicè saxosis vulgaris Fœniculi. Si quis primas ramulorum germinationis legerit cum suis spicis, & subluteis floribus, indideritq; iam sæpius memorato vasi ad ignem, oleum eliciet odoratissimum, & viride. Cuius vsus ventris tormina mitigat ex flatu orta; ad excitandam oculorum aciem paratur. Contra Serpentum ictus bibitur. Stomachum sedat. Sed si rotunda muscharia in orbem radiatim circinata suo semine onerata in aquis biduo madescant, indè vi ignis oleum exugitur, & coloris aurei iucundissimi odoris. Ex tribus libris ferè vncia exugitur: sed intra annum amarescit. Ex syluestri verò odoratius, & medicatius elicitur: sed à domestico dulcedine descifcit; nam gustu est acriore. Sed à Germano amico edoctum experimentum non reticebo ad extrahendum à fœniculo gummi quoddam ad valetudinem tuendam nequaquam spernendo. Fœniculi caules in summo vigore, ac medio pullulatu existentis in

taleolas

taleolas palmares dissecti in vitreum tubum, vel argillaceum vitro sublitum palmaris latitudinis, & sesquiduorum longitudinis immittuntur, donec tota cauitas expleatur; cuius fundus semirotundus, & foraminulentus hic in fundibulis inseratur, vt fundũ complexu suo æqualiter infundat, & superna parte optime obturata infundibili rostrum per ferream patellam traijciatur, cuius imum os in receptorium vitreum, immittitur supra patellam ignis vndequaq; excitatur: sed à tubo palmari longitudine distet. Tubo igitur incalescente ex Fęniculi segmentis guttulæ quædam exudant, & ignem vrgentem fugientes per humidum foraminulentum in infundibulum, & ex eo in receptorium collectæ gummi præstant qualitate fęniculi æmula.

Ex Anisis odoratum oleum. Cap. XXI.

COlliguntur muscarij Anisorum semina, & prius aquis macerata in vase ducto proijcitur aqua & oleum suauissimi odoris, & sapo ris ex tribus Anisorum libris exugitur vncia vna olei, hieme gelascit: sed minimo calore liquescit. Si vis ne id contingat; distilletur denuo cum aqua vitę. Oleum erit coloris albidi. In annum amarescit. Eligitur semen recens & vegetum. Commanducatum oris halitum suauiorem facit. Præcipuum ad ructus, ideò inflationibus stomachi, & intestinorum torminibus medetur. Stomachum roborat. Contra anima-

lium

lium aculeatos ictus bibitur. Epilepsiam & vertigines discutit.

Corianni oleum. Cap. XXII.

EX multo Corianni semine pauca eligitur olei quantitas, vt ex tribus libris vix vna drachma extorqueatur coloris aurei, & difficillime distillatur, Valet capitis doloribus.

Ex Lauro oleum. Cap. XXIII.

LEguntur Lauri fructus Ianuario mense, vase, & more solito distillatur, ex sex baccarum libris vncia exugitur vna nigri coloris: sed vehementissimi odoris, & saporis. Exugitur quoq; oleum vrinali vitreo cum cineribus, Valet ad dolores artriticos, & adtentos neruos. Serpentum venenis resistit.

Ex Cupressi fructu oleum. Cap. XXIIII.

X Cupresso mare (nam fœmina sterilis est) non galbuli qui nascuntur: sed in his intus dedit primi genia per quam minima Natura. Nam his dehiscentibus semen decidit prætenue, & exile, neq; facile colliguntur, præterquàm à peritis, nam difflantur, & euolant. Ex se-

ſexaginta libris exugitur olei vncia viridis coloris, & odorati. fructus colliguntur Februario Menſe. Vis maximæ conſtringentiæ.

Odoratum oleum ex radicibus Angelicæ.
Cap. XXV.

X duabus libris radicis Angelicæ in vaſe vitreo retorto ad cineres cum aqua, aut vrinali vitreo prodit dragma vna olei.

Quomodo olea præſtantiora, & validiora fiant.
Cap. XXVI.

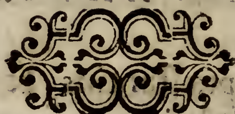
Leum præſtantius, & validius eueniet, ſi poſt diſtillatum, aquam cum oleo exuctã ſuper alia recentiora ſemina effundãtur, & mox diſtilletur, & aqua etiam, & oleũ diſtillata ſuper alia ſemina ſuperfundatur; & tertio aqua, & oleum denuò diſtillatum ſuper alia ſemina diffundatur, & poſtremum validius, & præſtantius erit. Exempli gratia. Capiantur ſex libræ Aniſorum cum ſua aqua, vt diximus, & diſtillentur. Mox oleum, & aqua ſuper alios ſeminum ſex libras, denuò affundantur, & ſimul diſtillentur, & tertiò idem fiat. Poſtremum oleum exuctum miræ erit potentiæ, & operationis.

IO. BAPT. PORTAE NEAPOLITANI

Distillationum,

LIBER QVARTVS.

De distillatione oleorum exoticarum plantarum.

PROOEMIVM.

Diximus de olei florum, herbarum, seminumq; nostratium, reliquum est de oleis extrahendis exoticarum plantarum; scilicet Cinnamomi, Piperis, & aliorum, quæ ex dissitis Indiæ locis meridiei, & orientis nobis aduehuntur.

De oleo Cinnamomeo odorato. Cap. I.

INcipiemus à decantato illo oleo Cinnamomeo, quod inter exoticas plãtas principem ſibi vindicat locum: nam vehementiſſimo odore totas ædes, in quibus repoſitum eſt, replet, & ſi odore, mirificisq; dotibus, cum plerisq; conueniat, id ſibi tamen vendicat ſingulare, quod etiam in delicijs principum habeatur, & in eſculentorum condimentis. Ex maxima Cinnamomi quantitate, primum quod animaduertendum eſt, ſeligantur cortices illi qui guſtu vim acrem mordacemq; ſibi aſciſcunt, nam qui inſipidi, & guſtu fatui, aut nullum, aut ineptum oleum exudabunt. Cortices groſsè contundi debent, ac biduo prius in aqua macerari, mox æneo vaſi indi cum decenti aquæ quantitate, ſubiecto quantum vis igne aqua cum vapore è corticum venis expreſſo in oleum verſus per canalem in receptaculum regurgitabit, & vapores ſimul in receptaculum ingreſſi, in oleum & aquam ſoluuntur. olei color aureus rufeſcens. Spiritus ille à molis ſuæ contagio exutus, in oleum abit prę ſtantiſſimi, tenacisq; odoris, vt diſtillando cęnacula grato odore repleat. Nec in hac arte nobilius exugitur. Ex Cinnamomi libra egregiam operam nauando, ſæpius drachmam extraximus; Poſſumus etiam vitreo vrinali cum decenti aquæ quantitate

per arenam elicere oleum. In diſtillatione lactea aqua irrorat primo; quam bibendo os, & fauces incendit, argumentum in ea eſſe olei quantitatem: nam oleum in aquam agitatum, cum vederi oleum deſijt, lacteſcit aqua, vnde ſoli expoſita, abit lac in exiles olei guttas, & videbitur oleum ſub aquis fluitare. Et quia Cinnamomi ſpiritus calidi ſunt, & tenues, illico in altipetos vapores vertuntur, & primum in oleum abeunt, & tunc imum aqua petit, & ſi alia ſint immerſibilia, Olei maximus ad omnia vſus. Quæ nouimus dicamus. Stomachum, & caput roborat, ac viuificum calorem auget. Memoriæ, cordi, & animo prodeſt. Labantes euanidosq; vitales ſpiritus toto in corpore reſtaurat, eumq; vegetiorem reddit. Contra venena, & virulentos ictus demulcitricem, & domitricem vim habet.

Oleum exoticorum Caryophyllorum. Cap. II.

Vocamus Caryophyllos flores, qui nobis ex India aduehuntur, ex atro ruſeſcentes, capitati exertim in aduerſus quatuor denticulis ſe ſe ſtellatim decurſantibus. odorati, guſtu acres, ſubamari, quorum maximus apud nos vſus, non ad obſonia modo: ſed ad multa quoque medicamenta. Caryophylli non exactius tundantur: ſed plenius indantur vaſe æneo cum aqua, ac violento igne exugitur oleum coloris rubri: ſed leuis aurei coloris. Ex florum libra vnciam olei exu-

ges

ges; Sed si integri in vase reponantur, post olei exustionem surgentes humiditate inueniuntur, si ita saccharo condiantur, miri saporis eueniunt, ac stomachum mirum in modum iuuant. Si ex siccari sinas, denuò reuendi possunt, nec fraus detegitur, nisi gustu experimentum sumatur, nam languentis saporis sunt stomachum, caput, & cor roborant. Delet febrium contagia. Dentium doloribus instillando guttam, tollit illico dolorem ex causa frigida. Prodest memoriæ, & mulierum locis haustum in vino stomachi nauseam sedat. Tollit sincopem, & capitis doloribus ex frigido ortis. Si commissuræ linantur, medetur.

Oleum nucis Myristicæ. *Cap.* *III.*

Oschocaryon Græcis, nobis ea imitatione nux moschata dicitur, & myripsica quasi vnguentaria nux: nam iucundissimum spirant odorem, vt cum Cinnamomo de odoris suauitate certet. Eligantur recentes, & ea recens est quæ nullam senserit cariem, ponderosa, præpinguis, vt si pungantur aculeo, confestim è vulnusculo illo, oleagineus manet humor, damnatur leuis exucta nigricans. In olei extractione nulla ab alijs disparilitate variat, nisi ignem plus, vel minus adhibendo: contunduntur minus curiose. inde aquis macerandas sinito per noctem, & diem soli vedendas, mox igni traduntur, cuius vis maxima, ex sex libris vix

vncia vna liquidi olei elicitur, reliquũ in vasis collo sublimatum, in vnguinis formam reperies. Quod si aquæ remisces, ac denuò distillabis, aliquam olei quantitatem etiam elicies. At si sub dio aquis pluuijs, & sereno cœlo reliqueris per mensem, vel duos, & mox distillabis, ex singulis libris singulam vnciam exuges. Vsus ad ceruicis linitiones, contra capitis descensus, & iuncturarum dolores.

Oleum Cardamomi. Cap. IIII.

Rana sunt quędam apud seplasias, quæ vulgo grana paradisi dicuntur. Græci Cardamomum vocant, quod amomo non sit dissimile. Eligatur graue terenti pertinax, farctum, odore nares feriens, gustu acri, subamaro, mordax; quod gustatu linguam adeò vellicet, vt os totum igneo feruore deflagrare videatur, tanta ei est comburendi licentia, si tale non fuerit, intelligito exoletum. Induntur grana vrinali vitreo cum aqua ad cineres ex tribus libris vix drachmam olei proleximus. oleum stomachum imbecille roborat, fert eis auxilium, quos deliquerit animus. Culinis etiam per condimenta creber inualuit; nam gratam palato acrimoniam exhibet. Auxiliatur comitialibus. Distentos spiritu, discutit.

Oleum

Oleum Piperis. Cap. V.

Dferuntur ad nos ex India à piperiferis arboribus grana rotunda, vulgo, Pepe dicta. Eligitur non omnino nigrum, & corrugatum: nam grana quæ legitimam maturitatem senserint, ex solibus torrefacta, rugis deturpantur, reijciuntur pertusa, & quæ cariem senserint: sed densa, & farcta. Sentit enim Piper carbunculationem, cœli iniuriam, (vt aliqui tradunt) sic vt grana cassa, & inania exhibeat. Nec linguam vellicant. Sunt qui Iuniperi granis adulterent. Alij granis Virgæ sanguinariæ, cum nacta fuerint à sole retorridam rugosamq; maturitatē, postquàm cum siliquastris feruidis aquis ebullierint, quæ apud nos sæpè sæpius Piperis vicem præstāt: nam tàm ęmula facie Piper imitantur, & rugas, vt nisi gustus consulatur, nullo insigni discerniculo notentur. Sed præstans signum electionis, vt linguam, & palatum consulas, nam ea vehementer vellicant, calefaciunt, & exurunt, cum sapore quodam amariusculo. Si integrum ponatur in vase æneo cum aqua, & maxima vi ignis vrgente, oleum exugitur, vt ex tribus libris vix sesquidrachma eliciatur. Sed Piper adeò integrum, & incorruptum remanet, vt pharmacopolas fallat, vt denuo pro integris vendantur. Si contundantur, & macerentur plusculis diebus, plus olei dabit. Serpentum ictibus maximè auxiliatur. Tormina ventris discutit, appetentiam inuitat, ac cibi auiditatem molitur.

Oleum

Oleum ex nuce Indica. Cap. VI.

X India nobis adfertur nux Græcis caryon Indicum dicta, prægrandis globus, circinatæ rotunditatis, multis inuolucris intesta, nucleo intus molli, candido, carnoso. Medullæ libra in supra memorato vase imposita, vt ignis spiritus emissi in humorem soluuntur, ex sesquiuncia elicitur. Vase vitreo obtorto, ac probe superlutato, vel in cupellam arenariam imposito cum sua aqua leui igne distillata. Oleum est aurei coloris rufescentis.

IO. BAPT. PORTAE NEAPOLITANI Distillationum, LIBER QVINTVS.

De resinis distillandis.

PROOEMIVM.

Sunt, & sudoriferæ plantæ, quæ sudoris vice ex se vel sauciatæ gummi, & resinas fundant, quę viscosæ tenacitatis, & consistentiæ sunt, vt cũ ignis feruorem experiãtur, in ampullosas excrescentias tumeant, & per collum distillatorij in inferiorem ampullam integræ defluãt. Nos vt ab ignauis partibus tenues segregentur, & in oleum abeant, vt ad medicamenta, vel odoramenta vberiores virtutes adipiscantur, nouo vase, nouo modo, ac nouo, & industrio artifice opus esse existimauimus, vt accuratiorem curam, & diligentiam, quàm in alijs efflagitatur, impendat. Vt rem igitur exordiamur.

Fornacula, & vas quibus Resinarum oleum eliciamus. Cap. I.

Abeto vas vitreum non laxioris vteri: sed mediæ capacitatis, recto collo, quo sine ascensu, & labore vapor rectè fluat. hoc vas quia instar instrumenti musici leutum, vel testudinem efformatum est, testudinem vocamus, vel si mauis, obtorto vitreo vase vti poteris. hoc luto obducatur, quod ex tomento, equino fimo, & liquida argilla per mixtum sit, à ferreo bacillo optimè subacto vix cultri crassitudinem æquet. Post igni vel eius vice, soli credendum, vt exiccetur, mox denuo luto loricetur, sicceturq; vsq; donec pollicis crassitudinem transuersum æquet, ne cum ignẽ senserit, in rimas fatiscat. Collum inferioris ampullę os traijciatur, ne qua parte inter se committantur linoxylino oui albugine, triticea farina, & viua calce illinantur, occludanturq;, ne tenues vapores expirent. Demum resina repleatur, vt duas aluei partes occupet. Fornax superioribus assimilis, nisi quod summa tantum testudo foramine aperta sit, capacis vteri vasis intromittendi in quo adamussim sedeat, vt vasis imum cum fornacis planitie coęquetur. Imposito vase, superponantur candentes prunæ, vt vbi calefieri cęperit, & prius aquæ post olei effluuium cęperit, acriori igne vrgetur,

getur,& infra languidior ignis ſubditur, nam vbi reſina in ampullas extumuerit ad ſummum ſe erigens, & per vaſis collum effluere tentans ſuperiori calore repercuſſa, & reuerberata deprimitur, & commeabit retro, & ſedabitur bullientis reſinæ vapor, & hoc artificio per collum vaſis defluens, inferior ampulla diſtillantes olei guttas recipiet abſq; ſuper excreſcentis timore, & combuſtione.

Maſtiches oleum quomodo extrahatur. Cap. II.

AEſtiuis temporibus Lentiſcus Maſtichen ſudat, quæ ſolis officio durata, gummi modo coit, peculiariq; vocabulo Maſtiche vocatur. Hallucinantur autem qui ex ea oleum elici poſſe putãt, eo modo quo aliæ reſinæ ſolitę ſint: ſed modo quē ſuperius diximus. Obducatur vitreum vas, quod vernaculo vocabulo leutum vocamus, luto, mox in illud Maſtiche inijciatur, vt duas aluei tertias repleat, ac ſupra fornacis teſtudinem collocetur. Supra cinis ſternatur, vt coęquetur planities. Vaſis roſtro vitrea ampulla ſubijciatur ingentis vteri, quæ ſtillantes guttas recipiat. Supra incendantur prunæ, pauliſper donec exhalãtes partes per vaſis collum in inferiorem ampullam ſtillare incipiant, tunc vrgeto ignem, vt Maſtices intumeſcentes bullæ vaſis ſupremam partem attingentes, ex calore regurgitentur; caſtigentur, coganturq; infra guttæ in ſudorem ſolutæ per canalem defluentes in

oleum abire. Nec inane opus efficiet, qui spongia aqua frigida madefacta, sæpius receptaculum detergat superius, vt suo rigore in oleum abire cogat. Cum subiecta ampulla rubescit, & aqua olei speciem repræsentabit, ignem infra accendes sine resinæ tumefactiones vbi oleum nigrum colorem contraxisse vides, tunc amoue ignem, ne vstrinam oleat, nam rei combustionis argumentum est, ac frigefacta fornace, submouetur vas liquorem continens, & natantes guttæ argenteo cocleari, vel alio quouis modo recipiantur, aureo colore renidentes, odorataq; foris stomacho linendæ stomacho roborando, confirmandoq;.

Oleum Carabis quomodo extrahatur. Cap. III.

VAs Leutum vocatum luto obducito eo modo, qualem supra exposui, ac Carabe incuriose contuso replebis. Mox fornaci imponere conuenit, incendaturq; circularis ignis, qui per semipedem à vase distet, vt paulatim calefieri condiscat, paulatim approximando, dum supra vas supra modum incalescat, & in hac re summa opera, summaq; ponenda est cura, ne turgescens Carabe, in receptaculum labatur. Sic sex horarũ spatio prodibit odoratum, & aurei coloris oleum. Sed inter diu per aliquot dies soli credendum: Sed à viris solertioribus alia distillandi ratio inuenta est minus operosa, minus sumptuosa, & minus incuria ali-

qua

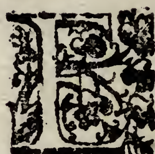
quia si erratum sit, damnosa. Indatur carabes vitreo vase obtorto benè foris luto munito, ac subiecto igne, totum foras emanabit: sed odoris fęditate non caiturum. Tunc si odoris tędium abolebis. In vitreum vrinale copiosa aqua affusa redistilletur, & coloris prodibit aurei, & minus tædiosum, & iterum obtorto vase repetitum, vstionis virus magis euanescit. Ex libra vna duæ vnciæ euenient, cuius vires ad epilepsiam proficuæ, nares ac pulsus linendo, & ad cicatrices corpori concolores corpori reddendas.

Oleum Belzoini. *Cap.* IIII.

EX Belzoino vocato præstantissimum etiam oleum elicitur, siue resina, siue succus sit, qui æstiuis diebus, scarificato trũco, è vulnere pinguis exudat, ac sole arefactus, gummi modo adolescit, inter omnes olfactu blandissimus. Contusus vasi inditur iam dicto, ac super incenso igne, sine virus redolentia, vegetissimi odoris oleum exibit cum sua aqua, & per se iucundissimum, & ad vnguentorum vsum alijs odoribus admiscendo. Possumus etiam æneo vase iam recensito cum aqua contusum immittere, ac ex more distillatum oleum dabit virosum redolens, & ex singulis libris singulæ veniunt vnciæ. Si vitreo retorto vase distillabis obducto luto cum ignis violentia, & nigrescentis coloris, nec sine vstillaginis nota deterius, præstantissimum

tiſſimum verò ſi quis aquis immerſum denuo diſtillabit, & aurei coloris exibit, nec vſtillaginem recipiet, vel contuſum in vrinali cōiectum, & aquis demerſum, in arena languida vi ignis ad vaſis collum aſcendens, translucidum excipitur, & cum aquis denuo ad balneum diſtilletur, & oleum manabit præſtantiſſimum: Caput roborat, & ad frigidos valet neruorum dolores.

Styracis oleum odoratum. Cap. VI.

X Styrace arbore in odoriferis ſyluis frequentiſſima manat reſinoſa lachrima, flauentis, vel rubeſcentis coloris, gratiſſimi, & pertinacis coloris. Cuius duo genera ex eodem arbore ſicca, & liquida. Dicemus de ſicca. Styrax in offas digeretur immittendas in vas iam ſuperius dictum. Super inijciuntur prunæ, vt calefiat, & oleum manabit fragrantiſſimi odoris. Ex ſingulis libris ſingulæ vnciæ excipiuntur. Inijcitur etiam in vas æneum cum aqua, eodem modo etiam oleum exugitur ad vnguenta, ſine nidoroſitatis fęditate dubio. Sunt qui obtorto vaſe eandem operam peragant: ſed infra igne minus luculentū ardere oportet, & miniſter eum magna arte moderetur, ne vſtillaginem reſipiat, & ſi nigrum fluet oleum, rurſum in aqua diſtilletur, & aurei coloris, & iucundi odoris prodibit. Liquidum Styrax grauiſſimi, & violentiſſimi odoris, vt non ſine moleſtia caput tentet; quia viſcoſæ lentitiæ tenax, &

cum

cum ignem ſenſerit,infra in bullas extumebit, per vaſis leuti collũ infundatur liquor, mox detergatur quàm diligentiſſimè fiſtula colli,ne defluentes per eam guttę vitium contrahant, eiusq́; nidore defœdentur, mox ignis ſuperaccendatur, non infra, quia illico extumeſcens per vaſis collum regrederetur, ne ab ignis violentia ſuperioris deprimeretur. Tunc ex eo oleum manabit odoratiſſimum alijs vnguentis admiſcendum.

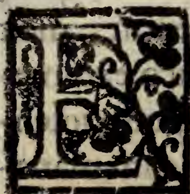
Oleum ex Balſamo occidentali. Cap. VI.

Affertur ad nos ex Hiſpanijs liquor quidam concretus albus exigui, ſed iucundiſſimi odoris, qui cùm virtutes omnes Orientalis Balſami expleat, occidentale Balſamũ appellatur. Magni apud nos prętij. In fruſtra diuiſum,traiectumq́; per fiſtulam vaſis in alueũ, ſupra ignis accendatur, ac more ſolito non intumeſcẽs, euaporabit, quod vbi cæperit vapores educere, & ex ſe humidum exonerare, ignis ne deficiat, ne fluorem intercipiat, quod ſi vſtillaginis labe aliqua pollueretur, & nigri coloris, aqua perfuſum, & immerſum rediſtilletur,& ſuauius,& coloratius exibit, ex libra vna vncia exugitur olei. Mirę ſunt eius virtutes ad epilepſiam, ſi ſub lingua habeatur,vel lineatur palatus, & ad vulnera conglutinanda.

Oleum

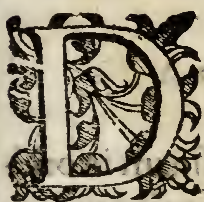
Oleum odoratum Thuris. Cap. VII.

EX Thuriferæ Arabiæ regione nobis Thus adfertur laxato enim sui arboris pregnāti cortice plaga, sub feruentissimis canis æstibus manat Thus, quo vtimur in suffetibus. Eligitur crassum, pingue, recēs, odoratum, vt vberrimum oleum reddat. Repletur Thure vas, contuso applicatoq; supra fornacis testudinem, vbi caua in medio pettusa est, ac superposito vehementi igne, infra languido substrato, expuit in receptaculū oleum, quod suauem eructat odorem: sed plus tibi feceris satis, si spongiam præ manibus habens, receptaculum forinsecus aqua refrigeres, ita enim oleosi spiritus, qui per receptaculi alueum se agglomerant, in se ipsos reciprocantes, eorum feruore refrigerato, castigatoq;, in oleum sese cogunt, suaui odore fragrantes. Vel indito Thus in vas, & tribus libris Thuris adijcito aquæ singularem in obtorto vasæ luto loricato; accenso igne supra, & infra, & ea quæ ante diximus facito, sic olei vna, vel duæ vnciæ prodibunt cum aqua aurei coloris, quod odoratum halitum reddit.

Opo-

Opopanacis oleum. Cap. VIII.

DEfluit Opopanax ſuccus è laxato meſſibus caule ferulaceo, vel inciſa radice, dum recens erumpit caulis. Eligitur leuis, pinguis, friabilis, tener, odore graui. ob id ad medicamenta oleum expetitur, nam odoratum halitum non reddit. Confractum inditur in dictum ſæpius vas optimè luto munitum, ac fornaculæ committitur ad incaleſcendum. Sex horis ſupra leniter ignis ferueat, dum aquam euomat. Mox infra accenditur; & oleum ſcaturiet: ſegregatur ab aqua. Ex libra vna ſex drachmæ ſatis ſunt. Si denuo in vas impones, aqua affuſa, quæ non minus dodrante ſuper emineat, accendaturq; ignis infra, vſq; eo dum oleum, & aqua manabit, parem operā impendendo, & limpidius, & liquidius oleum tibi parabis.

Oleum Hammoniaci. Cap. IX.

IN Cyrenaica Africæ regione ſtillat lachrima in arenis, vndè Græcis nomen Hammoniacum, Reſinę modo, vel gummi è ferulaceo frutice. Eligendum pingue, & Reſinoſum, vt ex eo oleum medicamentis educamus. Dilingitur vas luto, mox vbi ſole occaluerit, refertur Reſina, & igni creditur coquendum,

dum, vt oleum expuat. Alij aceto solutum obtorto vase absorbendum curant, & eandem operam impendunt, & rubei coloris prodibit.

Oleum ex Terebinthina Resina. Cap. X.

Ptimam, tenuissimamq; Resinam in oriẽte Terebinthi fundunt, & quàm cæteris odoratiorem, quæ non nisi è vulneribus manat ex omnibus Resinis ei principàtus datur. Eligitur alba, perlucida, colore vitri, odorata, & Terebinthi plus referens. Calefacta surgit in bullas, sufflaturq;, ob id solito vase, & more distillatur. Possumus, & retorto vase, arenis immersum: sed ignis plusquàm leuis fiat, vas & receptaculum ex more refrigerando. Sic flauescente oleum pro singulis libris vncias octo exuges: nam ferè totum in oleũ abit. In medendo contrahit vulnera: purgat, discutit, delingitur membrorum doloribus, & ad gracilitatem corporis emendandam; si ipsum in sole linatur non absq; mangonum vtilitate.

Oleum Picis. Cap. XI.

Ix ex pinu recipitur, cum æstate vulneratur, sudore deffluit ex Pinu inueterata anno proximo ab incisu. Antiquitus ante distillationis artem hoc modo exugebatur, auctore Dioscoride. Dum

Pix

Pix coquitur in æneis catinis, extensa supra prius arundinea tegete, ac lana supra tensa, è sublato vapore oleũ elicitur. A tumente Pice, dum coquitur, attolluntur bullæ in orbis ambitu alijs rumpentibus, alijs subnascentibus, supra modum extuberant; ideò more solito distillatur. Optimæ notæ erit, quæ purior, leuior, odoratior, nitidior. Exugitur etiam retorto vase vitreo leui igne ab initio, mox subiectis flagrantibus igni carbonibus, maximam olei quantitatem excipies: nam ex libra octo vnciæ colliguntur.

Oleum ex Cera. Cap. XII.

ELigitur Cera colore fulua, subpinguis, odorata, pura, & mollis referens mellis halitum, quæ in præarido lentescat, subigi facilis, mittatq; fila cum trahitur Mastichis modo, & recens non inueterata. Fiant pastilli Cerei, traijciantur per collum vasis in alueum, ne collum maculent, accendatur ignis supra collum, vt superius admonuimus, & leui igne in initio, in fine aucto, & oleum exuges flauum. Ex libra octo vnciæ prodibunt. Si gelascit frigidis diebus reiteretur distillatio, aqua oleum tegente, vt liquidius proueniat, & quanto pluries, tanto liquidius. Est & alia conficiendi ratio. In fictili olla liquescat, adijciaturq; sarmentorũ cinis, tribus Ceræ partibus duas cineris adiecisse satis erit. Inditur retorto vitreo vase, & superpo-

nitur igni in principio leui, mox cum halitus prosperasse vides ad vasis collum, madefacto frigida aqua linteo, cooperies. Sic extenuatum, excoctumq;, superioris frigoris beneficio, per canalem in vas deuoluitur. Si nigrum, & turbidum redistillandum. Sunt non paucæ olei dotes, quas cognoscere volentibus ad medicorum libros, eos delego, vbi de Cera agitur. Oleum millecuplatam suæ Ceræ vim refert. Sed præclaram habet virtutem ad cicatrices concolores corpori reddendas. Mulcendis neruorum doloribus, qui eis male torquentur.

Oleum Caphuræ. Cap. XIII.

Ncia Caphuræ molita in aqua forti dissoluatur, & supra aquam manabit oleum excellentissimum. Colligitur penna. Valet contra cancros, & vlcera malefica ad plagas reddendum, vel admiscetur cum oleo vulgari, taliterq; vnitur. vt non vulgare oleum: sed caphuræ oleũ videatur. Vel Caphura minutatim concidatur, concisam in forti aqua, & ex halinitro, & chalcantho distillata, & clarificata in ampullam immittitur, & tripodi imposita, calido loco per diei medietatem statuo. Hoc modo liquata Caphura, vbi clara, & lympida supernatat, eandemq; ab aqua forti separatam per retortam distillo, ex qua distillabit oleum omnium pulcherrimũ, & iucundissimum. Partium est omnium tenuium, & natura spiritali præditum.

IO. BAPT. PORTAE NEAPOLITANI

Diſtillationum.

LIBER SEXTVS.

De oleo ex lignis extrahendo.

PROOEMIVM.

Dum adhuc diſtillandi ars rudis eſſet, ex lignis oleum exugentes illud in ollis, alijsq; vaſis comburebant, quę quia nidoroſi halitus vſtrinam expuebant, vel potius artis rudimenta, nec poterant ſua ariditate ore abſorberi, & putore: extrinſecus corpori linendo ſuas vires experiebantur. At nunc multiplicatis inuentoribus, ars ad ſummum peruenit, vt ſine nidoris offenſa, & ore abſorberi, & corpori adliniri poſsint: Sed ne quid defeciſſe videamur, maiorum adſcita explicare non tędebit, dum ex oleoſis lignis oleum extrudere conati ſunt.

Vasa, & modi distillandi oleum ex lignis. *Cap. I.*

Xtruatur Fornacula ex coctis lateribus in rotundam, vel quadrangulã formam, trium pedum altitudinis, duorum latitudinis, in cuius superiori tholo planities in conchæ modum efformetur, vt velut lacus subsideat, in cuius medio foramen relaxetur, per quod infra vasis collum traijci possit, vt circum quaq; igni torreri possit. Vas vitreum luto æquabiliter crustatum, vel argillaceum, vel ęneum tenuiũ lignorum resegminibus repleatur, ex quibus oleum exugere quęris. Ori inditur operculum tenuibus foraminibus peruium, ex quibus distillandum oleum fluitet, nec superioris vasis ramenta decidant. Demum vasis collum ampullæ inferioris ori intromittitur, vt operculum interiectum sit, ora circumligabis, ne spiritum expirent, è cuius regione fornaculæ lata fenestra pateat, vt cum oleum in inferiorem ampullam descenderit, introspici possit. Postremo ab omni latere leui primum igne, mox acriori vrgeto, sic lignum in oleum liquefit, defluetq; in subiectam ampullam cum sua aqua. Cum prius liquor aquæ modo fluit, & desijt, sequetur oleum. Vel duas accipies ollas, alteram super alteram statues, superioris fundus angustis forami

nulis

nulis peruius, inferior os latum habeat, vt æquè foraminulentum superioris fundum complectatur, commissuræ super linantur luto duos digitos crasso, vt cum olei defluxus ex superiori fiat, inferior sine flatuum expiratione recipiat. Mox ollam lignorum ramentis oppleto; & imposito operculo commissuræ muniātur luto, ne spiritum eructent. Mox fouea in solo fodiatur tantæ capacitatis, vt inferiorem ollam, & superioris partem excipiat, terra circumundiq; cōplanata, & pacta; tunc carbones in strues congeruntur, & circumponuntur, & incandescant. Sed si quo vis modo fumus è commissuris erumpit, perit oleum, & lignorum ramenta in cinerem vertuntur. Vnde si fumus ex parte aliqua se substulerit, aggesta protinus argilla obstruatur. Cum carbones ardere desierint, & strues decumbet subsidetq;, argumentum est exacti operis, eruta è terra inferior substrata olla, oleum & aquam excipiet, non sine fumido odore ex materiæ vstione. & hoc modo ex Guaiaco, Cupresso, Agalloco, & similium olea parabant. Nunc autem artificiosius hoc modo parabimus.

Oleum ex Guaiaco quomodo exugatur. Cap. II.

Lignum ex noua Hispania aduectum patrio nomine Guaiacum dictum, vnicum, & præcipuum est ad tenuissimæ luis venereæ grassantis remedium, lignum tantæ duriciei, vt aciem ferri respuat, vt vix ferri, aut scobinæ limationi cedat, interna pars medulla-

cea

cea ex atro rufeſcente. Hoc vlcera depaſcentia ſanat; ſcabies feras,& cutem,cum tumet, in orbis ambitum callo ſquamatim compactili. Aliquando morbi furor in artus ſeuit,& oſſa, vt nullo,niſi huic ligno cedat medicamento. Lignum igitur tenuiſſimè diſſecatur,vt totum in minutiſſima abeat ramenta, eademq; diu noctuq; macerant in aqua vaſe diligenter obturato ne vaporem,aut vim ſuam expiret per hebdomadam. Deinde vitreo obtorto vaſe capacitatis duplæ, bene foris argilla loricato, igniq; lento impoſito, ex libra vnciam exudabit. Poſſumus quoque obtorto vaſe,& benè luto cruſtato,ſine aqua ignis violentia oleum extrahere: Sed obſcurum, & fumi nidore male olentem: Sed ſi cum aqua iterum rediſtilletur, & virus quod oleum læſit abolebit,& lympidum,& odoratum eueniet. At ſi idem iterum atq; iterum exequeris,& lympidius, & fragrantius prodibit. Oleum hoc internodiorum duritiem oſſeam,& maturitati rebellem illitu emollit. Vlcera,quæ per cutem pertinacius ſerpunt,mitigat,extuberantes tumores exæquat, qui in oſſum occalluerunt, erumpentes vndiq; puſtulas cohibet. Oleum citius, & violentius operabitur, quàm ſui ius, & cremor ebibitus.

Oleum

Oleum ex Iuniperi ligno. Cap. III.

GVaiaco ligno naturæ dotibus & viribus vicina est Iuniperus, huic quoque fęda gallici morbi lues cedit sui odoris iucunditate, suauitateq; contra sęuientis pestis contagia pręualet; ex suo ligno odoratū oleum sudat ad multa quoque pręcipua medicamenta: Lignum ascia dedolatur, vsq; eo dum abeat in scobem, quę aliquandiu aqua macerata, vt remollescat, humoremq; liberaliter combibat aliquot diebus, inditur obtorto vase, & incensis prunis manabit foras oleum cum aqua, separatur eo more, & ex quinq; libris vna exugitur olei vncia nigrescētis coloris, grauisq; odoris; quod si lympidius quęris denuò stillabis.

Ex Agalloco siue ligno Aloes oleum. Cap. IIII.

EX Arabia, India, & Orientalibus oris ad nos Agallocum lignum deuehitur. Alij dicunt ex meridie, & fragrantius quidem esse. Eligatur recens, verum, non mentitum ex aspalatho; nam vtrumq: iucundum spirat odorē: sed Agallochum eximium, aspalathus verò per quàm exiguum, & angustum. Id in tenuia ramenta scinditur, traditurq; copiosę aquę ad computrescendum. Scribunt enim odoratius futurū; si com-

ſi computruerit, nam marcore ſibi ſuauiorem odorem adſciſcit, ob id incolæ in fruſta diſſectum, ſub terram condunt, & multo aggere obruunt, vt iucundiorem ſpirent odorem. Inditur cum aqua obtorto vaſe, & ſuaue igne oleum extrudit. Singularem in ſuffitibus gratiam habet, abluto ore illud ſuauitate commendat, quibus fętet, & ad multa myropolarum opera.

Oleum ex Aſpalato. *Cap. V.*

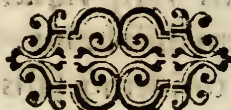

EIuſdem ferè ſpeciei Aſpalathus. Aduehitur ex Syria, & Rhodo, & Cypro eligitur primi meriti ponderoſus, qui denſo cortice rubet, in purpuram vergens, ſuaui odore, tactu ſpiſſum, ponderoſum, quod cęterorum more aquis demerſum non protinus in ſublime fertur: ſed lapidis modo prę-ceps ſedit, nec vnquàm emergere conſueuit. Vnguentarijs ad ſpiſſandum oleum, & ſuffitibus odoris ſuauitate expetitur. Exugitur oleum, vt ex aloe, & ad idem valet, & ſi languidius.

IO. BAPT. PORTAE NEAPOLITANI Distillationum,

LIBER SEPTIMVS.

De aquis validis extrahendis.

PROOEMIVM.

Venimus tandem ad aquas validas, quarum magnus vsus apud auri fabros, & chymistas in separando aurum ab argento, vt sine ijs nil possit operari, in quibus maxima renident Naturae secreta, quod antipathia quadam, & sympathia alia metalla corrodunt, & aliqua non corrodunt. Quae aurum corrodunt, argentum respuunt, & quae argentum, aurum intactum relinquunt. Sic, & de reliquis fornaculas, & vasa diximus superioribus libris, ne quod alibi diximus inutiliter repetamus.

Aqua corrodens aurum. *Cap. I.*

Implicia quæ in aquam soluta aurũ corrodunt, sunt atramentum sutorium, siue vitriolum, halinitrum, Sal ammoniacũ, cõmune stibium, siue antimonium, & argentum sublimatum, ex horum aliquibus, vel ex cunctis componitur aqua, quæ aurum soluit. Ex his varij varias compositiones, & tandem omnes aurum dissoluunt. Prima describitur. Duæ vitrioli libræ, totidemq; salis ammoniaci resoluuntur in puluerem, mox repletur vas vitreum retortum: sed prius terquater luto linitum lutum ex floceis panno abrasis, equino stercore, & pilis sæpius remixtis, & ferreo bacillo verberatis. Ampulla tota replenda non est: sed tertia pars, vel dimidia. Supra ferrum firmetur in fornace. Collum cum receptaculo coniugatur, & rimæ stipentur linteolis ex farina oui albumine linitis, & vbi optimè resiccatæ fuerint, subijciantur ardẽtes prunę, & cum simpliciũ spiritus exhalare cęperint, & vasis cacumen rubescit, danda opera est, ne vna gutta citius, quàm altera cadat, quàm quinq; horologij minuta transierint, & si citius ceciderint, periculum imminet, ne vitrum rumpatur. Cum spiritus in receptaculum regurgitauerint, & rubescit alueus, linteis aqua madefactis, vicissim tegatur, & cum calefacti fuerint, amouean-

amoueantur, & frigidiores alteri apponantur, ne feruen tes violentissimi halitus vas disrumpant: sed à frigore repercussi in aquam cogantur: Sed cum vas, & receptaculum albis spiritibus replentur, vis ignis vrgeatur; nō enim amplius imminet periculum, ne rumpātur. Cum stillæ cessauerint, finito resedat ignis, & cinis, & ampulla à fornace amoueatur. Vel accipe libram, vehementis aquæ, quæ argentum comederit, cui adijcias ammoniaci salis vncias tres, finito, eas corrodat, mox in vase vitreo affusa, vi ignis distilletur, & aurum corrodet. Vel accipe halinitri libram vnam, alteram antimonij, & in vas vitreum indita distilletur, & in butyri modū gelascit aqua, distilletur denuo, & liquescit aqua, quæ aurum corrodat. Vel æquas partes halinitri, & salis communis, vel salis vrinæ distillabis, ex his manat aqua, quæ aurum absorbeat. Vel halinitri, & salis ammoniaci æquas partes impones in vase vitreo retorto, luto munito, & quia vterq; valentissimi est spiritus in distillatione imminet vasis fractura. ob id artificum maxima opus est diligentia. Coniungitur ampulla cum suo receptaculo optimè ne spiret: mox fornaci indito, & cū incipit calefieri, vehementissimi spiritus oriuntur, vt vas rubescat totum. Tūc amouendum est ab igne, ac supra molle puluinar reponendum, vt quiescant spiritus, & in aquam abeant, post in fornacem redeant, & cum denuo ignei spiritus rubentes exoriuntur, vicissim eandem operam impendes, id vsq; donec simplicia in fluorem abeant.

Aquæ argentum corrodentes. *Cap. II.*

Væ verò argentum corrodunt, sunt calcanthum, halinitrum, alumen, bolus armenus, auripigmentum, & cinnabaris; sed ea qua communiter vtimur, fit ex halinitro, & alumine æquis partibus distillata mira vi corrodit argentum. Vel duplum aluminis. Salnitrum, & bolus armenicus etiam absumit: Sed si his aliqua commiscueris, quæ aurum corrodunt, argentum intactum relinquunt, Conijciuntur hæc in vas obtortum vitreum luto munitum; subijciturq; ampulla, quę stillantes guttas accipiat. Cum rubicundi spiritus violentissimi apparent, ne halitus expirent, ampulla subiecta, & vas obtortum ea parte, qua ora inter se committuntur, cerato linteo prorsus obducantur, & aqua frigida ampulla madefiat, vt superius admonuimus.

De aqua siue Vitrioli oleo. *Cap. III.*

Ocant chymistę vulgo Vitrioli spirituosam aquam, veluti valentem, oleum Vitrioli, quod verè oleum non est; sed medium quoddam inter aquam, & oleũ vt aquæ superiores. Et si tamen eiusmodi aquam distillandi varię sunt rationes, hęc tamẽ nimis

vsitata.

vſitata. Vitriolum in vaſe fictili aliquo deſicca, vſque ad rubedinem, mox contritum colloca in vaſe vitreo retorto, leuto dicto, foris diligenter luto munito, deinde fornaci dictę, dictoq; modo in aquis valentibus ſubijce ignem primo lentum, donec albi fumi appareant. Tunc pone receptaculum ventroſi alui, vt capax eſſe poſſit violentiſſimorum ſpirituum, & ſic continuabis ſemper ignem augendo per diei ſpatium, & exibunt guttæ rubeę nigreſcentes; cum verò albis fumis albeſcet receptaculum, iam conſummatum eſt opus; amoue ignem, & ſinito quieſcere, donec ignis, & cinis ſubſideat, Vt à phlegmate ſeparabis pone in ampulla vitrea ad cineres, vel balneum, & leui igne facito, vt in auras expiret, & receptaculũ in vaſe aquæ frigidę pleno mergatur, vt ardentes Vitrioli ſpiritus reprimat, & in aquã vertantur, vel madidis linteis ſuperius cooperiendo, vel ſpongia aqua frigida inhibita linendo. Vires innumerę, quas apud chymiſtarum libros reperies, nos à nobis expertas apponemus. Gutta vna quotidie vino albo mane aſſumpta, pingues homines demacrare facit, ſine lęſione, & gutta exhibita, quibus ruptę ſunt in pectore venę, conglutinat, & ſanat. Secunda aqua, quæ poſt phlegma ſtillat, valet epilepſię cum vino, vel aliquo liquore abſorpta. Si vitriolum per horam in vitrariorum fornace diſtilletur, inde contuſum ponatur in loculo vbi ſteterat vitellum albi oui elixati duri, conuertitur in aquam: ſed non tantum vehemens quæ eſt optima potui.

De Sulphuris oleo. Cap. IIII.

Iuerso satis modo Sulphuris oleum elicitur, quod quia valdè necessarium est medicis, & chymistis, diligentius conscribemus, ab eo diuerso, quem diximus in Magia. fiat vas vitreum in modum patinæ, vel fideliæ, & centro patinæ surgat meta eiusdem vitri, supra quam catinus argillaceus constitui possit in modum crucibuli aurifabrorum. Hoc vas repletur Sulphure iam igne passo, vti ad nos adfertur ex Leucogeis collibus Puteolanis. In medio ponatur elycnium xilinum, & incendatur, vbi ardere incipiet ponatur sub campana vitrea, & Sulphuris accensi flamma vasis vestigium no attingat, ne frangat, & ita ex campanæ oris paulatim aqua valida stillabit, vel oleum, vt dicunt, vt omnes aquæ valide,

Si locus in quo eiusmodi vasa locentur erit humidus, maior

maior olei quantitas elicietur. Præterea si conclaue in quo vasa constituta fuerint clausum erit, fumus intus constipatus maiorem olei quantitatem dabit. Diebus pluuijs maior quātitas, & plus hieme quàm æstate.

Fit & alio modo rubicundum pro medicis, chymistis, & alijs. Viuum Sulphur in tenuissimum puluerem redigatur, atq; cum æquali olei Tartari parte commisceatur, mox in vitreum vas tribus horis coquatur, & in liquorem abibit, decoctum coletur per filtrum, & vitro inditur, & minimo calore siccescat, donec sanguinis imaginem acquirat. Digeritur, & massa tenuè teratur, puluis supra marmor humido loco sternatur, defluens humor vasculo recipiatur, iterum depuretur, & humiditas absumatur, vsq; donec in oleum abeat rubicundum.

Oleum, & aqua Tartari. Cap. V.

FIt oleum Tartari, & oleum salis Tartari. Inditur Tartarum in vase recuruo vitreo, luto munito, & fornaci ardenti per sex horas foras extillabit oleum Tartari cum sua aqua de facili ex aqua separatur, quia aqua innatat coloris nigri. Sed denuò distillatum crocei coloris erit, & comburitur vt oleum. At oleum ex Tartari sale paratur hac ratione. Comburitur in vitriariorum fornace Tartarum, mox humido loco super marmor extēditur, quod labitur in oleum, vel potius aquam duorum, vel trium dierum interuallo. Si citius voles in oleum vertatur,

tatur, Tartarum calcinatum,& contusum loca in vessica hædi, aut bouis secundum quantitatem dissoluendorum, atq; sub aquis merge fortiter alligatam, ne per os penetret aqua, & horæ spatio in aquam vertitur. vel si oui elixati duri loculo repones dimidiati vt steterat vitellum, citò dissoluetur in oleum.

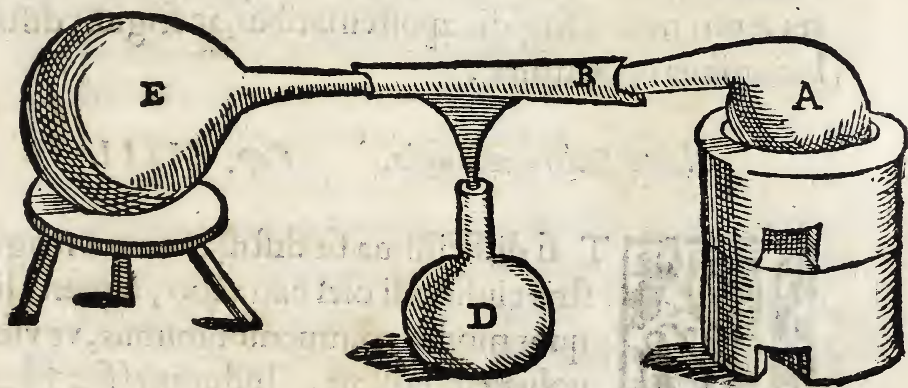
Oleum Argenti viui. Cap. VI.

Imile his oleum ex argento viuo paratur, quod potiùs valida aqua dici potest. Recipiuntur Vitrioli binæ libræ, altera Salisnitri, altera verò aluminis: Sed Vitriolum prius phlegmate purgetur, & rubificetur, alumen comburitur, & halinitrum desiccetur, Induntur vase vitreo recuruo benè luto munito, supponiturq; ori receptaculum maximè ventrosum, mox habeatur rotundus canalis vitreus in cuius medio alterum canalem habeat, accommodeturq; in modum infundibuli; mox ponatur vas retortum in fornacula, collum intromittatur in canalem iam dictum, cuius altera pars intromittatur in receptaculum. In fundibulo aptetur alia ampulla, quæ vicem subeat alterius receptaculi in magnum receptaculum libra argenti viui intromittatur. Iuncturæ omnium lineolis xilinis alligentur cum oui albumine, & triticea farina, ne expirent. Tandem subditur ignis retorto vasi, spiritus ex eo per collum vasis, & per canalem regurgitabunt in

receptaculum

receptaculum magnum, vbi ijdem ſpiritus ſimplicium argentum viuum tetigerint, vertunt in calcem, & receptaculum croceo colore adumbrant; tunc ſpongia frigida aqua madida ſpiritus reprimat, & ſiquid phlegmatis vitrioli ſpiritus redundent, in aquam labuntur, & in ampullam per infundibulum decurrent, ne in receptaculum perueniant; Vbi chalcanthum ſpiritus effundere deſierit, & argentum viuum non dum in oleum conuerſum fuerit, denuò retortum vas prædictis ſimplicibus repleatur, & igni committatur, vt ſpiritus denuo viuum argentum peruadentes in aquam validam vertant; quæ aliud viuum argentum intromiſſum in aquam conuertat, donec ſuppetant, ei vires.

A, Retortum vas.
B, Canalis.
C, Infundibulum cauum.
D, Ampulla.
E. Recipiens.

Oleum de Lateribus. Cap. VII.

Ecipiantur libræ duæ exiccatorum Laterum, & in frusta radiusculè contundantur, instar fabæ, & argillaceo catino igni contumaci candescant, vel pala ferrea, & optimè igniti extinguantur in oleo antiquo centum annorum, & quanto vetustius, tanto melius. Mox laterculorum frustula indantur per collum vasis retorti, & subijciantur ei prunæ, & manabit foras oleum cum spiritibus adeò validis, vt quamquàm receptacula aquis mergãtur infra, & supra frigida spõgia foueãtur, sępissimè maximo cũ bõbo in partes dissiliat. Vires tensis neruis frigidis apostematibus, ac frigidis distillationibus opportunæ.

Oleum Salis communis. Cap. VIII.

T si difficillima sit distillationum magistris eiusmodi olei extractio, tamen aliquos modos commemorabimus, vt vsui nobis esse possint. Induntur sex libræ salis communis in vase retorto luto munito, ac vt in aquis validis sex horis vis ignis vrgeatur, & foris aqua salita manabit, quæ inalbandis dentibus vtilis erit. Sed si aqua, quæ priùs exierit, supra eumdem salem contusum effundetur, & denuo, destilletur,

idq;

idq́; ter,quater viciſſim repetes, aqua validior profluet. Vel ſi Salnitrum diſtillaueris, & in diſtillata eiuſmodi aqua commune ſal proieceris, ab aqua corrodendo abſumitur,pone has aquas in retorto vaſe, & iterum diſtil la,& exibit foras ſalis aqua, & in vaſis fundo remanebit Salnitrum integrum.

Oleum Talci quomodo exugatur. *Cap. IX.*

N ferreo cocleari igneatur Talchum, & vbi optimè excanduerit,ſupra aſpergatur aqua,vel plantaginis,vel roſacea: & id ſepties iterabis donec in tenuiſſimum puluerem redigantur, vt ferè in auras euolet, puluerem in argillaceam ollam cõdito, & vitrariorum fornaci per hebdomadam immoretur donec in candidiſſimam calcẽ reuertantur,calcem diſtillato, & valido aceto immerges, & ſupra calidos cineres ebullire ſines, donec aquæ lympiditas conturbetur, mox amoue acetum, & in ampullam reſerua, & aliud acetum indito. eamdem operam impendendo,quouſq; tota Talci calx in acetum abſorbeatur, acetum mox igne facito in auras euolet,& in fundo ſal remanebit, ſuper marmore ſternatur in humidam cellam,nam ſal in humorem ſol uetur,& in ſubiectum vaſculum defluet,qui & facultatis vſu ad mangonizandam mulierum faciem pręſtãs. In cuius opificio multi viri ingenio,& artificio præſtan tes maximis labore,ſtudio, & impenſis laborarunt: ſed nil ſolidi reperiere.

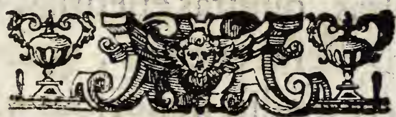
Quomodo diuersæ qualitates aquæ simul commixtæ separentur. Cap. X.

Via sæpè casu accidit, vel necessitate, vt diuersæ qualitatis aquæ simul commixtæ inuicem separentur, & vna queq; cũ sua qualitate, quamquàm impossibile aliquibus videatur, fieri tamen posse sine vlla difficultate docebimus, considerando, quod nulla maior contrarietas in rebus naturalibus, quàm inter graue, & leue. Cum ego vitæ aquam multotiès distillassem pro potabili auro comparando, casu, accidit, vt ampulla vi spirituũ dissiliret, ceciditq; effusa aqua in aquæ balneum, & temporis, & impensarum, & laboris tæderet, cępi cogitare, quomodo separare potuissem, tandem vtramq; aquam in ampullam posui cum suo pileo, & receptaculo, conglutinatis commissuris, ne spiritus euolarent, leuiq; balnei calore cępit illico vitæ aqua, quia leuissima erat, in receptaculum delabi aquæ signum in pileo præ sua tenuitate non videbatur, cum postea vidissem in pileo aquæ guttas comparuisse, cognoui aquam ascendere, vnde amoto receptaculo, inueni aquam vitę integram cum suo pondere transisse cum sua tenuitate, vt erat prius, antequàm è suo vase dissiliret. & aqua reliqua etiam sine aquæ vitæ odore remansit, vt erat in balneo. Sępissimè quoq; mihi accidit in eadem vitæ aqua, & rosacea, & alijs, vt distillando frangeretur vas,

&

& aqua foras effluendo, se cum arena commisceret, & cineribus, positisq; arena, & cineribus in ampulla, leui ignis calore aqua in suum receptaculum delapsa est, vt prius in sua erat natura. Aqua valida postquàm argentũm, vel aurum corrodisset, ei fontis aquam adiunxi, debilitando, proieciq; in eam æream tabellam, illico valida aqua aurum vel argentum exonerans, in tabellam se recepit in nebulæ formam extraxi laminam, argentũ, vel aurum corrasi, & in corpus redegi, mox ne validæ aquæ iacturam facerem, vtramq; in ampullam indidi, & leui igne ascendit aqua, demum vbi spirituum ascensu pileum rubescere vidi, amoui ignem, & aqua valida, vt in sua natura erat, in fundo remansit. Prætereà cum aurum ab argento valida aqua separassem, dissilijt ampulla, & aqua in cineribus perijt, illicò cineres, & carbones fontana laui aqua, & in ampullam coniecta aqua, in tenues auras euolauit, reliquum in corpus redegi, & aurum, & argentum recuperaui.

IO. BAPT. PORTAE NEAPOLITANI

Diſtillationum.

LIBER OCTAVVS.

Quo de extrahendis rerum virtutibus varia experimenta traduntur.

PROOEMIVM.

Ne ab aquarum diſtillationibus diſcedamus, eas edocebimus, quę rerum eſſentias extrahunt. Quilibet enim ſolers rerum naturalium, & celebris veſtigator è plantis, earumq; membris, nempè radicibus, folijs, floribus, ſeminibus, virtutes occultas, quintas eſſentias, colores, arcana, & magiſteria eliciens, quibuſdam menſtruis, ſcilicet medijs liquoribus vſus eſt, ad varias ſimplicium naturas varijs, & peculiaribus. Sed pro omnibus communiter aqua vitę; ſiquidem hæc ſola inſtar omnium ſingulari

lari quadam prædita eſt facultate tenuiores, & præſtantiores partes ſegregare, elicere, & illis ſe inducere, humani generis in morbis auertendis, præcauendis ex corporibus ægritudinibus eliſis, labefactatisq; inſtaurãdis, & quaſi de nouo reſtituendis opem latura. Reliqua medicamenta longè euincere vidimus; neq; aliquid ei ſimile nouimus. Præterea intra humanum corpus aſſumpta, ac foris illita, nullis cędere diuturnis experimentis explorauimus, vt Raymundus Lullius integrum librum de ea re ſcripſerit. Et vt veterum, ita recentiorum multorum diuexata ſunt ingenia ad varia organa, & modos excogitandos, vt eam probe tenuiorem, & puriorem redderẽt, quorumque nobis præſtantiora viſa ſunt, recenſere non pigebit.

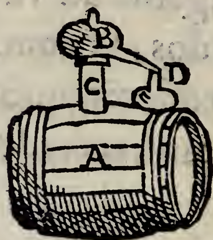
Aquæ vitæ extractio ſine igne. Cap. I.

VSTICI (vt à rudibus incipiamus) ſua induſtria modum excogitarunt, vitæ aquam è vino ſine ignis ſubſidio exugere, videntes enim muſtũ ſine ignis caliditate, ſuæ naturæ ſpontaneo impulſu ſe ſe cõmouẽtẽ æſtuantemq; ebullire, maximãq; ſpiritus quãtitatẽ foras emittere,

tere,

tere, vasa orificio circumponentes, illam colligebant. Recens enim mustum è torculari ad vinaceam cellam transuectum, transmutatumq;, iàm iàm efferuere incipientẽ, sordiumq; immundum elluuiem supra effundẽtem emandare, supra vasis osculum cauum tubum, siuè ligneum, siue fictilem, quatuor, vel quinque pedum altitudinis accommodarunt, qui ori par esset, & supra pileum constituerunt, cuius rostro receptaculum supposuerunt, mox iuncturas fideliter agglutinarunt, ne quid vaporis, vel spiritus exhalaret, vnde ex vaporibus è vino se erigentibus humor in receptaculum deriuat, vt meritò musti spiritum vocemus, Gręci ἀπυξέσταυτος quasi sine ignis adminiculo extractum sit.

Dolium A,
Tubus ligneus C,
Pileus B,
Ampulla D.

Aqua vitæ cum igne exuctio. Cap. II.

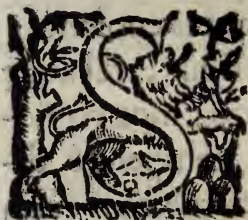
Qua vitę ex omni vino peruerso, putridoq; extrahi potest, & ad medicamenta, & ad eliciendas substantias idonea, solummodo ex aceto extrahi nõ potest, nam vinum, vbi propriam formam amisit fit acetum, & acetum cadauer vini est. Accipe igitur vinum generosissimum, & vetustissimum, vel

grę cum,

græcum, vel lachrimam nobis dictam, quæ ex Vesuuij Monte nobis adfertur, & quãto generosius, & vetustius, eò spirituosius; hoc immittatur in cucurbitam, cuius duæ tertiæ partes repleantur, & pileo super imposito, & suo rostro receptaculum grandiusculum supponatur; nam quanto ventrosius, eò melius, vt maximæ vis spirituum nondum in aquam conuersorum capax sit, orificia optimè committantur, & firmissimè oblutentur, oportet, ne respirent, quàm possibile fuerit, ne laborem, & operam ludamus: nam & si in alijs rebus ne respirent, cauendum est; hic maximè necessarium; nam è vino excussi spiritus, in subtilissimos halitus resoluuntur, & nisi optimè luto coerceantur, in auras euolant. Hoc vbi factum fuerit, ampulla cineribus, vel aquę balneo committenda, igne primum lento, mox copiosiore subiecto, vt lentè in bullas tumens, temperatè distillet, vehementi bullitione vitata, ne efferuescens exundet: sed ne vel immoderatè fluat, vel nimia tarditate supprimatur, donec pars quarta appositi meri distillet, tunc supprime ignem, & in receptaculum amoue, & vini reliquum sepone in aliud vasculum: nam vbi subtilissimi spiritus surrexèrint reliquum vini cadauer torpet. Distillatum denuò distillabis donec totius media pars profluat; idq; tertiò facies, vt vna ex quinq; partibus in vase remaneat, & si quinto distillabis subtilior, & perfectior erit. Sunt qui ad decimam distillationem progrediuntur: sed nos vsq; ad quartam contenti sumus. Humorem hunc egregium in vasculo clausum,

& luto optimè obstructum, ne euolet, excipe, & repone. Signum perfectæ distillationis erit, in cocleari argenteo pars aliqua distillati ponatur, & apposita accensa candela, si tota absumatur, & nulla penitus in fundo humiditas remanserit, vel madefactum in ea linteum, & accensum consumatur, vel iniecta in ea olei gutta, & subsideat signum erit absolutæ priuationis humiditatis.

Quomodo Aqua vitæ alijs modis ad laboris, impensarum compendium extrahatur.
Cap. III.

Ed quoniam ad eandem distillationem toties repetendam, vt superstes ille ex distillatione humor redistilletur, tẽpus, & impensæ teruntur, ab ingeniosis viris varij modi, & organa ad posteritatem transmissa sunt, vt parcius, & compendiosius distilletur. Alij per serpentinum alembicum executi sunt. Est enim serpentinum vas, vt ante retulimus, quos per anfractuosos, & flexuosos canales spiritus è vino per longum iter deducit, vt aqua omni phlegmate spoliata in subiectum vas deriuetur. Alij per triceps seu, quatriceps, & septiceps vas, vel per hidram distillant (vas paulò ante retulimus) vt variæ notæ aquã exhibeant, nam ex superiori tenuior aqua deriuat, ex inferiori phlegmate redundans, quas omnes seorsum seruant. Alij simile vas excogitarunt in formam metæ

in ſummo turbinatum, in imo craſſum. Hoc ſupra ampullam accommodant, ac probè ſuperlutatum in arenariam cupellam imponunt, ac lento igne vrgent, ex ſuperiori pileo tenuior, ex inferiori craſſior. Alij ſerpentino vaſe vtuntur, & quale ſit ſupra docuimus, vt ſalebroſo, & anfractuoſo itinere longo, & difficili attenuetur humor magis, & quod phlegmate graueſcit per aliud vas in medio canali exiſtens, relabitur. Alij oblongi colli vas camelinum, vel ſtruthiocamelinum vulgus materozzo vocat, nã ꝙ per eiuſmodi vas diſtillatur, eo quod per alia effluit egregiè præualet. Multi in prædicti vaſis faucibus ſpongiã, pergamenum, vel ſuberum accommodant, mox ſupra pileum erigunt, vt niſi per cartæ poros, per ſpongiam vel ſuberum nobiliſſimi, & longè tenuiores ſpiritus tranſmeent, & in horum poris intercipiatur phlegma. ſunt qui ſpongiam oleo madefaciunt, nam phlegmati viam intercludit, & ſic ſemel diſtillando præualet multiplici.

Quinta aquæ vitæ eſſentia quomodo fiat. Cap. IIII.

NE aliqui cõtra nos ſubſannent, quod quintæ eſſentię nomen mixto indiderim quaſi quintum elementum dicam, vel quod cęlum eſſe aſſeram, dicam quid per quintã eſſentiam intelligam. Quintam eſſentiam voco formam cuiuslibet rei à corpore remotam,

 id eſt

id est omni qualitate sensibili, & elementali orbata, relecta tantum subtilissima eius parte per distillationem, vt eius substantia sicut æther, sit (per similitudinem loquendo) cuius temperie admixtus sit calor. Cum enim quatuor elementa in omni mixto admixta sint cum suis manifestis qualitatibus, cum omnibus suis elementorum impuritatibus, & cum specifica virtus formæ adhæreat, ac subtilioribus partibus, quando ab elementorum fęculentia depurata sunt, videtur quodammodo à suis elemẽtis distare, vt quintum esse appareat, & verę spiritales vis indicatur ad longè, & sanè viuendum. Ex hoc aliqui cœlum vocarunt, quod quemadmodum cœlesti influxu in nos agit, ità ad perniciosorũ morborum profligationem efficacem illã vim quodã modo imitari videatur. Ex aqua igitur vitæ iam extracta efficitur quinta essentia aquæ vitæ. Hæc est illa aquæ vitæ essentia ad tàm præstantes, & egregias rerũ virtutes extrahendas receptissima. Post igitur sexies, vel septies distillatam, vt diximus, illam pone in Pelicano, vel Geminis, & vase benè lutato pones sub fimo equino, vel vinaceorum, vel aquæ balneo, ne deficiat ignis per mensem, & circulari facias. nam postremò videbis in fundo feces, & supra natantem quintam essentiam coloris cerulei, & lympidi. Tunc resera osculum, & si foras mirabilis fragrantię manabit, cui nulla res comparari poterit; scito te optimum finem assecutum, quod si odor vel color non respõdent, reclude vas, & iterum ad circulandum repone, donec signum asse-

quaris.

quaris. Demum extrahe à vaſe,& à fęcibus ſepara, & optimè clauſam repone. Sunt qui primo vinum per menſem ſub fimo macerandum ponũt, donec ſuo mar core contabeſcat, & mox diſtillant. Sed eiuſmodi quintæ eſſentiæ tanta eſt vis,quod intra pauciſſimas horas rerum omnium ferè quintas eſſentias extrahit,plantarum,herbarum,radicum, ſeminum,vt quintam eſſentiam,cuiuſq; eſſentiæ quintæ meritò dici poſſit. Nil aliter efficiendo, quàm ſimplicia in aquam illam imponendo, & ibi tribus, vel quatuor horis ad ſolem, vel aquæ balneum commorari ſinas, nam in ſimplicium penetralibus ſe ſe intromittens ex molis ſinu,rerum occultas proprietates proleptat, & ſurripit cum omnibus ſuis virtutibus multiplicatã, ſupra quam credi par eſt. Vnde meritò quinta eſſentia eſt quædam ſubſtantia è rebus extracta ab omnibus impuritatibus, & corruptionibus ſeparata in ſe retinens vires calorẽ,ſapores, & eorũ proprietates. ob id ſua puritate, & tenuitate illico corpus penetrans, & peruagans,illud immutat,alterat, & admirandas inde cit operationes.

Alius modus quintam eſſentiam extrahendi de Fæniculo. Cap. V.

Vlti ſunt modi,& penè infinitæ virtutes ex ſimplicibus extrahendi, qui ſecundum rerum varietates variantur, & qualitatum extrahendarum, quorum quamplurima hic adducemus exempla,

vt

vt ex se alias ex his inuenire condiscatur. Possumus ex radicibus, floribus, plantis, & animalibus vires extrahere, siue quintas essentias, eas tenuiter terendo, relinquendo sub fimo macerandas in cucurbita per 40. dies; post exemptas ad distillandum ter quater exhibeas, vt diximus de aqua vitæ, mox ad circulandum, & cum signa consequeris sui odoris, saporis, coloris, scito te quintam essentiam assecutum, suasq; virtutes multipliciter exaltatas, reperies, & efficaciter operātes insolita, vt mira videantur, tàm mirificā opē conferunt. Exemplum de Fęniculo. Iunio mense accipito radicum herbarum, & florum Fęniculi libras decem, minutatim eas concide, totidemq; libras aceti vini generosi albi, repone in vitro ad macerandum vase benè clauso, vsq; ad finem Octobris, quo tempore perfectam maturitatem assequuntur semina, quorum quadruplum pondus benè contusum, & in pulaerem reductum albo vino quadruplum mergatur, maceretur q; per diem, mox distillabis, & oleum, & phlegma promiscuè effluet: oleum per vas in arena mersum à phlegmate separabis, quod radicibus, herbis, & seminibus recentibus infundito per balneum ter distilla, & præstantissimum habebis antidotum ad venena, ad corroborandum vitales spiritus, ac naturales virtutes.

Quinta

Quinta essentia Sesilis Massiliensis, Angelicæ, & Zedoariæ. Cap. VI.

SI volumus aliter parare, parandi ratio talis erit. Radix Sesilis à sordibus mundata minutatim concidatur, & contusa diligenter exprimatur, succusq; expressus reponatur: residuas fęces calida aqua macerabis triduo, maceratæ denuo exprimantur, expressum succo primò additur, mox alia aqua affunditur, & post triduum expressus humor priori additur, & sic consequenter affusio, & maceratio triduana, tandem exprimitur, vsque dum in recrementis, neque odoris, neque saporis aliquid reliquum fuerit, post segmenta illa macerentur, & expressione repetita exhausta illi recenti inijciuntur, & hæc optimè obstructa per diem figulorum fornaci feruentissimo igni prostituta, in albicantes cineres conuertantur, quæ succo iam collecto adduntur. Sed quod de radice diximus, idem quoq; de herba dum floret, & postremò cum semen aperitur faciendum. Cuncti demum cineres, & succi in vas vnum componuntur, & per filtrum ter defęcantur, defęcatim in circulatorium induntur, & per decem dies calido cinere circulantur, & materia in illis spissitudinem, & colorem aureum contrahit, & humor ex balneo elicitur, & oleitas in fundo residens reponatur. Quinta essentia Angelicæ hoc modo extrahitur. Ex prima florum sobole antequàm ex suis radicibus prodeant diluculo ante solis ortum, dum adhuc ro-

sci-

ſcido humore madent, vaſculo vitreo, vel fictili vitreato excipiuntur, atque cęco pileo ſuper agglutinato, per triginta, vel quadraginta dies in balneo ſeruentur, ibi enim melligo quędam ſe pandit, quæ per roſtrum alembici diſtillat humorem perelegantem, & aureo colore, cuius duodecim guttæ tempore matutino exceptæ ore, valent contra paralyſim. Ex Zedoaria quinta eſſentia hoc modo extrahitur. Radices minutatim conciduntur, conciſis vinum rectificatumi, deſt aqua vitę donec trium digitorum altitudine ſuper eas extet, infundatur. Vaſculum hoc continens optimè obſtructum per dies naturales nouem in digeſtione relinquatur, tempore hoc elapſo materia contenta in cineribus, vel arena calida, vſq; dum nihil præterea humoris exudet: vitato tamen aduſtionis vitio diſtillet. Ex diſtillatione hac exemptum, quod eſt ex diſtillatione in vitro recenti per balneum traducatur, & tandem in fundo Zedoariæ eſſentia reſidebit. At quomodo ex carnibus, odoribus, Ambara, Moſcho, Zibeto, & alijs extrahatur, diximus libro de magia naturali.

De Elixiribus. *Cap. VII.*

TRes ſunt Elixirum ſpecies. Prima metallica, vt auri, argenti, & cæterorum Mineraliũ, vt Sulphuris, Arſenici, Salis, Chalcanthi, & Halinitri. Secunda gemmarum, ſuccini, Margaritarum, Corallorum, Smaragdi,

Amthiſti,

Amethisti, Christalli, & aliorum. Tertia plantarum, & earum partium, radicum, herbarum, florum, seminum, fructuum, & similium. Elixires ab essentijs, oleis, extractis, & tincturis diuersi sunt, nam tincturæ, quoniam sui compositi colorem amittunt, non olea, quoniam pinguedinis expertia, sub aquis merguntur, nec essentię quoniam lympiditate, perspicuitate, & claritate destituuntur: sed tamen medium quoddam inter essentiã, & oleum, & quia etiam aliquid coloris accedit, sunt etiam media inter tincturam, & essentiam, & habitũ liquorem potius, quàm aliquid repræsentant. Dicunturq; Elixires non à materia, & forma: sed à virtute, & efficacia, quorum vires sunt, vt spiritum vitæ essentialem, & ex prima elementorum temperie profluentem ingenita sibi qualitatis, efficacię potentia; penetrent, purgent, instaurent, & conseruent. Elixir non ex vno simplice; sed vt plurimum ex multis constat. Dicetur primo de Bibinella, & hoc modo qui sequitur, paratur. Radix conuenienti tempore fossa in aqua fortiore, è radice similiter tertia vice segregata, maceretur, atq; indè probè a curatione recondita, oneribusq; impositis degrauata, putrefieri sinatur, donec flores suum vigoris gradum attigerint, qui tunc temporis decerpti, aqua è simili specie floribus similiter macerandi: sed in peculiari vasculo deponitur. Post hęc semen vbi maturitatem assecutum fuerit, contusum aqua simili maceretur. Floribus triginta dierum spatio maceratis, singula coniunctim distillentur phlegma cum oleo eliciendo segrega-

tum per gemellos, per ſex dies ex vno in alterum diſtillentur, vel vſque dum ex partibus quinquaginta nouē digerendo conſumptis, ſexageſima ſolum remaneat, circuletur, reſiduum illud exceptum reponatur. Diciturq́; Elixir quaſi vitæ conſeruatiuum.

Elixir ex multis ſimplicibus compoſitus. Cap. VIII.

Lij ſunt Elixires ex rebus multis compoſiti, qui multiplicem virtutem habent. Vnū apponemus, quem ex multis, quos experti ſumus, egregię virtutis cognouimus, vires quas vidimus, deſcribimus, reliquas, quas reticemus ex βοταμογεατία accipies. Recipe florentis Saluiæ libram vnam, Origani, Hyſsopi, Satureię, radicum Bimbinellæ, Abſinthij, & radicum Valerianę ana vncias duas, Vuæ florētis, Roſarum rubearum, & albarum, radicum Biſtortæ, & Petroſelini ana vnciam cum dimidia. Roſmarini, Petroſelini, Cheræfolij, Lauendulæ, Mari, Maioranæ, baccarum Iuniperi ana duas vnciæ tertias cum dimidia. Fęniculorum, Leuiſtici, Mentæ, Fęniculi marini, Pulegij Cāmæmeli, radicum Mei, Meliſſæ, radicum Dauci, Angelicæ, Caryophyllatæ, & Liquiritiæ, Thimi, Calamenthi, Stecadis, Saxefragiæ, & Betonicæ ana drachmas tres, Mentæ gallicæ, radicum Tormentillæ, radicum Polipodij ana drachmā vnam cum dimidia. Radicum Scorzoneræ purgatæ

corti-

corticibus, & medullis viridium, non ſiccarum dimi diam libram. Colliguntur ſimplicia hæc ſereno tem pore cum ſuis ſeminibus, ſaltem floribus, ſiccenturq́; in vmbra, nec aliquo modo aqua madefacta. Radices medulla præditæ primo purgentur ruſtico panno lineo, & interiori medulla lignoſa viridi humida, aſſiccetur ſole, ac præparata iuxta debitum pondus animaduertendo quod vncia ſit octo drachmarum. Et quoniam omnium pondus æquat tres libras cum dimidia, addatur eis vini quadruplum, & ſi eſſet Creticum præſtantius erit, ſaltem vinum Græcum Veſuuiarum dulce, & ſint libræ duodecim. Radices contundantur optimè, herbæ tenuiter conciſæ, & quia Scorzonera, oportet, viridis ſit, ob id non apponitur quadruplum vini, vt in cæteris; Hæc omnia vitrea in cucurbita locentur, impoſito pileo cæco, non roſtrato, optimè conglutinentur iuncturæ, ne reſpirent, vt Pelecani inſtar aſcendens vapor refluat in ſuum alueum, ac aquę balneo per dies quindecim aſcendens, & refluens vapor circuletur. Intereà aquę vitę optimè ex optimo vino Gręco in balneo aquæ libras quindecim paratas habeto cum floribus Roriſmarini diſtillatas, & ſint florum librę tres, & quindecim diebus macerentur modo prędicto, Ziziberis albi, corticum Citri, Nucum myriſticarum, Maris, Galangę, Calami aromatici, Acori ueri, Coriannorum præparatorum ana vnciam vnam. Caryophyllorum, & Cinnamomi duplum, Sandalorum Citrinorum ana drachmas tres, Cubebes, Carda-

momi minoris, Piperis longi, Zedoariæ, Baccarum lauri, Cumini, Carui, Dictanii albi, Rhapontici vſualis, Pomi granati ana drachmas duas, Granorum Paradiſi; Croci Sulmonenſis, Rhabarbari perfecti ana drachmã vnam, Seminum Aniſi ſexquiunciam, Mellis optimi libram dimidiam. Theriacę optimę, & Mitridatij drachmas tres, Roſarum rubearum ſiccarum, Cardui ſancti, Fæniculi marini, & Scorzonerę ana drachmas tres. Deinde hęc duo compoſita ſimul admiſcendo in cucurbita, aquę balneo diſtillabis, aquam calidam infundendo ſępè balneo quantum in ebullitione abſumitur, & vaſorũ commiſſurę optimè lutentur, ne reſpirent cum lineis teniolis, oui albumine, & tenui frumenti polline conglutinatis, vt diximus. Cucurbitam ſupra tripodem breuium crurum accommodabis, intra ahænum vas cum bacillis optimè religatis, & firmatis, ne ex bullitione moueantur. Vbi verò diſtillare deſierit, fęces optimè exprimantur prælo, exuctus liquor denuo diſtilletur in vaſe retorto in eodem balneo, & has duas aquas admiſcetò ſimul in vitreo vaſe benè ſolido, & hæc ſimplicia ſuper impones. Sacchari optimi vnciam vnam, Roſacei vncias quatuor, in cannis ſemiunciam, Aromatici roſacei diamuſci dulcis, Diamargariton, Diarhodon, Auri foliati ſeſquidrachmam, Rubini optimi ſemidrachmam, Margaritarũ contuſarum drachmas quatuor, Moſchi, Ambaræ, & Caphuræ ſemi drachmam. Hęc omnia in porphyretico marmore triturentur cum optimo ſaccharo candido. Mox re-

ſeretur

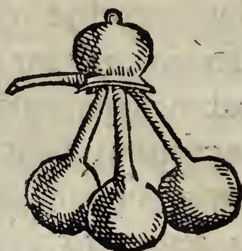
ſeretur orificium vaſis ſubere, & pergameno, ne tantillum euentet, & ſoli apricari ſinito, & ſi ſol non feruet, imponatur aquę balneo tepido quadraginta dierum ſpatio ad macerandum, ſemper vas commouendo, vt fęces commiſceantur, earumq́; virtutes aquis relinquantur. Poſtremò requieſcat, vt fęces ſubſideant in fundo, & vires in aquis peſſum eant. Tandèm capiantur Moſchus, Ambar, & Caphura, cum Bibinella. Animaduertendo, ne ſeneſcentia ſimplicia intromittantur, corroſa, aut tarmis abſumpta: ſed in optimo eorum ſtatu. Id ſummopere conſiderandum, neq; prægnantibus, nequè puerulis exhibendum ob ſuam robuſtitatem, & præcipuè ob Moſchum, nam induceret pueris epilepſiam, aliasq́; eiuſmodi ſpecies, & mulieribus impediret conceptum. Sic cõtra ſi peſſu naturæ inſeratur, exiccat mulierbriũ locorum humiditatẽ, prouocat mẽſtrua, prodeſt ſtrangulationi matricis, & fauet conceptioni. Submouet aſcendentes capiti vapores mulierum ob menſtruorum retentionem. Multas præterea retinet vires quæ in Medicorum ſcholis continentur.

De Cliſſo. Cap. IX.

STillatitium medicamentum, quod Cliſſum vocant, hoc modo ſe habet. Quãdo vnius generis plantæ diuerſæ partes in ſuis virtutibus exaltatæ, tandèm collectæ in vſum commune eſſe coeũt hoc modo. Planta primo radicem hinc herbam, mox, florem,

florem, demum ſemen fundit. cuilibet parti peculiaris virtus ineſt. Vndè ſi omnium partium virtutes, ſubtilitates, olea, ſales, & eiuſmodi ſimilia extrahuntúr, & cum vnum quodq́; eorum ſeparatam habet efficaciam, & congreſſu, & ſocietate mutua in vnum corpus recurrunt, id Cliſsus dicitur, cuius confectio tali modo perficitur. Radicibus, floribus, folijs, & ſeminibus maturitate abſolutis, ſcilicet in ſuo tempore euulſis, collectis, decerptis, receptisq́; ea diſtillando, putrefaciendo, ſubtiliando, & ſal eligendo, & quibuſcunq; alijs modis iam prius edoctis, maxima ingenij, & manuum dexteritate, virtutes, naturas, ingenium in Naturæ ſinu deliteſcentibus, elicere, ſubducere, & extrahere. Et vbi hæc omnia

ſeparatim alia in olei, altera in liquoris, altera in ſalis formam iam elicuiſti, ſimul omnia coniungantur, & in vnam ſpiritualem eſſentiam, eamq́; poſteà inſeparabilem redige hoc modo.

Accipito tres cucurbitas æqualis amplitudinis, & in parte inferna, ne ignis iniuriam ſentiant, luto probe munias, & virtutes iàm dictas liquoris vnã ſalis alterã, & olei alteram; mox colla ſimul vnias mutuo, & alligabis, vt in vnum orificium coaleſcant, omnia ſuperlutando, & demum pileum capacẽ illorum collis indes, & in fornacem accommodabis. Hoc vnum diligenter aſſeruabis, quod ſi ſecus feceris, oleum, & operam perdes, ſcilicet, vt vnicuiq; ampullæ ſuum ignem miniſtrando,

liquori

liquori leuem, oleo ingentem, ſali vehementem, vt ſe ſimul æquent, & æqualiter fluant. Erit igitur humor in cucurbita ceù fœtus quando concipitur, & ex aluo naſcenti velut materno ventre, qui ſe in cauitate pilei recolligens, per eiuſdem orificium pluribus guttulis profluens, vt ex vtero, à vaſculo, quaſi officioſa obſtetrice excipitur, & fouetur. Hic ergo erit Cliſſus, ſiuè triplicatæ virtutes, qui medico vſui remedia admodum ſalubria præſtat.

De Tincturis. Cap. X.

Xtrahuntur ex rebus Tincturæ ſiue colores, nam verè, vt in multis cognouimus, eſſentias, virtutes, operationes, animas, & omnia in colore conſiſtere. Si quis enim auri colorem extraxerit, optimum ſecretum nactus fuerit, dummodo metallum ſine colore remaneat cum modica ſui ponderis iactura. Extraximus è Roſis colorem, in quo maximus Roſę odor inerat, & ſapor, & erat pręterea mirificæ virtutis. Tincturæ ſunt partes ſimplicium puriores, & efficaciores primæ, & nobiliſſimæ, ex quibus extrahuntur virtutes retinentes, & operationes. Extrahuntur è metallis, radicibus, herbis, floribus, ſeminibus maiori ſolertia, quàm labore ab omnium elementorum mixtione liberæ tincturæ, aeris perſpicuitatem, & puritatem ſubtilitate æmulantur, vt

ex

ex rebus, quibus extrahuntur calorem, ſplendorem, & ſubtilitatem, abſq; vlla impurioris materię acceſſione, & ſubſtãtiam adeò tenuiſſimam & puriſſimam, vt multorum annorum ſpatio nil fęcium in fundo receptaculi ſui deponat: ſed perpetuò ęquali puritate, & perſpicuitate conſiſtat. Et ſi rectè conditę fuerint perpetua virtute vigent. In hoc, & ab eſſentijs differunt, quod ſimplicium, ex quibus extrahuntur, colores adſciſcunt, & indè nomen aſſumunt: Sed quia multarum rerum tincturas in noſtro naturalis Magię libro demonſtrauimus, ſuperfluum mihi videtur, hic denuo adducere.

IO. BAPT. PORTAE NEAPOLITANI

Distillationum,

LIBER NONVS.

Oleorum extractio cum praelo.

PROOEMIVM.

Iam de distillatione opus ad Vmbilicum produximus, optimoq; iure poteramus distillationi supersedere, nisi quidam distillationis modi superessent medij inter distillationem, & expressionem, cum multa sint simplicia, quae distillationem non patiuntur, ob id expressio cũ praelo reperta esset huic negotio maximè necessaria, vt sine ea haec ars manca, & deficiens videri posset, sed ad finem properemus.

Quomodo oleum cum Prælo extrahatur.
Cap. I.

SVnt quædam ſimplicia mediæ oleoſitatis, & pinguedinis, ſuntq; etiam tenacitatis, & viſcoſitatis, vt niſi maximo cũ labore oleum exugi queat. Ars enim multa vſurpauit artificia, quæ ex experientia aucupata ſunt, vt ſine laboris tædio, videlicet præli machinamentis appreſſu, oleoſam materiem exudẽt, quæ antiquitas non ignorauit. Nam Dioſcorides aquam quærens, quæ per ſe ſola faciat vnguentum, id eſt oleum, & aqua mixtum, ita docet. Recens myrrha hæc tunditur cum pauxillo aquæ, dein Prẹlo, vel machinis foras exprimitur. Odoratiſſima hæc, & impendio pretioſa vt per ſe faciat vnguentum, Stacten vocatam. Vocant Grẹci Stacten, quòd è ſtillatitia Myrrha fiat. Sunt etiam ſimplicia quẹdam adeò tenuis eſſentiẹ, vt minimo ignis calore odores in combuſtionis nidorem abeant, videlicet Moſchi, Ambaræ, & Zibethi. Suntq; etiam maximi pretij: vt ſi oleum ex his eligas, multò plus valeant quàm exiſtimari queant. nec ſunt tàm temerè igni exponenda, nam ſi eius aſperitatem ſenſerint, & in teneras auras euolant, & vſtionis labe inficiuntur: ſed ſupra eius vapores expoſita, ſuum reddent oleum ſine vſtionis periculo, & eius amiſſẹ qualitatis.

Non

Non verò in olei expreßione pretiosi, hoc vtimur organo. Fiat ęnea columnula semipedis altitudinis, intus inanis, palmatis diametri, crebris circum circa foraminulis peruia, cui lata fidelia supponitur labris circumvndiq; erectis etiam ęnea cum suo canaliculo. Repletur turriculis rerum exprimendarum, supra imponitur ligneus modiolus, mox robusto torculo quàm fortissimè constringatur, è foraminulis oleum effluet in fideliam, & per canalem elicitur: Sed prius turricula, & lamina ferrea calefiant, donec digitorum tactum vix ferant, vt vberius oleum eliciatur.

Oleum ex Myrrha. *Cap. II.*

MYrrhæ arbor in plerisq; Arabię locis gignitur. Laxatur ictu cortex, & prosilit in tegetes lachrimam suscipientes: Sed alia caudici cohęrens adnascitur. Satiua syluestri pręfertur. Inciditur bis eisdem cum Thure temporibus à radice vsq; ad ramos, qui valent, & sudat spontè priusquàm incidatur stillaria dicta, cui nulla pręfertur. Eligatur vetus lachryma, quia odoratior omni ex parte concolor, & quę confracta candidas vnguium modo, leuisq; venas ostendat minutis glebis, gustu amaro, acri, & odorato. Tunditur, & lineo linteo, vel sericeo laxioris contextus imponitur, atquè super feruentis aquę vaporibus aheno extenditur, vt ascendentibus vaporibus affatim satietur, vbi aquę diluto val

dè permaduerit, vt fluere incipiat, liquida iam facta, organo imponitur exprimiturq́; . Sic purgatissimus Myrrhęflos, aut Myrrhinũ ius fluet vehemẽtis odoris. Colluto ore ingratum halitus fetorem abolet, peruncta alarum virus extinguit faciem linendo per noctem singulis mensibus iuuenilem faciei colorem, & gratiam vsq; ad vltimum senium conseruat.

De Moschi oleo. *Cap.* *III.*

Apra Indica ex Vmbilici vomica quotannis Moschum exprimit. Animal cõcepta saniè in Vmbilico, antequàm rumpatur, suapte natura ad maturitatem spectat, ad quam cum ventum est, fera titilantis humoris noxio lancinatu lacessita, cotibus & saxis se se affricans longo insolatu candentibus magno oblectamẽto affricat, donec facto vomice emissario, tota sanies supra lapides effundatur, ita vtriculus exinanitur, aluus post ducitur cicatrice, rursusq́; irruens sanguis replet vmbilicum, & in consimilem vomicam extuberat. Hęc ex Aetio, & Arabibus excerpsimus. Moschum contritum supra bullientis ollę aquę planè tenso linteo humescet, pręlo mox oleum exudat sine sui corporis iactura, aut vstionis nidoris metu, id in pretiosa odoramenta venit, eo alarum tędia, & graue sudoris virus aboletur, & tandem omne quod in suauem halitum expirat, hac odoris gratia occulitur. Et vt sum-

vt ſummatim dicam, omnia quibus admiſcetur, odoris commendat iucunditate, extractum oleum tàm vehementiſſimi odoris eſt, vt latè, fuſeq; iactet odorem, & eius momento tota domus repleat. Reuocat, quos animus defecerit.

Oleum ex Zibeto. Cap. IIII.

Imile quidpiam eruitur è genitalibus feræ Feli ſimilis, è cuius natura odoratiſſima ſordes emanat, quæ ſolet purgari, cum ea pars vligine ſcatet. Oleũ ſimili iam dicto modo extrahitur. In peluim humore perfuſam ſericeum linteum laxius contextum extendunt, vulgo taffetano dicimus, infra ignem accendimus, vt vapores ſurgentes bulliẽtis aquæ linteum peruadentes Zibethi oleum fluere faciant; collige, & in vitream ampullam condito ad vſum, nec aliquid de ſua quantitate remittit: ſed integrum ſe conſeruat.

Ambaræ Oleum. Cap. V.

Trum Ambara veteribus cognita ſit, aliorũ iudicium eſto: odoramenti tamen genus eſt ex Aetio traditum, ſunt fontes, qui illam ſcaturiunt, quemadmodum bituminis, & picis. Colliguntur ex piſcibus qui Ambaræ ſcaturigines

turigines deguſtarint. Præfertur in eo genere, quod fuluum, & præpingue eſt: Sed ſingulari quadam opus eſt ſolertionis attentionis induſtria, & prouidæ dexteritatis operoſa. In labellum aqua inditur, & vi ignis ſoluitur in vapores, qui laxo linteo eleuati excipiuntur, quod ſupra vaſis ora tenſum ſit, cum fluitat, madefactum colligitur. Cor roborat, omnesq; ſenſus vegetiores efficit.

Caſtorei oleum. *Cap. VI.*

Aſtor eſt animal amphibium, quod terris, & aquis viuat, liquorem habet quendam intra folliculos, Melleum, odore graui, virus reddẽtem, guſtu acri, tuniculis interſeptum, quia ceroſum, oleoſumq; eſt, facile ſupra extenſa lintea ex ſurrigentibus vaporibus in oleum currit. Si verò velimus obtorto vaſe vitreo ſine aqua oleum exugere, è libra vncia manat: ſed fœdi odoris, & vſtilaginem reſipientis rubri coloris, ſi denuò cum aqua diſtillaueris, clarioris erit coloris, nec tàm grauiter olentis. Oleum id venenis aduerſatur. Gutta cum vino datur comitialibus. Occipiti illitum memoriam iuuare vidimus.

Oleum

Oleum Mitridatij, & Theriacæ. Cap. VII.

VM videremus Theriacam, & Mitridatium promiſsis non reſpondere, quæ maiores ſpoponderint, cępimus anxius cogitare, quo nam modo fieri poſſit, vt tàm mirificis virtutibus non defraudaremur, cumq́; certo cognouiſſemus ſimplicium diſtillationibus qualitates ad ſummum euehi, & virtutes multiplicari, cępimus Theriacam diſtillare, non vt aquam: ſed oleum extraheremus. Vndè Theriacę libram in obtorti colli vaſe luto optimè munito, & reſiccato, igni commiſimus, & indè olei drachmã nigerrimi extraximus: ſed præſtantiſſimę virtutis, vt non ſolum quas maiores noſtri ſcripſerunt: ſed quod plus in receſſu, quàm fronte polliceantur.

Oleum Scorpionum diſtillatum. Cap. VIII.

Odem deſiderio ſtimulati libram olei Scorpionum prædicto retorto vaſe expoſuimus, & oleum egregiæ virtutis extraximus, & ex libra olei vnciam vnam extraximus: ſed acutiſſimæ, & præclariſſimæ operationis.

Oleum

Oleum Sacchari. Cap. IX.

Ifficillimè Saccharum in oleum abit, nam breui temporis interuallo congelatur, vnde multa hominum ſolertiorum diuexata ſunt ingenia, vt varias operationes excogitarent, & à varijs variæ excogitatæ ſunt. Alij in argenteam pateram Saccharum tenuiſſimè contuſum inijciunt, ac aqua vitæ infuſa, vt digito ſuperemineat, tunc admota candela, accenditur aqua; mox argenteo cocleari exagitato, dum ardet, & cum ardere deſierit, & aqua abſumpta eſt, oleum in patera remanet liquidum: ſed vix elapſo Menſe dureſcit. Alij Arantium malum medulla priuant, & in exenteratum alueum Saccharum diligenter contuſum imponunt, mox ignem leuem circumaccendunt: liqueſcit Saccharum calore, & combibendo Corticis ſuccum in oleum abit: Sed etiam tempore gelaſcit.

Ex ſeminibus Citri oleum. Cap. X.

X omnibus ſeminibus oleum extrahitur: Sed ad multa neceſſarium quod ex ſeminibus Citri prius ſuis corticibus ſpoliantur, mox exactius in marmorea pila cõtundantur, vino irrorentur, & ſupra æreũ vaſculum igni impoſita, argenteo cocleari exagitentur,

& mo-

& moueantur donec expirent vini humiditatem. Demum torculari impoſita, & compreſſa fortiter, aurei coloris oleum foras exprimetur. Cuius rei vires contra venena mirificæ; & præcipuè admiſcendis odoramētis; nam nunquàm ranceſcit, & ſi longo temporis interuallo rancorem contraxerit, cum aqua remixtum, & bis, teruè exagitatum, æneo vaſe diſtillabis, nā omni phlegmate relicto, nunquàm amplius rancorem contrahet. Sic Limonis, Aurantij; & reliquorum eiuſmodi generis.

Oleum ex ſeminibus Coloquintidis, & Sinapis. Cap. XI.

TVnduntur ſemina ſuis corticibus, conduntur q; in marmorea pila, ac prælo, vt diximus, exugitur oleum. Quod linctum puerorū ſtomacho mirè vermium quātitatem egerere facit. Eodem modo ex duodecim libris ſeminum Sinapis duæ olei vnciæ exceptæ ſunt coloris aurei nigreſcentis; Sed ſi prius aqua ſemina macerentur per menſem æneo vaſe, liquidius, & acrius prouenit.

Oleum Vitri. *Cap.* XI.

Itrum optimum, & optimè lotum, & siccum conteratur, vt eius granula, Milij aut Papaueris semina æquent, confractum in vas vitreum accommodatur serie stratorum mutua ex linteis mundis, & siccis, in partes concisis magnitudine aurei nummi interiectis, vas in arena mergatur, ac substrato igne in receptorium oleum labitur coloris aurei non sine adstantium admiratione.

Ego Ioannes Demisianus D. Theologus diligenter perlegi Opus de Distillatione Eruditiss. Viri Io. Bapt. Portæ Neapolitani, in quo nihil offendi, quod vel Catholicæ fidei, vel morũ probitati officere possit, immò cũ varia multipliciq; doctrina sit refertum, in aspectum, lucemq; hominum proferri perutile, & iucundum fuerit.

Ego idem Ioannes Demisianus.

Imprimatur si placet R. P. Mag. Sac. Palatij.

B. Gypsius Vicesger.

Imprimatur.
Fr. Angelus Brix. R.mi P.M.Sac.Pal.Ap.Socius.

V

INDEX

V 2 *Rosacea*

Styra-

rum

FINIS.

ROMÆ.

Ex Typographia Reu. Cameræ Apoſtolicæ.

M. DC. VIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

+9 ++6 A-V9

